

DE PREVENTIEPEILING BIJ LOKALE DIENSTENCENTRA 2023

RAPPORT THEMATISCH PREVENTIEF GEZONDHEIDSBELEID

VAN WIE GAAT DIT RAPPORT UIT?

De Preventiepeiling wordt uitgevoerd door het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#), in opdracht van het [Departement Zorg](#).

In samenwerking met:

- het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere drugs (VAD)
- het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen (EVV)
- het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond)
- de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's)

VOOR WIE IS DIT RAPPORT BEDOELD?

Dit rapport is bedoeld voor al wie de volledige resultaten van de Preventiepeiling bij lokale dienstencentra wil raadplegen.

Wie een beknopter overzicht wil van de resultaten, kan de [factsheet](#) van de Preventiepeiling bij lokale dienstencentra raadplegen.

Wie nuttige tips wil en links naar ondersteuningsmaterialen en methodieken om zelf mee aan de slag te gaan, kan de [inspiratiegids](#) voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid bij lokale dienstencentra raadplegen.

HOE IS DIT RAPPORT OPGEBOUWD?

In dit rapport bespreken we de resultaten van het 'thematisch' preventief gezondheidsbeleid bij lokale dienstencentra. Het rapport is opgebouwd rond de gezondheidsthema's die bevraagd worden in de Preventiepeiling bij lokale dienstencentra.

Per gezondheidsthema vind je:

- een overzicht van de kwaliteitscriteria voor een preventief gezondheidsbeleid;
- een bespreking van de resultaten van de kwaliteitscriteria;
- waar mogelijk, een vergelijking met de resultaten van de vorige editie (2020).

In de [BIJLAGEN](#) van het rapport kunnen de resultaten van de vragen die niet gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium per gezondheidsthema teruggevonden worden.

INHOUD

INLEIDING	5
Wat is de preventiepeiling?	6
Methodologie.....	10
VOEDING	16
Kwaliteitscriteria	17
Resultaten	19
Samenvatting	27
MONDGEZONDHEID	30
Kwaliteitscriteria	31
Resultaten	32
Samenvatting	36
MENTAAL WELBEVINDEN	38
Kwaliteitscriteria	39
Resultaten	41
Samenvatting	50
BEWEGING	52
Kwaliteitscriteria	53
Resultaten	55
Samenvatting	63
LANG STILZITTEN	65
Kwaliteitscriteria	66
Resultaten	67
Samenvatting	72
VALPREVENTIE	74
Kwaliteitscriteria	75
Resultaten	76
Samenvatting	80

ROKEN	82
Kwaliteitscriteria	83
Resultaten	84
Samenvatting	86
ALCOHOL	88
Kwaliteitscriteria	89
Resultaten	90
Samenvatting	96
BIJLAGEN	98
Bijlage 1. De impact van COVID-19	99
Bijlage 2. Resultaten extra vragen	103
COLOFON	132

INLEIDING

WAT IS DE PREVENTIEPEILING?

De **Preventiepeiling** (vroeger: indicatorenbevraging) is een driejaarlijkse vragenlijststudie die peilt naar het **preventieve gezondheidsbeleid** in scholen, ondernemingen, steden en gemeenten, kinderopvanginitiatieven en zorg- en welzijnsinstellingen in Vlaanderen en Brussel. Met de vragenlijst monitoren we in deze 'settings' hoe(veel) de organisaties, instellingen en voorzieningen inzetten op verschillende **preventieve gezondheidsthema's** (bv. voeding, beweging, mentaal welbevinden, ...) en hoe ze ervoor zorgen dat hun beleid succesvol is. Zo krijgen overheden (bv. Vlaams, ook over beleidsdomeinen heen, en lokaal), de preventieve

gezondheidssector en de organisaties uit de setting zelf (bv. de lokale dienstencentra) een zicht op de stand van zaken en evoluties.

Het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw voert de Preventiepeiling uit in opdracht van het Departement Zorg en in samenwerking met verschillende partners: het Vlaams Expertisecentrum Alcohol en andere Drugs (VAD), het Expertisecentrum Val- en Fractuurpreventie Vlaanderen (Evv), het Vlaams Instituut Mondgezondheid (Gezonde Mond) en de Vlaamse Lokale Gezondheidsoverleggen (Logo's).

5 SETTINGS, 12 BEVRAGINGEN

De Preventiepeiling wordt afgenomen in 5 hoofdsettings, die in sommige gevallen bestaan uit meerdere subsettings. In totaal worden er 12 verschillende vragenlijsten opgesteld, telkens specifiek gericht op 1 van de bevraagde (sub)settings.

Onderwijs

- Basisonderwijs
- Secundair onderwijs
- Hoger onderwijs

Werk

Lokale besturen

Zorg en welzijn

- Lokale dienstencentra
 - Jeugdhulp
 - Ouderenzorg
- Centra Algemeen Welzijnswerk (CAW)
- Voorzieningen voor personen met een handicap

Kinderopvang

- Voor baby's en peuters
- Voor schoolgaande kinderen

2 LUIKEN

De Preventiepeiling bestaat uit 2 luiken: het thematische luik en het algemene luik. Sinds deze editie zijn deze luiken opgesplitst in 2 aparte bevestigingen die op een verschillend moment afgenomen worden.

Thematisch luik

In het thematische deel peilen we naar hoe (veel) de settings inzetten op de volgende gezondheidsthema's: voeding, beweging, lang stilzitten, mentaal welbevinden, alcohol, illegale drugs, valpreventie en mondgezondheid. Dit zijn de gezondheidsthema's die opgenomen zijn in de [Vlaamse gezondheidsdoelstelling](#) 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Niet alle thema's worden in elke setting bevestigd. Per setting werd nagegaan welke thema's relevant zijn voor de doelgroep binnen elke setting. In de Preventiepeiling bij lokale dienstencentra bevroegen we alle thema's behalve illegale drugs.

Dit rapport geeft de resultaten weer van de thematische bevestiging.

Binnen elk thema worden er vragen gesteld die betrekking hebben op 1 van de [4 preventiestrategieën](#) die een organisatie (bv. lokaal dienstencentrum) kan toepassen in haar acties en die als basis dienen voor het preventieve gezondheidsbeleid rond elk thema.

Binnen elk gezondheidsthema is de set vragen opgebouwd rond een aantal criteria voor een kwaliteitsvol preventief gezondheidsbeleid. Deze kwaliteitscriteria vatten samen welke initiatieven, maatregelen en faciliteiten deel uitmaken van een kwaliteitsvol preventief beleid voor het betreffende thema.

Algemeen luik

In het algemene luik van de Preventiepeiling kijken we naar het algemene preventieve gezondheidsbeleid. De kwaliteit daarvan schatten we in aan de hand van een aantal [succesfactoren](#), bv. deskundigheid, communicatie, samenwerking, tijd en middelen. Zet je als lokaal dienstencentrum in op meerdere succesfactoren, dan verhoog je de kans dat je gezondheidsbeleid goed in elkaar zit.

Het algemene deel van de bevestiging bij lokale dienstencentra wordt afgenomen eind 2023 – begin 2024.

De resultaten van het algemeen deel worden gepubliceerd in een apart rapport, terug te vinden op www.preventiepeiling.be.

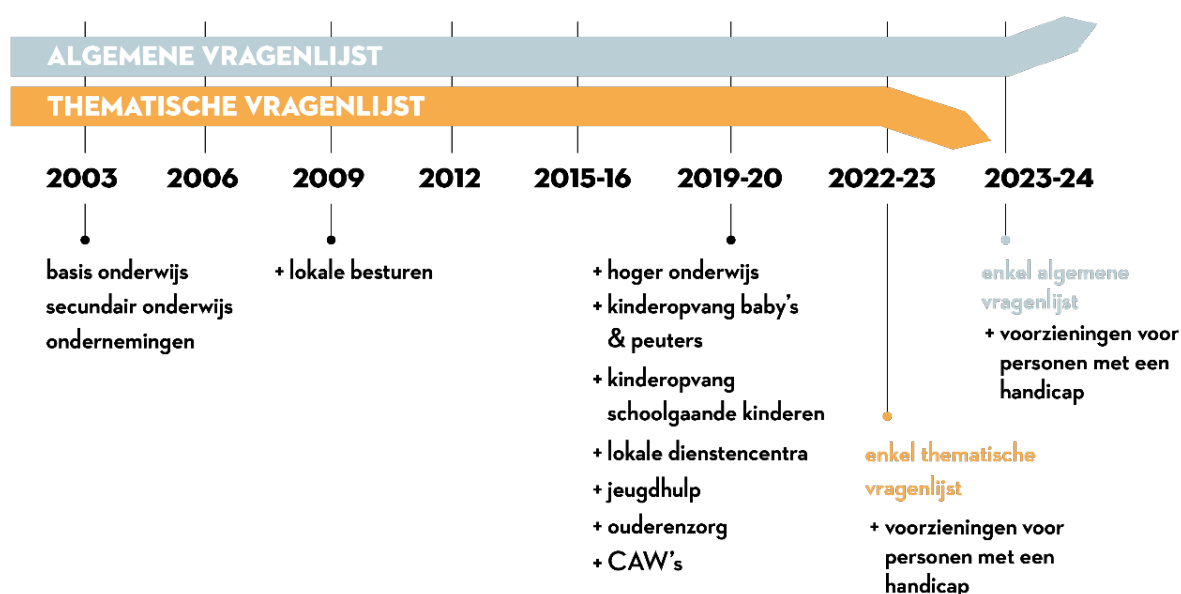
EVOLUTIE SINDS 2003

De Preventiepeiling is geen eenmalige bevraging, maar wordt sinds 2003 ongeveer driejaarlijks herhaald. Bij de eerste editie in 2003 werden er 3 verschillende settings bevroegd.

Ondertussen zijn we toe aan de 7de editie en onderzoeken we het preventieve gezondheidsbeleid in 5 hoofdsettings, met een aantal subsettings (goed voor in totaal 12 bevragingen). De subsetting 'voorzieningen voor personen met een handicap' wordt in 2023/2024

voor het eerst bevroegd. Voor lokale dienstencentra is dit de 2de editie van de Preventiepeiling.

De voorbije edities peilden we in 1 vragenlijst zowel naar het thematische gezondheidsbeleid als naar het algemene gezondheidsbeleid. Vanaf de huidige editie is de vragenlijst opgesplitst over 2 meetpunten: het thematische gezondheidsbeleid werd bevroegd in 2022-2023, het algemene gezondheidsbeleid volgt in 2023-2024.

2 DOELSTELLINGEN

Doelstelling 1: het preventieve gezondheidsbeleid in Vlaanderen monitoren

De Vlaamse overheid gebruikt de resultaten van de Preventiepeiling om de realisatie van de gezondheidsdoelstelling 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' te monitoren. Op basis van de resultaten kan de overheid bovendien haar eigen preventieve gezondheidsbeleid gericht verder uitwerken en de nodige acties ondernemen.

Ook voor de preventieve gezondheidssector zijn de resultaten een leidraad om mee aan de slag te gaan. Ze kunnen helpen om prioriteiten te stellen en acties te bepalen.

Doelstelling 2: actoren uit de settings informeren, inspireren en inzichten bieden

Met de Preventiepeiling wil het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw ook alle betrokken actoren uit de verschillende settings informeren over de kwaliteit van, en werkpunten voor, het preventieve gezondheidsbeleid bij de betreffende settings.

De resultaten bieden inzicht in wat al goed loopt en wat nog beter kan. Organisaties die aan de slag willen gaan met hun preventieve gezondheidsbeleid, kunnen bij de Vlaamse Logo's, het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs, het Vlaams Instituut Mondgezondheid en het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen terecht voor informatie, ondersteunend materiaal en vormingen.

METHODOLOGIE

OPZET EN UITVOERING

De vragenlijst van 2020 vormde de basis voor de opmaak van de vragenlijst van 2023. Deze werd in 3 stappen geoptimaliseerd door de verantwoordelijke Preventiepeilingmedewerker. Verschillende soorten experts waren hierbij betrokken: thema-experten voeding, beweging, lang stilzitten, roken en mentaal welbevinden (vanuit het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), alcohol (vanuit het Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs - VAD), mondgezondheid (vanuit het Vlaams Instituut Mondgezondheid – Gezonde Mond) en valpreventie (vanuit het Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen) en relevante partners rond de setting zelf (de Logo's, Netwerk Thuiszorg van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten, Vereniging voor Vlaamse Lokale Dienstencentra, Zorgnet-Icuro, VLOZO).

FASE 1 Kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid

In een eerste fase formuleerden de thema-experten kwaliteitscriteria voor elk gezondheidsthema binnen de Preventiepeiling lokale dienstencentra. Deze kwaliteitscriteria omvatten de **meest effectieve manieren** voor lokale dienstencentra om in te zetten op de thema's voeding, mondgezondheid, mentaal welbevinden, beweging, lang stilzitten, valpreventie, roken en alcohol naar de bezoekers toe. Ze zijn gebaseerd op bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaring.

Met de kwaliteitscriteria voor een thematisch preventief gezondheidsbeleid slaat de Preventiepeiling deze editie een nieuwe weg in. Waar in voorgaande edities de kwaliteit van de verschillende preventieve acties in de vragenlijst werd beoordeeld via een puntensysteem, wordt nu gekozen voor een beknopte en heldere set van kwaliteitscriteria waaraan organisaties wel of niet voldoen. Met de introductie van de kwaliteitscriteria bieden we een wetenschappelijk onderbouwde, transparante en eenduidige manier om de kwaliteit van het preventieve beleid voor elk gezondheidsthema te onderzoeken en te rapporteren.

De kwaliteitscriteria werden als maatstaf gehanteerd om de bestaande vragenlijst in te korten en te optimaliseren. Ze zorgen namelijk voor een duidelijker onderscheid tussen de *must know*-vragen (= vragen die rechtstreeks gelinkt zijn aan een kwaliteitscriterium) en de *nice to know*-vragen (= bijvragen of specifieke vragen om bepaalde zaken meer in detail in kaart te brengen). In het rapport ligt de focus op de bespreking van de kwaliteitscriteria en de antwoorden op de bijhorende *must know*-vragen. De antwoorden op de *nice to know*-vragen geven we weer in de **BIJLAGEN**.

FASE 2 Feedback stakeholders uit de setting

In de tweede fase werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen en antwoordopties afgetoetst met stakeholders en partners van de lokale dienstencentra, namelijk de Logo's, Netwerk Thuiszorg van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten, de Vereniging voor Vlaamse Lokale Dienstencentra, Zorgnet-Icuro en VLOZO. We vroegen hen om vanuit hun voeling en ervaring met lokale dienstencentra feedback te geven op de haalbaarheid van de opgestelde kwaliteitscriteria en de mate waarin deze in lijn zijn met de dagdagelijkse realiteit van de lokale dienstencentra.

FASE 3 Terugkoppeling naar thema-experten en vragenlijst finaliseren

In de derde en laatste fase koppelden we de feedback van de stakeholders en partners terug naar de thema-experten. Vervolgens werden de kwaliteitscriteria en de bijhorende vragen gefinaliseerd. Hierbij werd een evenwicht gezocht tussen de vragen niet te veel aanpassen met oog op vergelijkbaarheid met de vorige editie (2020), maar wel aanpassen wanneer dit de kwaliteit van de bevroegde informatie ten goede kwam.

Als gevolg van de optimalisatie van de vragenlijst van 2022-2023 zijn niet alle vragen hetzelfde gebleven, waardoor niet alle vragen uit deze editie vergelijkbaar zijn met de vorige editie (2020). Bij de beschrijving van de resultaten halen we telkens aan wanneer de vergelijking met de vorige editie niet mogelijk was.

Uitnodiging en herinneringsmail(s)

Alle 301 erkende lokale dienstencentra in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in Brussel (situatie op 12 oktober 2022) werden uitgenodigd om deel te nemen aan de Preventiepeiling. In een eerste fase werden de lokale dienstencentra uitgenodigd via het e-loket van het Departement Zorg (Team Thuiszorg). In een tweede fase werden ze ook uitgenodigd d.m.v. een mail vanuit het Vlaams Instituut Gezond Leven vzw. De contactgegevens werden verkregen via het Departement Zorg.

De vragenlijst stond open van 8 november 2022 tot 22 mei 2023. In deze periode werd 1 herinneringsbericht verstuurd via het e-loket naar alle lokale dienstencentra en 1 herinneringsmail naar de lokale dienstencentra die de vragenlijst niet of slechts deels hadden ingevuld.

Respons

118 lokale dienstencentra vulden de vragenlijst volledig in (responspercentage 39%). Het eerste thema – *voeding* – werd door 125 lokale dienstencentra volledig ingevuld (41%). Doorheen de vragenlijst zijn er 7 respondenten (6%) uitgevallen. **Grafiek 1** toont voor elk thema het aantal respondenten dat alle vragen volledig invulde.

Vorige editie (2020) vulden 107 van de toen 263 erkende lokale dienstencentra (41%) de bevraging volledig in. De respons is deze editie dus gelijkaardig.

We gingen na in welke mate de deelnemende groep lokale dienstencentra de totale populatie weerspiegelt op een aantal identificatiekenmerken. De verdeling voor de kenmerken provincie en juridische vorm komt overeen met die van de populatie. Dit is niet het geval voor het kenmerk centrumstad vs. geen centrumstad. Voor meer details, zie **Settingkenmerken van de deelnemende lokale dienstencentra** op p. 13.

Invulprocedure

Aan de hand van een infographic in de uitnodigingsmail en op de startpagina van de bevraging kregen de deelnemers een overzicht van wie de bevraging het best kon invullen, welke documenten van pas konden komen bij het invullen, welke personen of diensten konden helpen en hoelang het invullen zou duren.

Daarnaast gaven we informatie over het feit dat alle antwoorden anoniem verwerkt worden, over de mogelijkheid om de vragenlijst tussendoor te pauzeren en over de FAQ-pagina voor deelnemers die nog bijkomende vragen hadden over de Preventiepeiling.

118

LOKALE DIENSTENCENTRA
VULDEN DE VRAGENLIJST VOLLEDIG IN

= 39%

VAN DE POPULATIE

32 MIN.

= GEMIDDELDE INVULTIJD

Interpretatie van de resultaten

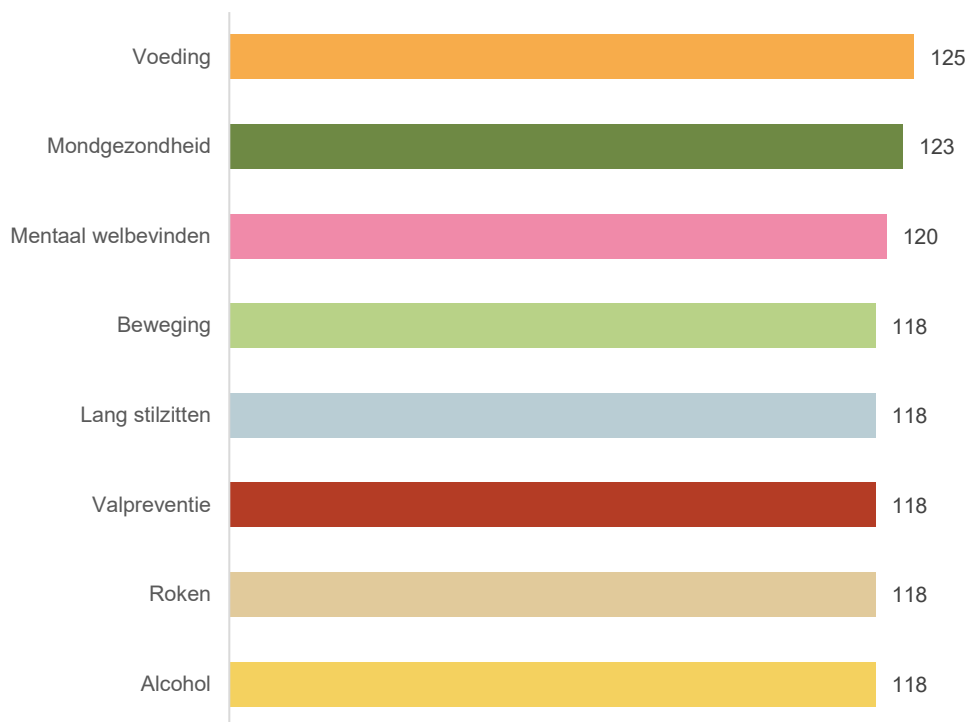
Dit rapport geeft de resultaten van 2023 weer en vergelijkt bepaalde bevindingen met de resultaten van 2020. Bij het vergelijken van de data werden geen statistische analyses uitgevoerd¹. Er werd voor gekozen om van een daling of stijging te spreken zodra het verschil 5% of meer bedroeg. Hierbij is het dus niet uit te sluiten dat het verschil op het toeval berust.

Omdat de volledige populatie lokale dienstencentra uitgenodigd werd om deel te nemen aan de bevraging (= populatiebevraging) kan de minimale responsgrootte niet statistisch berekend worden zoals bij een steekproefbevraging. We gaan er in dit rapport vanuit dat het responspercentage van 39%, in combinatie met de representatieve verdeling van de settingkenmerken provincie en juridische rechtsvorm, volstaat om de resultaten te veralgemenen naar de volledige populatie lokale besturen.

¹ Er zijn meerdere redenen waarom er geen statistische analyses uitgevoerd werden. Ten eerste is het klassieke arsenaal aan statistische tests bedoeld voor data van steekproefbevragingen, en niet geschikt voor het analyseren van de resultaten van populatiebevragingen. Bovendien zijn de meeste tests bedoeld voor ofwel cross-sectionele studies (= 2 groepen met verschillende respondenten vergelijken),

ofwel longitudinale studies (= dezelfde groep respondenten doorheen de tijd volgen). In het geval van de Preventiepeiling is er een gedeelde overlap (122 tot 115 lokale besturen, afhankelijk van het bevroegde thema) tussen de 2 edities, waardoor het noch om een zuiver cross-sectioneel, noch om een zuiver longitudinaal onderzoek gaat.

1 Aantal lokale dienstencentra dat de vragenlijst invulde, per thema

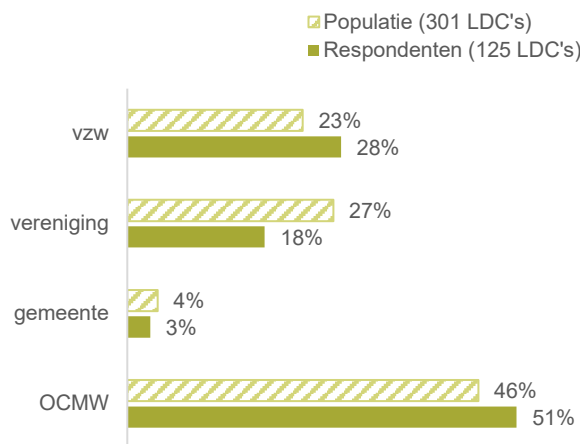
SETTINGKENMERKEN VAN DE DEELNEMENDE LOKALE DIENSTENCENTRA

Hieronder vergelijken we voor een aantal kenmerken de verdeling in de groep respondenten met de verdeling in de populatie (alle lokale dienstencentra in Vlaanderen en de Vlaamse Gemeenschap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest). De verdeling werd statistisch getest door middel van chi²-testen, en dit voor elk thema (= voor de groep respondenten die dat thema volledig invulden, zie **grafiek 1**).

Rechtsvorm

De verdeling van de lokale dienstencentra over de verschillende rechtsvormen, namelijk vzw (28% vs. 23% in de populatie), vereniging (18% vs. 27% in de populatie), gemeente (3% vs. 4% in de populatie) en OCMW (51% vs. 46% in de populatie), komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor het kenmerk 'rechtsvorm' vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

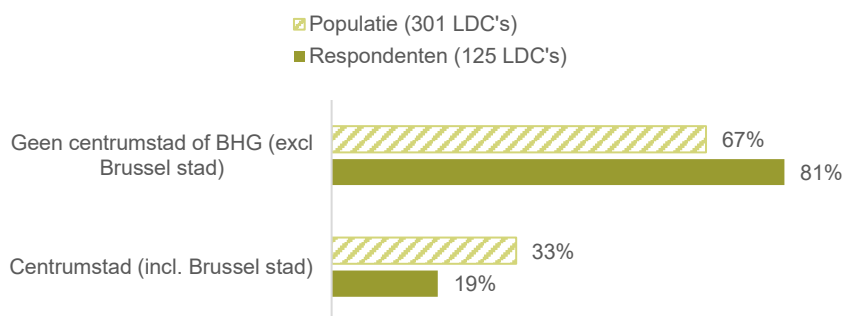
2 Verdeling van het kenmerk 'rechtsvorm' in de populatie vs. in de groep respondenten

Ligging (centrumstad vs. geen centrumstad)

De ligging van de lokale dienstencentra, in een niet-centrumstad of in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (excl. stad Brussel) (81% vs. 67% in de populatie) enerzijds en in een centrumstad (incl. stad Brussel) (19% vs. 33% in de populatie) anderzijds, komt niet overeen met de ligging van de lokale dienstencentra in de populatie. Voor het kenmerk 'ligging' vormt de groep respondenten dus geen goede weerspiegeling van de populatie. We zien dat de centrumsteden ondervertegenwoordigd zijn in de groep respondenten en de niet-centrumsteden oververtegenwoordigd.

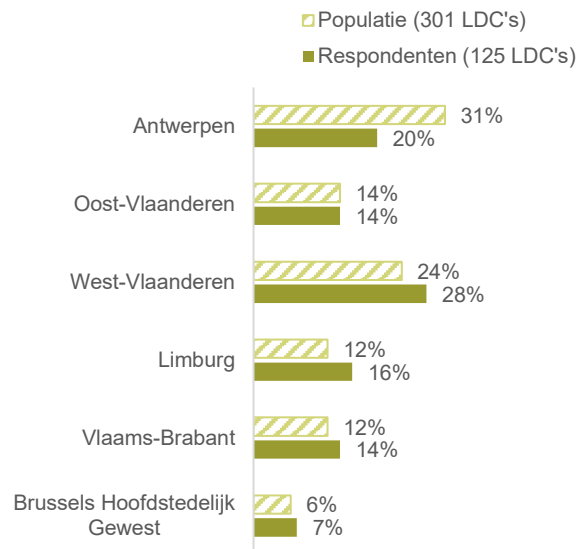
3 Verdeling van het kenmerk 'ligging' in de populatie vs. in de groep respondenten

Provincie

De verdeling volgens provincie komt overeen met de verdeling in de populatie. Voor het kenmerk 'provincie' vormt de groep respondenten dus een goede weerspiegeling van de populatie.

4 Verdeling van het kenmerk 'provincie' in de populatie vs. in de groep respondenten

***De bovenstaande grafieken geven de verdeling van de settingkenmerken weer in de grootste groep respondenten, namelijk alle respondenten die het eerste thema van de vragenlijst (voeding) volledig ingevuld hebben. De verdeling van de kenmerken blijft nagenoeg hetzelfde voor de kleinere groepen respondenten die de volgende thema's volledig ingevuld hebben.**

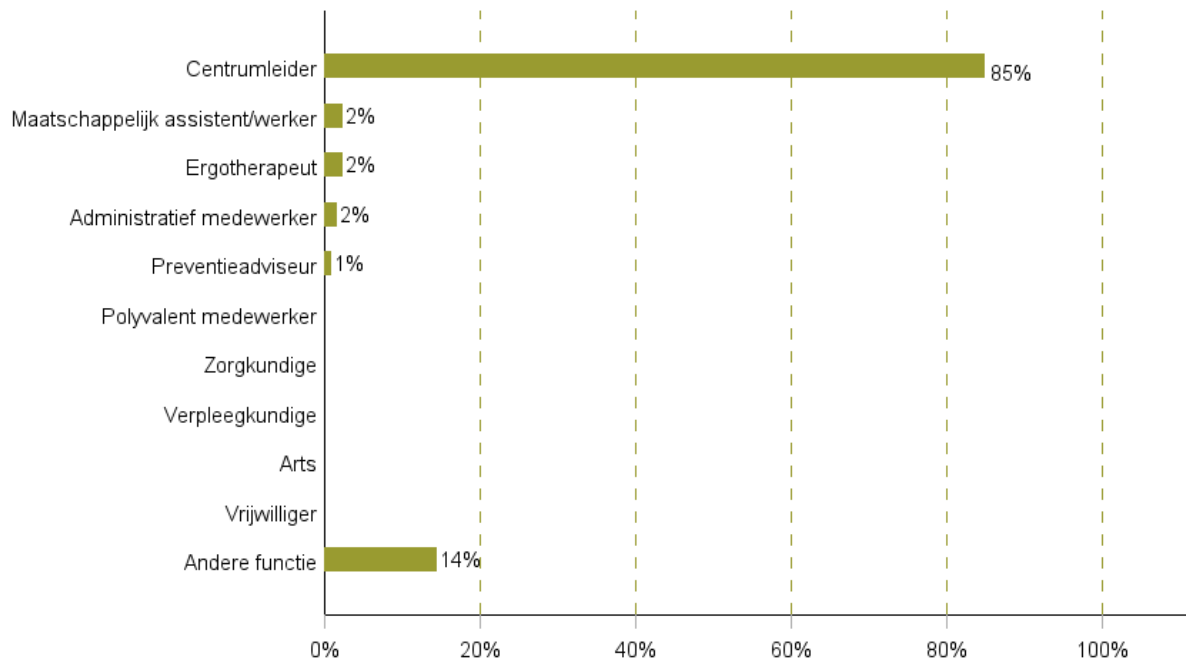
FUNCTIE VAN DE INVULLERS

De meest voorkomende functie bij de respondenten is met voorsprong die van centrumleider (85%).

Daarnaast gaf 14% aan (ook) een 'andere' functie te hebben dan die in de antwoordopties werden opgenomen. Het gaat hierbij vooral om 'projectmedewerker gezondheidszorg / preventieve gezondheid' (4%) en om 'coördinator thuisdiensten / lokale dienstencentra' (4%).

5 Wat is jouw functie binnen het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

VOEDING

125

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

BASISCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum geeft op minstens 2 van volgende manieren informatie aan de bezoekers over gezonde voeding:

1. via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
4. via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of familie en mantelzorgers;
5. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media of nieuwsbrief);
6. via professioneel advies door een arts, diëtist of andere voedingsdeskundige (bv. tijdens individuele begeleidingsmomenten);
7. via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen.

2

In het lokaal dienstencentrum is er dagelijks gratis (kraan)water beschikbaar* voor bezoekers.

*bv. via waterfontein of watertappunt

3

Het lokaal dienstencentrum biedt dagelijks vers fruit of fruitsla aan als tussendoortje aan de bezoekers (gratis of betalend).

4

Het lokaal dienstencentrum neemt minstens 1 van volgende initiatieven om gezonde voeding te stimuleren bij de bezoekers:

1. in het café / de cafetaria worden gezonde opties gratis of goedkoper aangeboden dan minder gezonde opties;
2. bezoekers hebben heel de dag door toegang tot gratis water, thee en/of koffie;
3. door middel van nudging (nudges zijn subtiele duwtjes die, via kleine aanpassingen in de omgeving of in communicatie, ons gedrag richting gezonde keuzes kunnen sturen, bv. fruit duidelijk zichtbaar in de leefruimte/cafetaria of watertappunten/fonteintjes aantrekkelijk maken en op drukke plaatsen zetten);
4. het personeel en de vrijwilligers eten en drinken gezond en milieubewust in bijzijn van bezoekers;
5. het personeel en de vrijwilligers praten positief over gezonde voeding.

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN

We berekenen de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle lokale dienstencentra warme maaltijden aanbieden aan de bezoekers. 118 lokale dienstencentra (94%) bieden warme maaltijden aan.

1

Het lokaal dienstencentrum biedt bij de warme maaltijden dagelijks een volwaardige portie (seizoens)groenten* aan.

*Dit is een half bord.

2

Het lokaal dienstencentrum biedt bij de warme maaltijden minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger* aan.

*Dit zijn bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

3

Het lokaal dienstencentrum houdt bij de menuplanning of maaltijdbedeling van de warme maaltijd rekening met de ideale bordverhouding*.

*Dit is een kwart aardappel of graanproduct, een kwart vlees, vis, ei of vervangproduct en de helft groenten.

RESULTATEN

BASISCRITERIA

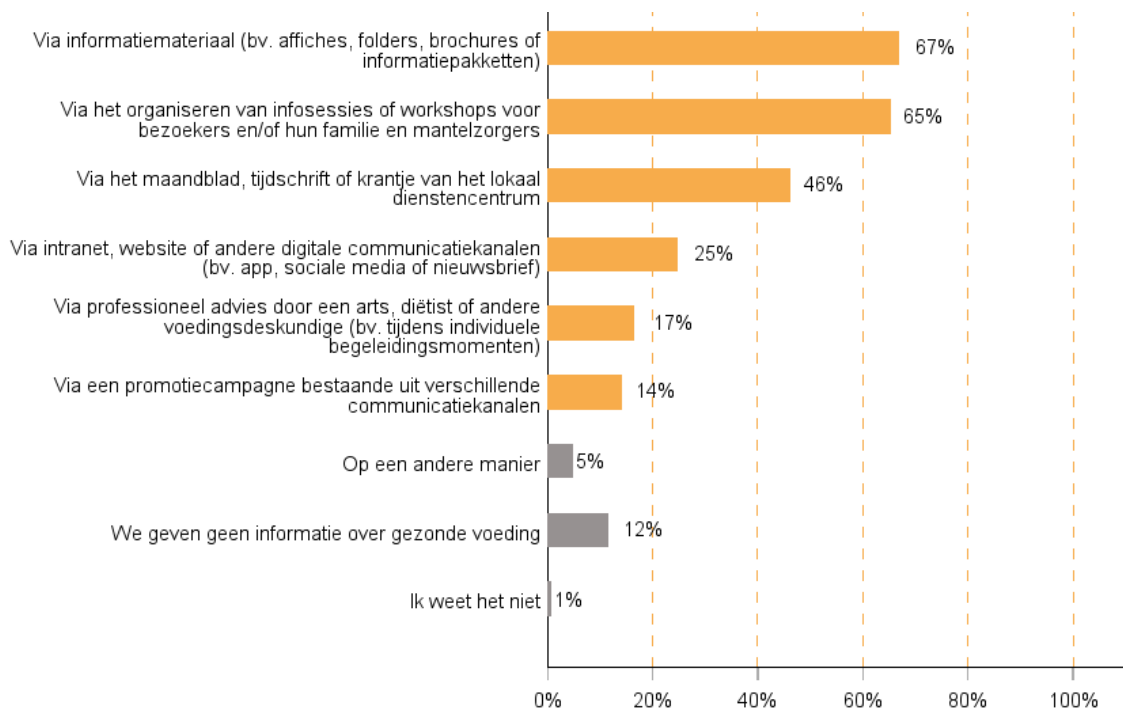
BASISCRITERIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT OP MINSTENS 2 MANIEREN INFORMATIE AAN DE BEZOEKERS OVER GEZONDE VOEDING

- ✓ 2023: 77% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling².

Iets meer dan 3 op de 4 lokale dienstencentra (77%) geven op minstens 2 manieren informatie aan de bezoekers over gezonde voeding. De 2 meest voorkomende manieren zijn via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten (67% vs. 61% in 2020) en via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers (65% vs. 79% in 2020). 12% van de lokale dienstencentra geeft geen informatie aan bezoekers over gezonde voeding. Dat is iets meer dan in 2020, toen 7% geen informatie gaf.

6 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over gezonde voeding?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

² In de huidige editie werd 1 nieuwe antwoordoptie toegevoegd aan de keuzelijst, namelijk 'via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiematerialen'.

BASISCRITERIUM 2. IN HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM IS ER DAGELIJKS GRATIS (KRAAN)WATER BESCHIKBAAR* VOOR BEZOEKERS

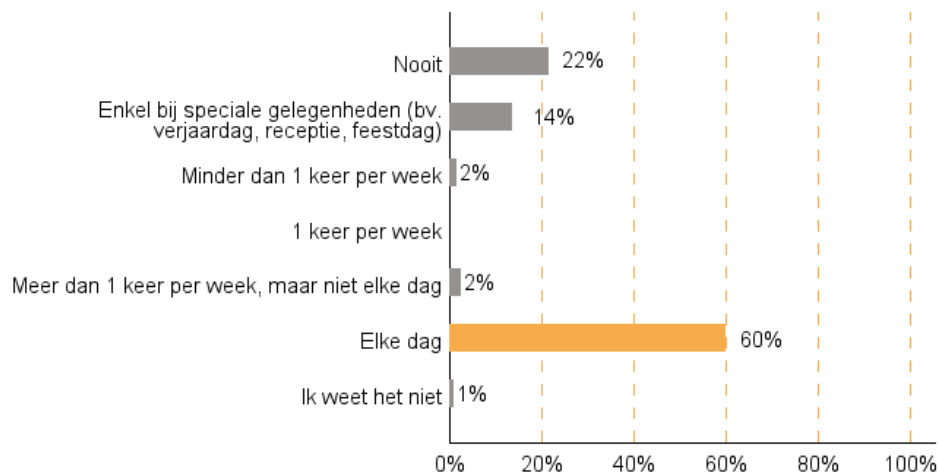
*bv. via waterfontein of watertappunt

- ✓ 2023: 60% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling³.

Bij 6 op de 10 lokale dienstencentra (60%) is er dagelijks gratis (kraan)water beschikbaar voor de bezoekers (bv. via een waterfontein of watertappunt). Het is opvallend dat bij 22% gratis (kraan)water nooit beschikbaar is en bij 14% enkel bij speciale gelegenheden.

7 Hoe vaak bieden jullie gratis (kraan)water aan in het lokaal dienstencentrum? (bv. via waterfontein of watertappunt)

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

³ In de huidige editie werden verschillende frequenties bevroegd (van nooit tot elke dag), terwijl in de vorige editie gevraagd werd of gratis water altijd of sporadisch beschikbaar was (ja of neen).

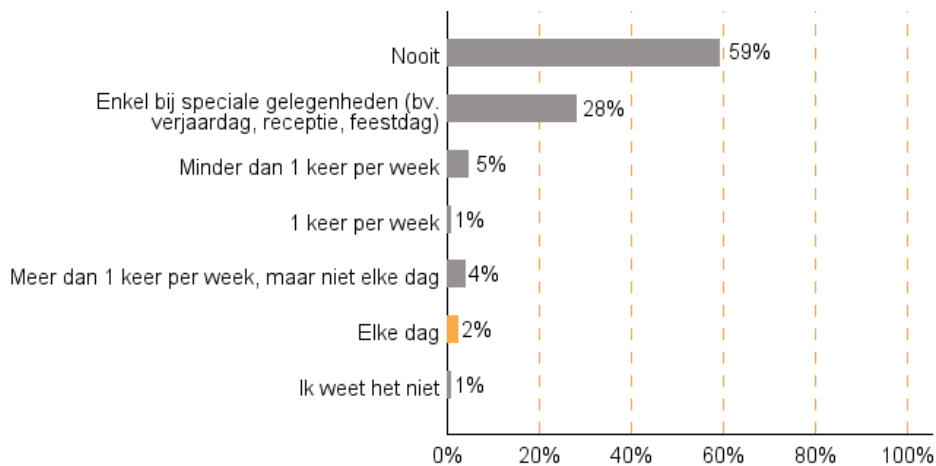
BASISCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BIJDT DAGELIJKS VERS FRUIT OF FRUITSLA AAN ALS TUSSENDOORTJE AAN DE BEZOEKERS (GRATIS OF BETALEND)

- ✓ 2023: 10% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling⁴.
-

1 op de 10 lokale dienstencentra (10%) biedt dagelijks vers fruit of fruitsla aan als tussendoortje aan de bezoekers (gratis of betalend). Als we meer in detail naar de afzonderlijke vragen en antwoordopties kijken, zien we dat een kleine minderheid van 2% elke dag gratis fruit of fruitsla als tussendoortje aanbiedt, terwijl 8% dit elke dag betalend aanbiedt.

8 Hoe vaak bieden jullie gratis vers fruit / fruitsla aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

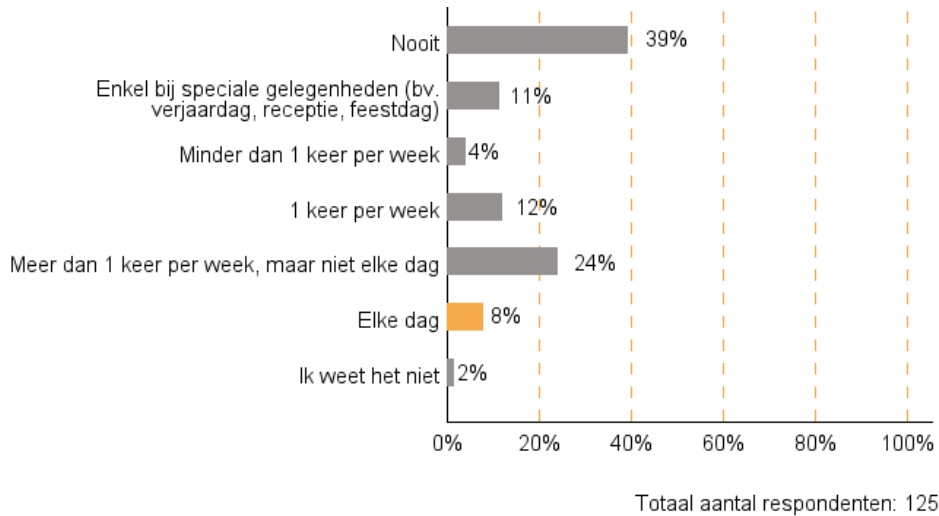

Totaal aantal respondenten: 125

⁴ In de huidige editie werden verschillende frequenties bevraagd (van nooit tot elke dag), terwijl in de vorige editie gevraagd werd of vers fruit of fruitsla altijd of sporadisch beschikbaar was (ja of neen).

9 Hoe vaak bieden jullie betaalend vers fruit / fruitsla aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

BASISCRITERIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF OM GEZONDE VOEDING TE STIMULEREN BIJ DE BEZOEKERS

- ✓ 2023: 69% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling⁵.

Bijna 7 op de 10 lokale dienstencentra (69%) nemen minstens 1 initiatief om gezonde voeding te stimuleren bij de bezoekers. Personeel en vrijwilligers die positief praten over gezonde voeding, is het initiatief dat door de meeste lokale dienstencentra genomen wordt (40%). Dit initiatief werd niet bevestigd in 2020.

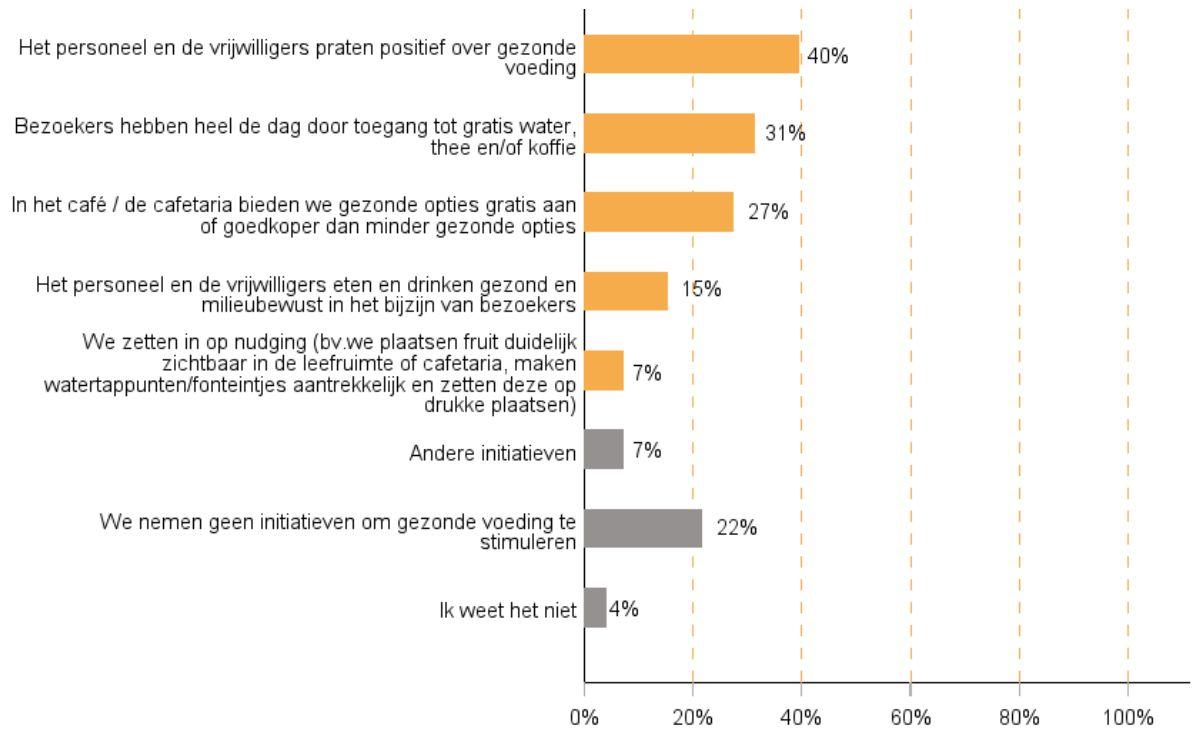
Daarnaast zien we dat iets minder dan 1 op de 3 lokale dienstencentra de bezoekers heel de dag toegang geeft tot gratis water, thee en/of koffie (31% vs. 19% in 2020) en in het café / de cafetaria de gezonde opties gratis of goedkoper aanbiedt dan de minder gezonde opties (27% vs. 21% in 2020). In vergelijking met 2020, nemen in 2023 meer lokale dienstencentra deze initiatieven.

Het is opvallend dat 22% aangeeft geen initiatieven te nemen om gezonde voeding te stimuleren bij de bezoekers.

⁵ In de huidige editie werden 2 nieuwe antwoordopties toegevoegd aan de keuzelijst van initiatieven, namelijk: 'Het personeel en de vrijwilligers praten positief over gezonde voeding' en 'Het personeel en de vrijwilligers eten en drinken gezond en milieubewust in het bijzijn van de bezoekers'.

10 Welke initiatieven neemt jouw lokaal dienstencentrum om gezonde voeding te stimuleren bij bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

KWALITEITSCRITERIA AANBOD WARME MAALTIJDEN

We berekenen de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden afzonderlijk van de basiscriteria voor voeding omdat niet alle lokale dienstencentra warme maaltijden aanbieden aan de bezoekers. 118 van de bevroegde lokale dienstencentra (94%) voorzien warme maaltijden.

CRITERIUM WARME MAALTIJDEN 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BIJ DE WARME MAALTIJDEN DAGELIJKS EEN VOLWAARDIGE (SEIZOENS)GROENTEPORTIE* AAN

*Dit is een half bord.

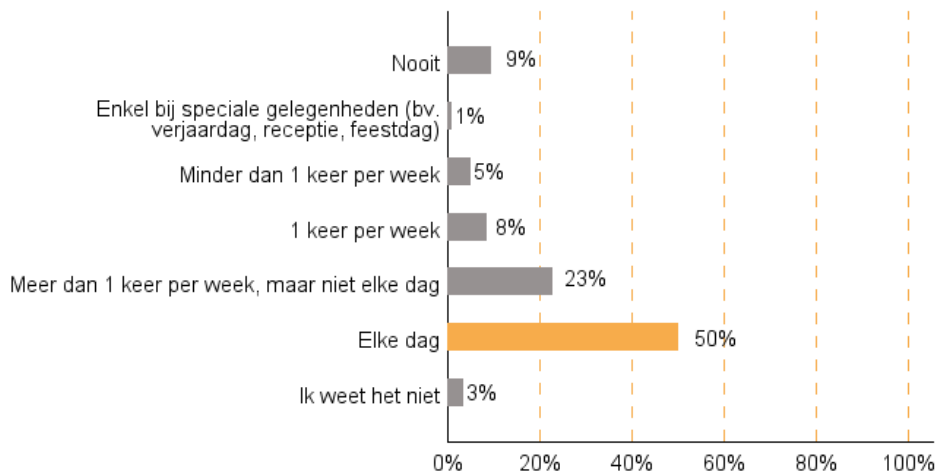
- ✓ 2023: 50% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 69% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 19% ten opzichte van 2020.

De helft van de lokale dienstencentra (50%) biedt bij de warme maaltijden dagelijks een volwaardige (seizoens)groenteportie aan. In 2020 boden beduidend meer lokale dienstencentra dit dagelijks aan, namelijk 69%.

In vergelijking met 2020, is het percentage lokale dienstencentra dat meerdere keren per week, maar niet elke dag een volwaardige (seizoens)groenteportie aanbiedt, wel stabiel gebleven (23% vs. 20% in 2020).

11 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden een volwaardige (seizoens)groenteportie (= 1/2 bord) aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

CRITERIUM WARME MAALTIJDEN 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BIJ DE WARME MAALTIJDEN MINSTENS 1 KEER PER WEEK EEN PLANTAARDIGE VLEESVERVANGER* AAN

*Dit zijn bv. peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn. Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers.

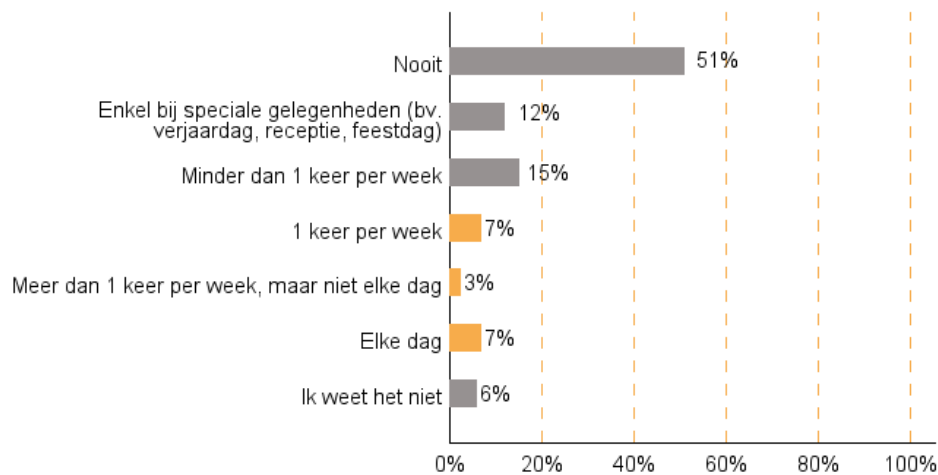
- ✓ 2023: 16% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling⁶.

Een minderheid van 16% van de lokale dienstencentra biedt bij de warme maaltijden minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger aan, zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu of quorn.

Als we de verschillende antwoordopties in detail bekijken, kunnen we wel een aantal van de bevroegde frequenties vergelijken met 2020. Het percentage lokale dienstencentra dat nooit plantaardige vleesvervangers aanbiedt, is gedaald (51% vs. 60% in 2020). Het percentage dat deze meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag aanbiedt, is stabiel gebleven (3% vs. 2% in 2020). Het percentage dat deze dagelijks aanbiedt, is gestegen (7% vs. 2% in 2020).

12 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden een plantaardige vleesvervanger zoals peulvruchten (bv. kikkererwten, rode of witte bonen), tofu en quorn aangeboden? Let op: hiermee bedoelen we geen groenteburgers. Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

⁶ In de vorige editie werden de frequenties op een andere manier bevroegd, namelijk: 'Nooit', '1 keer per week of minder', 'meer dan 1 keer per week, maar niet elke dag', 'elke dag' en 'ik weet het niet'.

CRITERIUM WARME MAALTIJDEN 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM HOUDT BIJ DE MENUPLANNING OF MAALTIJDBEDELING VAN DE WARME MAALTIJD REKENING MET DE IDEALE BORDVERHOUDING*

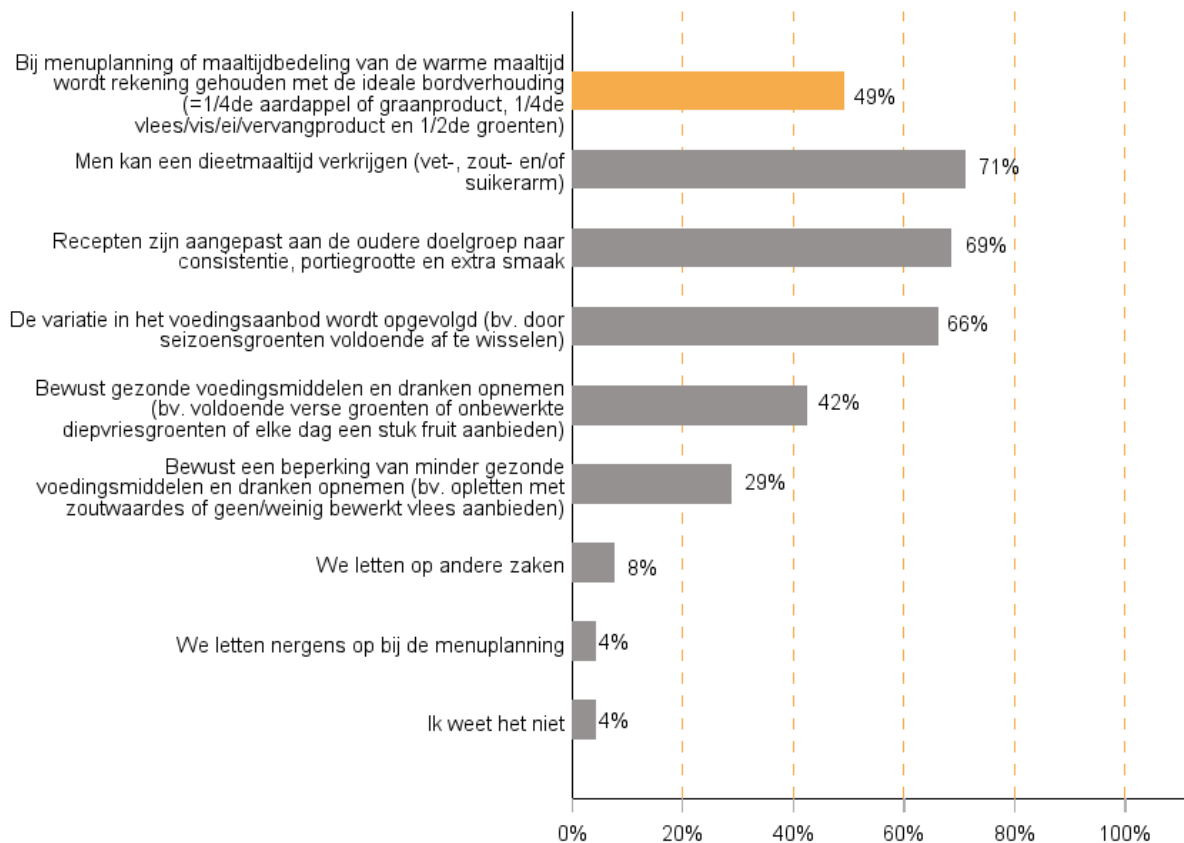
*Dit is een kwart aardappelen of graanproduct, een kwart vlees, vis, ei of plantaardige vleesvervanger en de helft groenten.

- ✓ 2023: 49% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 38% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 11% ten opzichte van 2020.

Bijna de helft van de lokale dienstencentra (49%) houdt bij de menuplanning of bedeling van de warme maaltijd rekening met de ideale bordverhouding (= 1/4de aardappel of graanproduct, 1/4de vlees/vis/ei/vervangproduct en 1/2de groenten). Als we dit vergelijken met de vorige editie zien we dat het aandeel lokale dienstencentra dat hierop let, gestegen is met 11%. In 2020 hield 38% hier rekening mee bij de menuplanning of maaltijdbedeling.

13 Waarop let jouw lokaal dienstencentrum bij de menuplanning?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond voeding in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2020. **Grafiek 14** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan resp. de basiscriteria en de criteria met betrekking tot warme maaltijden, en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 15** geeft het cumulatief aantal behaalde basiscriteria weer in de huidige editie. **Grafiek 16** doet hetzelfde voor de criteria met betrekking tot warme maaltijden. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2020 konden worden toegepast, kunnen we in deze cumulatieve grafieken de cijfers van 2020 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN VOEDINGSBELEID (2022)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 2 van de 4 basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid (2 = het gemiddeld aantal behaalde basiscriteria).
- 3% voldoet aan alle 4 de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.
- 6% voldoet aan geen enkel basiscriterium voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid.
- 4% voldoet aan alle 3 de criteria voor warme maaltijden.
- 22% voldoet aan geen enkel criterium voor warme maaltijden.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 2 manieren informatie geven aan de bezoekers over gezonde voeding (77%).
- Minstens 1 initiatief nemen om gezonde voeding te stimuleren bij de bezoekers (69%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Als er warme maaltijden voorzien worden, minstens 1 keer per week een plantaardige vleesvervanger aanbieden (16%).
- Dagelijks vers fruit of fruitsla aanbieden als tussendoortje aan de bezoekers (gratis of betalend) (10%).

EVOLUTIE VOEDINGSBELEID (2020 - 2023)

2 van de 3 kwaliteitscriteria voor warme maaltijden konden worden toegepast op de data van 2020. Voor 1 criterium zien we een vooruitgang en voor 1 een achteruitgang.

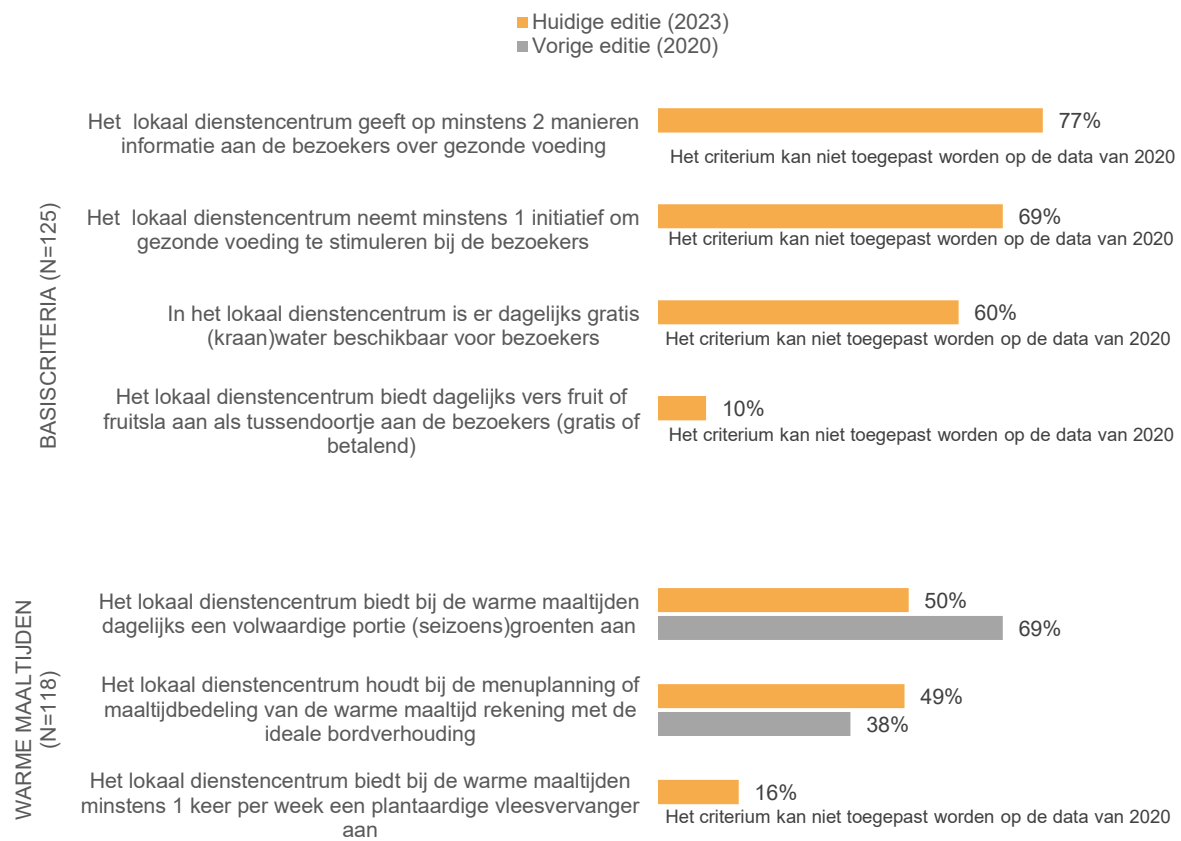
Wat is de grootste vooruitgang?

- Als er warme maaltijden voorzien worden, houden meer lokale dienstencentra bij de menuplanning en maaltijdbedeling rekening met de ideale bordverhouding (49% in 2023 vs. 38% in 2020).

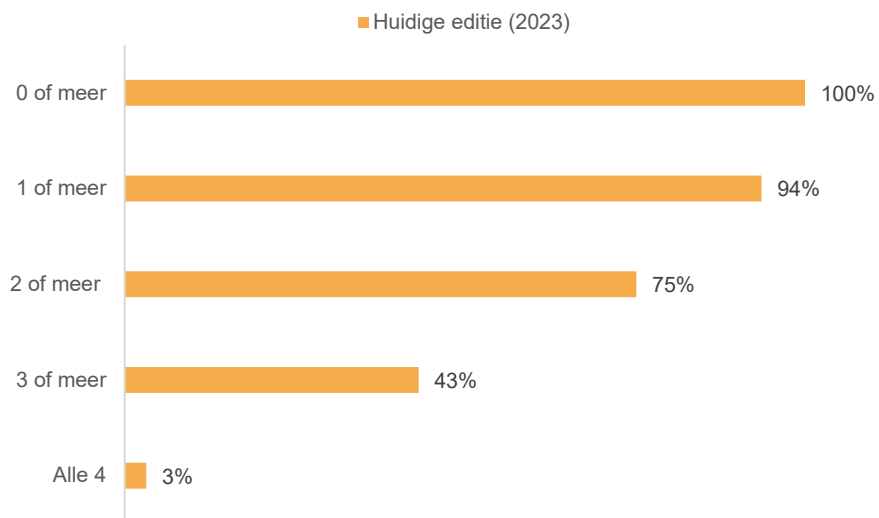
Wat is de grootste achteruitgang?

- Als er warme maaltijden voorzien worden, bieden minder lokale dienstencentra dagelijks een volwaardige groenteportie aan (50% in 2023 vs. 69% in 2020).

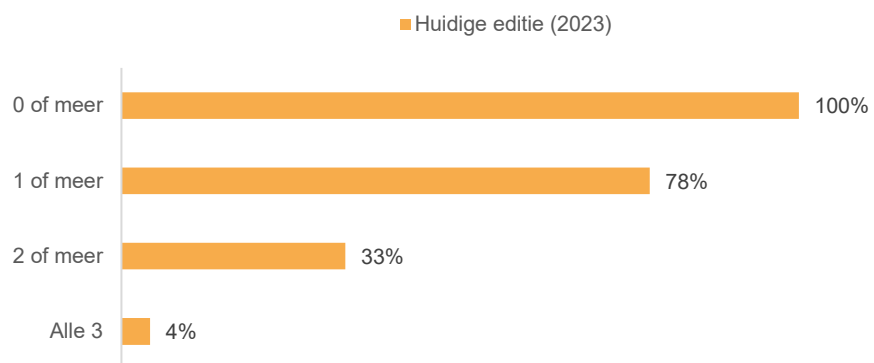
14 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid en de kwaliteitscriteria voor warme maaltijden voldoet

15 Cumulatief aantal behaalde basiscriteria voor een kwaliteitsvol voedingsbeleid

16 Cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria voor warme maaltijden

MONDGEZONDHEID

123

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum geeft op minstens 2 van volgende manieren informatie aan de bezoekers over mondgezondheid:

1. via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, placemats, etc.);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
4. via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of familie en mantelzorgers;
5. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media);
6. via professioneel advies door een arts, ergotherapeut, kinesitherapeut;
7. via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen, bv. deelname aan de Dag van de Mondgezondheid.

2

Het lokaal dienstencentrum geeft minstens 1 keer per jaar via een infosessie of workshop informatie aan bezoekers over mondgezondheid.

3

Het lokaal dienstencentrum zet op minstens 1 van volgende manieren in op mond vriendelijke voeding:

1. in het café / de cafetaria worden mond vriendelijke opties aangeboden (bv. groente, kaas, noten);
2. de dranken die eventueel gratis verkrijgbaar zijn, zijn mond vriendelijk, zoals water, thee/koffie (zonder suiker), verse soep of groentesap.

4

Het lokaal dienstencentrum biedt ondersteuning aan bezoekers bij het contacteren van en het begeleiden naar een tandarts.

RESULTATEN

Het thema mondgezondheid werd voor de eerste keer bevraagd in 2023. De resultaten vergelijken met de vorige editie (2020) is dus niet mogelijk.

KWALITEITSCRITERIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT OP MINSTENS 2 MANIEREN INFORMATIE AAN DE BEZOEKERS OVER MONDGEZONDHEID

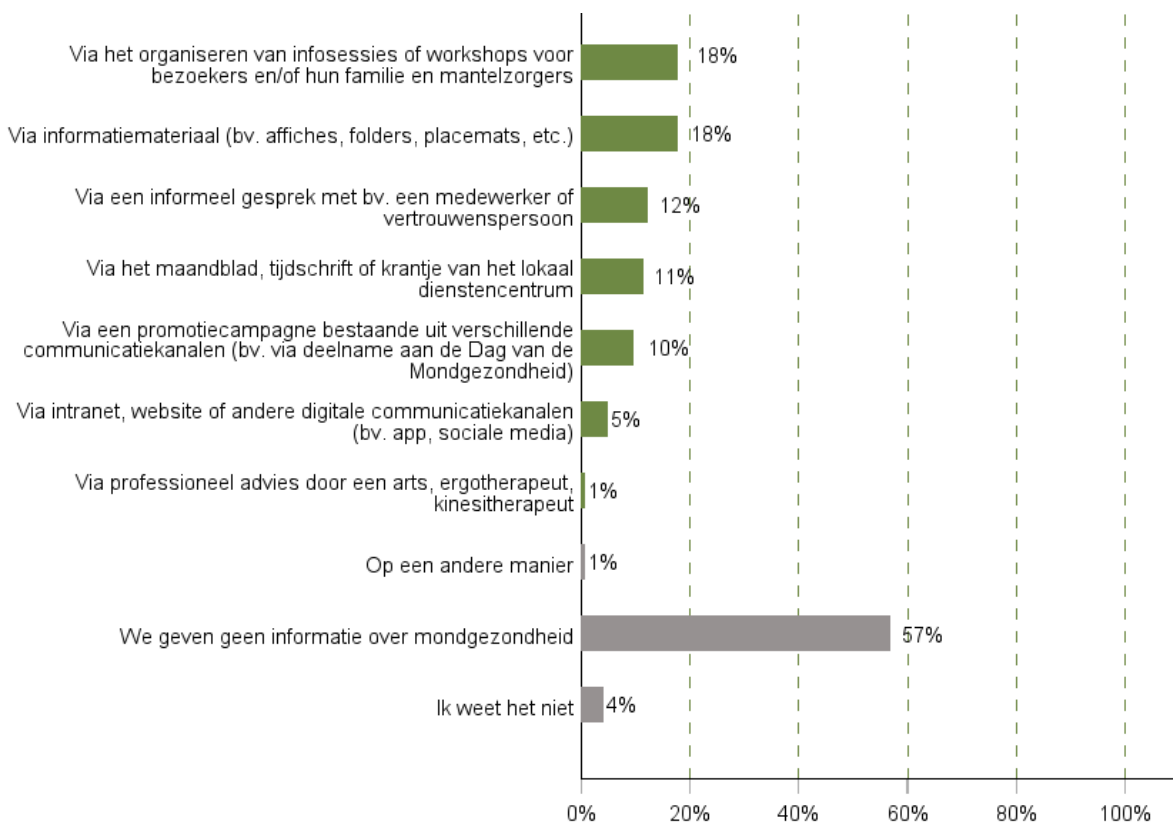
- ✓ 2023: 18% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna 1 op de 5 lokale dienstencentra (18%) geeft op minstens 2 manieren informatie aan de bezoekers over mondgezondheid. De 2 meest voorkomende manieren zijn via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers (18%) en via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, placemats) (18%).

Meer dan de helft van de lokale dienstencentra (57%) geeft geen informatie over mondgezondheid aan de bezoekers.

17 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over mondgezondheid?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 123

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT MINSTENS 1 KEER PER JAAR VIA EEN INFOESSIE OF WORKSHOP INFORMATIE AAN BEZOEKERS OVER MONDGEZONDHEID

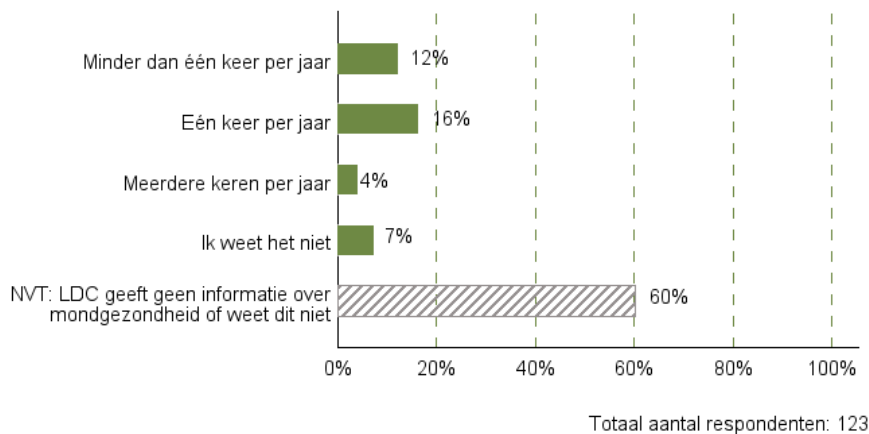
- ✓ 2023: 17% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

Een kleine minderheid van 17% van de lokale dienstencentra geeft minstens 1 keer per jaar via een infosessie of workshop informatie aan bezoekers over mondgezondheid. We zien dat 15% dit 1 keer per jaar doet en 2% meerdere keren per jaar.

18 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over mondgezondheid via een infosessie of workshop?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over mondzorg of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM ZET OP MINSTENS 1 MANIER IN OP MONDVRIENDELIJKE VOEDING

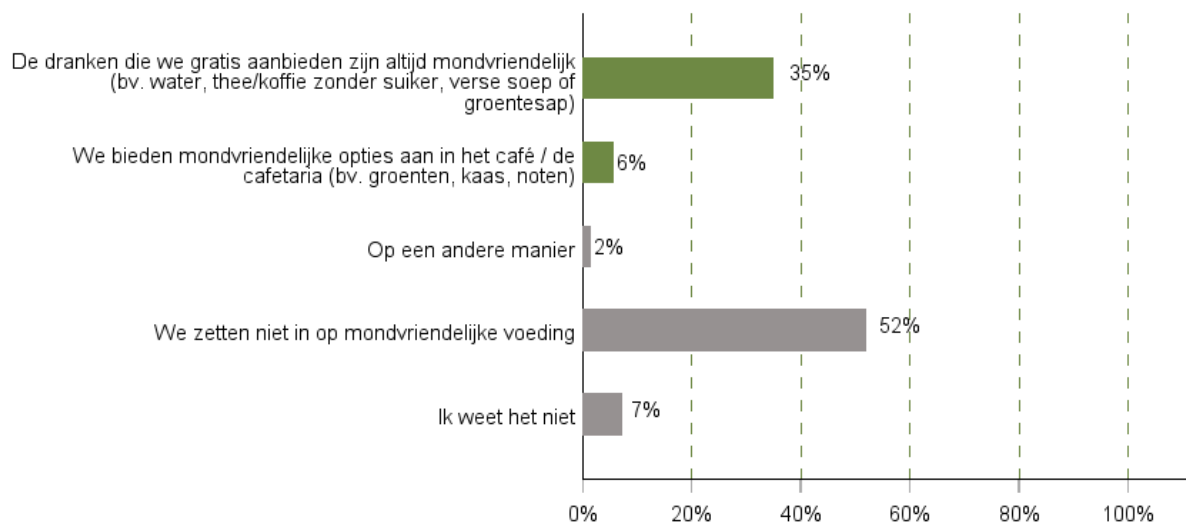
- ✓ 2023: 39% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bijna 4 op de 10 lokale dienstencentra (39%) stimuleren op minstens 1 manier het gebruik van mondvriendelijke voeding in hun voedingsaanbod. Ervoor zorgen dat de dranken die gratis aangeboden worden altijd mondvriendelijk zijn (bv. water, thee/koffie zonder suiker, verse soep of groentesap), is de meest voorkomende manier (35%).

Ongeveer de helft van de lokale dienstencentra (52%) zet niet in op mondvriendelijke voeding.

19 Op welke manier zet jouw lokaal dienstencentrum in op mondvriendelijke voeding?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 123

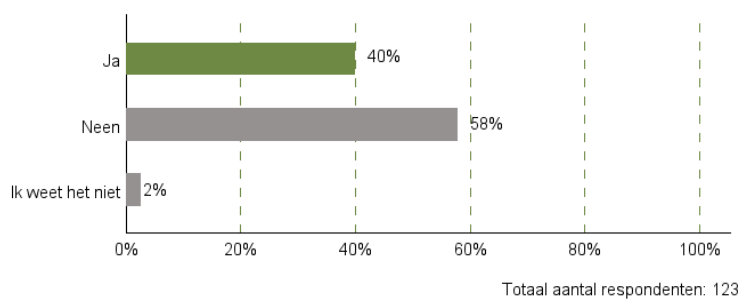
KWALITEITSCRITERIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BIEDT ONDERSTEUNING AAN BEZOEKERS BIJ HET CONTACTEREN VAN EN HET BEGELEIDEN NAAR EEN TANDARTS

✓ 2023: 40% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Bij 4 op de 10 lokale dienstencentra (40%) kunnen bezoekers terecht voor het contacteren van en het begeleiden naar een tandarts.

20 Biedt jouw lokaal dienstencentrum ondersteuning aan bezoekers bij het contacteren van en het begeleiden naar een tandarts?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond mondgezondheid in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 21** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor mondgezondheid. **Grafiek 22** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige editie.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND MONDGEZONDHEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 1 van de 4 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid (1 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 4% voldoet aan alle 4 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid.
- 34% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Ondersteuning bieden aan bezoekers bij het contacteren van en het begeleiden naar een tandarts (40%).
- Op minstens 1 manier inzetten op mondvriendelijke voeding (39%).

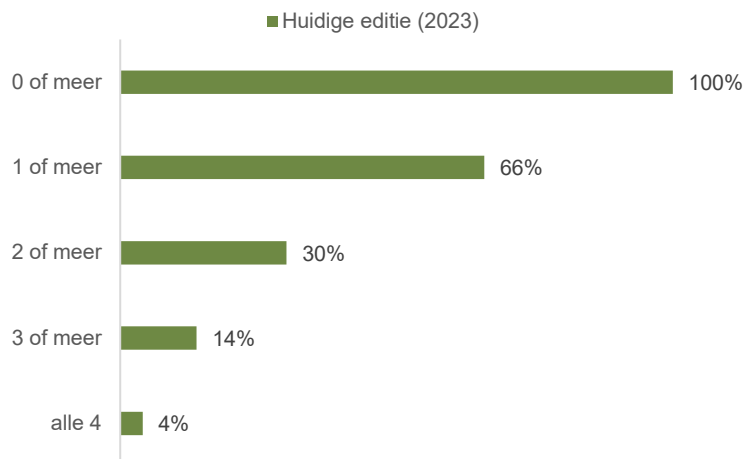
Waarop wordt het minst ingezet?

- Op minstens 2 manieren informatie geven aan bezoekers over mondgezondheid (18%).
- Minstens 1 keer per jaar via een infosessie of workshop informatie geven aan bezoekers over mondgezondheid (17%).

21 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid voldoet

22 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mondgezondheid

MENTAAL WELBEVINDEN

120

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum geeft op minstens 2 van volgende manieren informatie aan de bezoekers over mentaal welbevinden:

1. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten);
2. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
3. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media of bezoekerskrant);
4. via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of familie en mantelzorgers;
5. via professioneel advies door een deskundige (bv. via een individueel begeleidingsmoment of groepsactiviteit).

2

Het lokaal dienstencentrum maakt het hulpverleningsaanbod rond mentaal welbevinden bekend* bij de bezoekers.

*hetzij online, hetzij fysiek in de gebouwen

3

Het lokaal dienstencentrum beschikt over minstens 3 van volgende fysieke voorzieningen die het mentaal welbevinden van de bezoekers versterken, verspreid over minstens 2 van de 4 bouwblokken van de geluksdriehoek:

Bouwblok 1: zich goed voelen. Het lokaal dienstencentrum voorziet

1. groen in het lokaal dienstencentrum of in de onmiddellijke omgeving (plantenbakken, tuin, moestuin);
2. een rust- en ontspanningsplek waar bezoekers, los van de activiteiten, terecht kunnen (bv. ruimte met spel materiaal, rustige zitplekken, ...);
3. beweging: minstens 1 antwoordoptie uit criterium 3 van beweging over actief transport.

Bouwblok 2: zichzelf kunnen zijn. Het lokaal dienstencentrum voorziet

1. ruimte en materiaal waar bezoekers, los van georganiseerde activiteiten, creatief en samen met andere bezoekers mee aan de slag kunnen.

Bouwblok 3: zich goed omringd voelen. Het lokaal dienstencentrum voorziet

1. meubilair of materiaal dat uitnodigt om met andere bezoekers in contact te komen (lange tafels, gezellige zitruimte, kaartjes met gespreksstarters op de tafels, ...).

Bouwblok 4: kunnen omgaan met moeilijke momenten. Het lokaal dienstencentrum voorziet

1. een emotie-, compassie-, of herinneringsplek/-hoek waar emoties een plek kunnen krijgen.

Het lokaal dienstencentrum zorgt op minstens 4 van volgende manieren voor een sociale omgeving die het mentaal welbevinden van de bezoekers versterkt, verspreid over minstens 2 van de 4 bouwblokken van de geluksdriehoek:

4

Bouwblok 1: zich goed voelen. Het lokaal dienstencentrum

1. activeert/stimuleert begeleiders en vrijwilligers om als rolmodel open te zijn en het praten over hoe je je voelt te normaliseren (bv. de impact van stressvolle periodes te benoemen en bespreken);
2. zet in op verwelcoming/oriëntatie voor nieuwe bezoekers (bv. door een onthaalmoment of -pakketje);
3. organiseert activiteiten waarbij emotioneel welbevinden centraal staat (bv. (stoel)yoga, tai chi, mindfulness, meditatie).

Bouwblok 2: zichzelf kunnen zijn. Het lokaal dienstencentrum

1. betreft bezoekers actief bij verschillende beslissingen (ook buiten formele overlegstructuren) en luistert goed naar hun noden en verwachtingen;
2. voorziet activiteiten waarin bezoekers hun talenten en vaardigheden (blijvend) kunnen inzetten (bv. via een contact- of geheugenkoor, muziekgroepje of theatergroepje met verschillende bezoekers, breiclub die participeert in sociale onderneming, ...).

Bouwblok 3: zich goed omringd voelen. Het lokaal dienstencentrum

1. zet actief in op verbinding met de buurt, bv. door actief te investeren in een buurtzorgnetwerk (elkaar helpen met kleine klusjes);
2. stimuleert verbondenheid tussen specifieke groepen bezoekers (bv. bezoekers met en zonder migratieachtergrond);
3. zet in op rituelen (bv. nieuwjaar, feestdagen van verschillende religies, ...).

Bouwblok 4: kunnen omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag. Het lokaal dienstencentrum

1. reageert als begeleiding flexibel en alert op moeilijke situaties (bv. grensoverschrijdend gedrag, geweld, ...) of conflicten;
2. ondersteunt bezoekers bij belangrijke transitie momenten (bv. verlies/verhuis belangrijke persoon uit de omgeving, confrontatie met verminderd functioneren, vernemen van een (bijkomende) medische diagnose bij zichzelf of iemand in de omgeving).

5

Het lokaal dienstencentrum heeft gedragsregels* voor bezoekers om het mentaal welbevinden te bevorderen of heeft duidelijke afspraken over bij wie / waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en/of de gevolgen van overtreding van de gedragsregels.

*bv. "wij tolereren geen machtsmisbruik", "wij respecteren elkaars verschillen"

6

Het lokaal dienstencentrum communiceert de afspraken of regels minstens jaarlijks actief naar de bezoekers.

7

Het lokaal dienstencentrum voorziet op minstens 2 van volgende manieren ondersteuning voor bezoekers met een verminderd mentaal welbevinden of met bijzondere noden op het vlak van geestelijke gezondheid / psychische kwetsbaarheid:

1. de begeleiders en vrijwilligers opleiden rond signalen van verminderd welbevinden en/of psychische problemen en hoe hier op te reageren;
2. vrijwilligers inzetten om bezoekers die al langere tijd niet meer gekomen zijn proactief op te bellen en te vragen hoe het gaat en waarom ze niet meer komen;
3. een aanspreekpunt voorzien waar bezoekers die zich niet goed in hun vel voelen terecht kunnen. (bv. een psycholoog);
4. bezoekers met extra zorgnoden doorverwijzen naar externe diensten (bv. een CAW, een eerstelijnsdienst, ...) die een traject op maat kunnen opstarten met deze bezoekers.

RESULTATEN

Sinds de vorige editie werden de vragen bij het thema mentaal welbevinden grondig hervormd. De nieuwe vragen zijn gebaseerd op de **geluksdriehoek** die eind 2020 werd gelanceerd. De resultaten vergelijken met de vorige editie (2020) is enkel mogelijk voor het eerste kwaliteitscriterium.

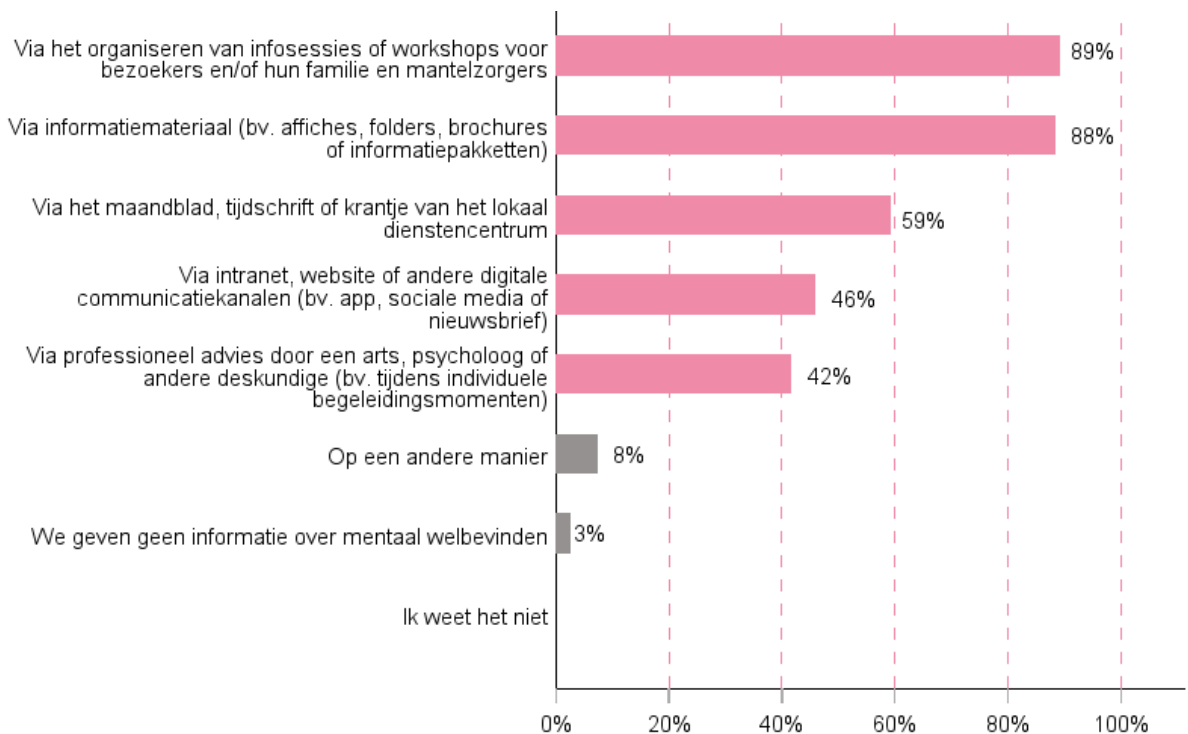
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT OP MINSTENS 2 MANIEREN INFORMATIE AAN DE BEZOEKERS OVER MENTAAL WELBEVINDEN

- ✓ 2023: 92% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 86% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↑ We zien een stijging met 6% ten opzichte van 2020.

9 op de 10 (92%) van de lokale dienstencentra geven op minstens 2 manieren informatie aan de bezoekers over mentaal welbevinden. Dat is een stijging ten opzichte van 2020, toen 86% dit deed. De 2 meeste voorkomende manieren om bezoekers te informeren zijn: (1) via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers (89% vs. 87% in 2020); en (2) via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten (88% vs. 74% in 2020).

23 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over mentaal welbevinden?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 120

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM MAAKT HET HULPVERLENINGSAAANBOD ROND MENTAAL WELBEVINDEN BEKEND* BIJ DE BEZOEKERS

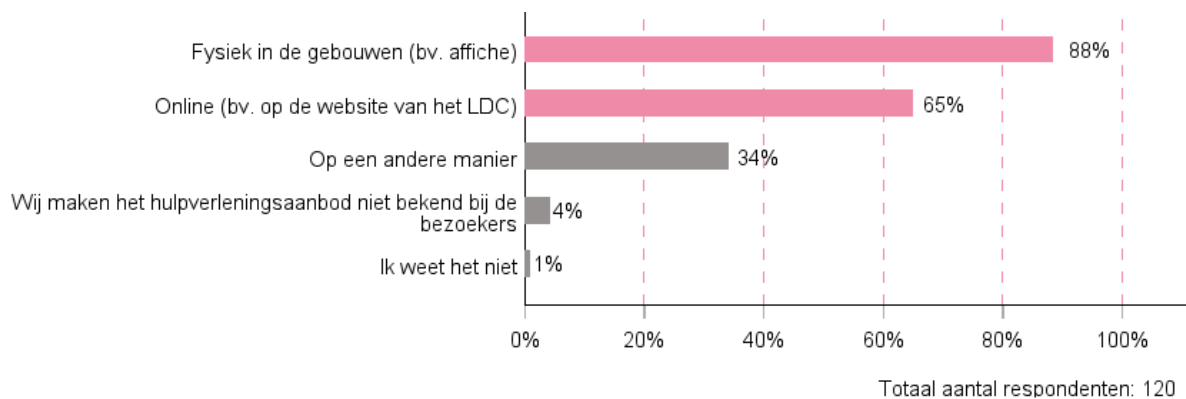
*hetzij online, hetzij fysiek in de gebouwen

- ✓ 2023: 90% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

9 op de 10 lokale dienstencentra (90%) maken het hulpverleningsaanbod rond mentaal welbevinden en geestelijke gezondheid bekend bij de bezoekers. 88% doet dit fysiek in de gebouwen (bv. affiche) en 65% doet dit (ook) online (bv. op hun website).

24 Hoe maken jullie het hulpverleningsaanbod rond mentaal welbevinden bekend bij de bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BESCHIKT OVER MINSTENS 3 FYSIEKE VOORZIENINGEN DIE HET MENTAAL WELBEVINDEN VAN DE BEZOEKERS VERSTERKEN, VERSPREID OVER MINSTENS 2 VAN DE 4 BOUWBLOKKEN VAN DE GELUKSDRIEHOEK

*Bouwblok 1 = zich goed voelen, bouwblok 2 = zichzelf kunnen zijn, bouwblok 3 = zich goed omringd voelen, bouwblok 4 = kunnen omgaan met moeilijke momenten

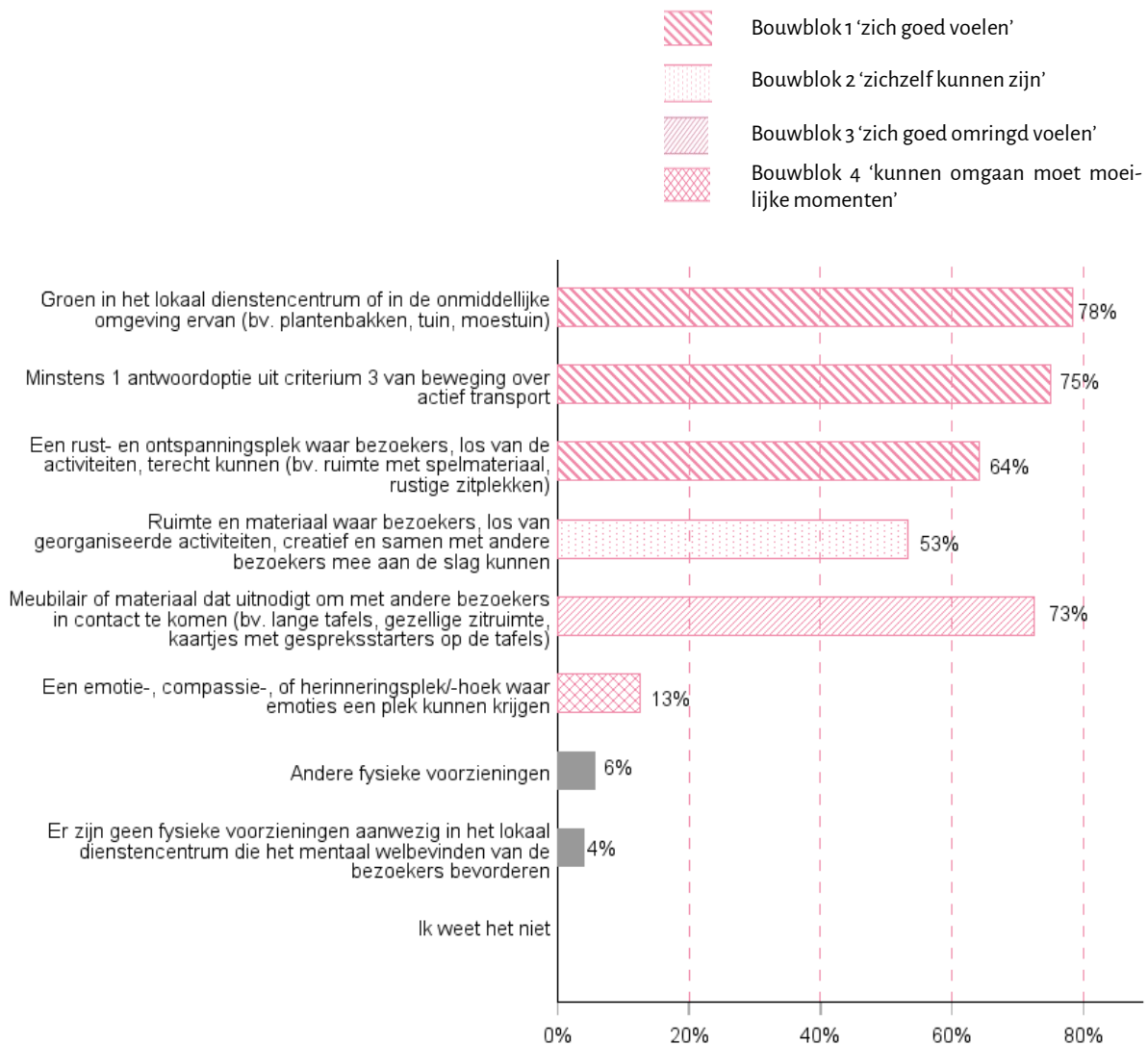
- ✓ 2023: 75% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

75% van de lokale dienstencentra beschikt over minstens 3 fysieke voorzieningen die het mentaal welbevinden van de bezoekers versterken. De 3 meest voorkomende voorzieningen zijn:

- 1) groen in het lokaal dienstencentrum of in de onmiddellijke omgeving ervan (bv. plantenbakken, tuin, moestuin) (78%) – bouwblok 1: zich goed voelen;
- 2) meubilair of materiaal dat uitnodigt om met andere bezoekers in contact te komen (bv. lange tafels, gezellige zitruimte, kaartjes met gespreksstarters op tafel) (73%) – bouwblok 3: zich goed omringd voelen;
- 3) een rust- en ontspanningsplek waar bezoekers, los van de activiteit, terecht kunnen (bv. ruimte met spelmateriaal, rustige zitplekken) (64%) – bouwblok 1: zich goed voelen.

25 Welke fysieke voorzieningen zijn aanwezig in het lokaal dienstencentrum die het mentaal welbevinden van de bezoekers bevorderen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 120

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM ZORGT OP MINSTENS 4 MANIEREN VOOR EEN SOCIALE OMGEVING DIE HET MENTAAL WELBEVINDEN VAN DE BEZOEKERS VERSTERKT, VERSPREID OVER MINSTENS 2 VAN DE 4 BOUWBLOKKEN VAN DE GELUKSDRIEHOEK

*Bouwblok 1 = zich goed voelen, bouwblok 2 = zichzelf kunnen zijn, bouwblok 3 = zich goed omringd voelen, bouwblok 4 = kunnen omgaan met moeilijke momenten

- ✓ 2023: 98% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vragen niet werden gesteld.

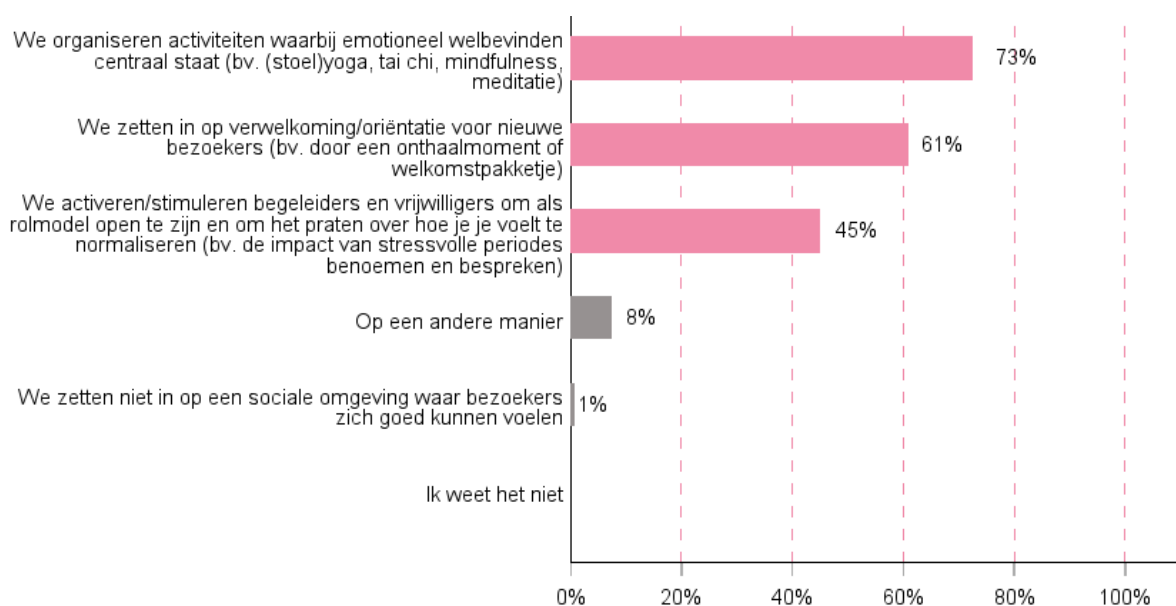
Quasi alle lokale dienstencentra (98%) zorgen op minstens 4 manieren voor een sociale omgeving die het mentaal welbevinden van de bezoekers versterkt, verspreid over minstens 2 van de 4 bouwblokken van de geluksdriehoek. De 4 meest voorkomende manieren zijn:

- 1) als begeleiding flexibel en alert reageren op moeilijke situaties (bv. grensoverschrijdend gedrag, geweld) of conflicten (95%) – bouwblok 4: kunnen omgaan met moeilijke momenten stress en tegenslag;
- 2) bezoekers actief betrekken bij verschillende beslissingen (ook buiten formele overlegstructuren) en goed luisteren naar hun noden en verwachtingen (82%) – bouwblok 2: zichzelf kunnen zijn;
- 3) activiteiten voorzien waarbij bezoekers hun talenten en vaardigheden (blijvend) kunnen inzetten (bv. via een contact- of geheugenkoor, muziekgroepje of theatergroepje met verschillende bezoekers, breiclub die participeert in sociale onderneming, ...) (79%) – bouwblok 2: zichzelf kunnen zijn;
- 4) bezoekers ondersteunen bij belangrijke transitimomenten (bv. verlies/verhuis van een belangrijke persoon uit de omgeving, confrontatie met verminderd functioneren, vernemen van een (bijkomende) medische diagnose bij zichzelf of iemand in de omgeving) (77%) – bouwblok 4: kunnen omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag.

BOUWBLOK 1: ZICH GOED VOELEN

26 Op welke manier zorgt jouw lokaal dienstencentrum voor een sociale omgeving waar bezoekers zich goed kunnen voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

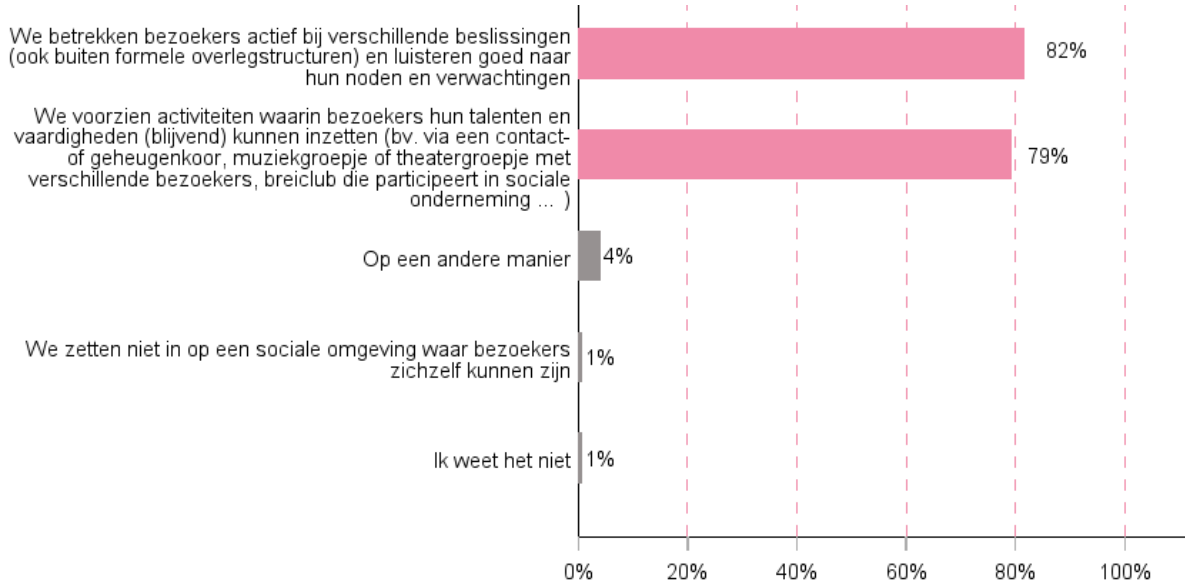

Totaal aantal respondenten: 120

BOUWBLOK 2: ZICHZELF KUNNEN ZIJN

27 Op welke manier zorgt jouw lokaal dienstencentrum voor een sociale omgeving waar bezoekers zichzelf kunnen zijn?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

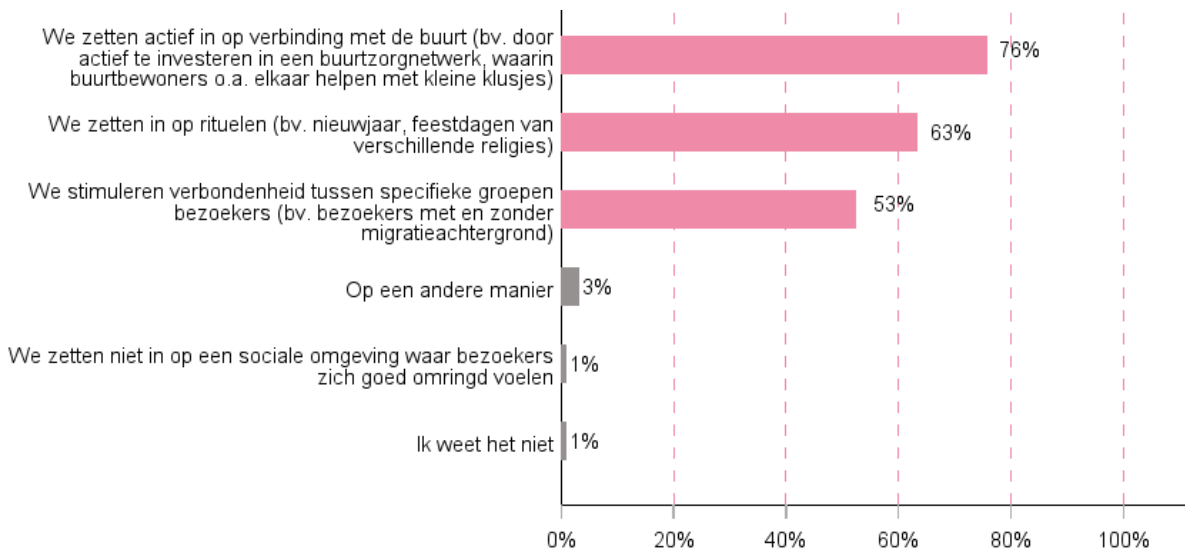

Totaal aantal respondenten: 120

BOUWBLOK 3: ZICH GOED OMRINGD VOELEN

28 Op welke manier zorgt jouw lokaal dienstencentrum voor een sociale omgeving waar bezoekers zich goed omringd voelen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

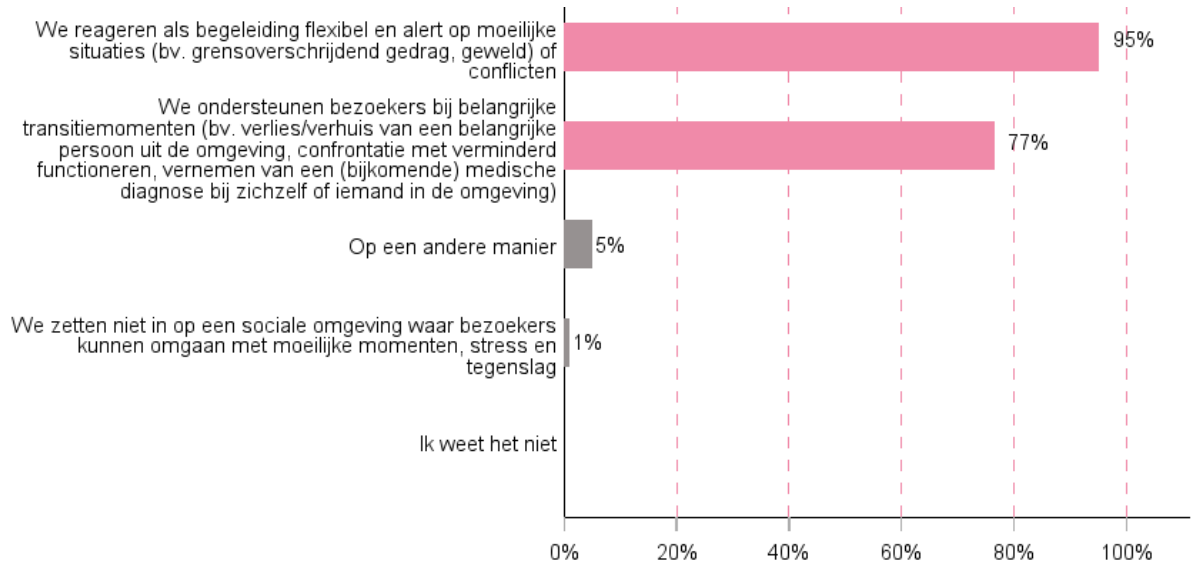

Totaal aantal respondenten: 120

BOUWBLOK 4: KUNNEN OMGAAN MET MOEILIJKE MOMENTEN, STRESS EN TEGENSLAG

29 Op welke manier zorgt jouw lokaal dienstencentrum voor een sociale omgeving waar bezoekers kunnen omgaan met moeilijke momenten, stress en tegenslag?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 120

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM HEEFT GEDRAGSREGELS* VOOR BEZOEKERS DIE HET MENTAAL WELBEVINDEN BEVORDEREN OF HEEFT DUIDELIJKE AFSPRAKEN OVER BIJ WIE / WAAR MEN TERECHTKAN BIJ OVERTREDING VAN DE AFGESPROKEN GEDRAGSREGELS EN/OF DE GEVOLGEN VAN OVERTREDING VAN DE GEDRAGSREGELS

*bv. "wij tolereren geen machtsmisbruik", "wij respecteren elkaars verschillen"

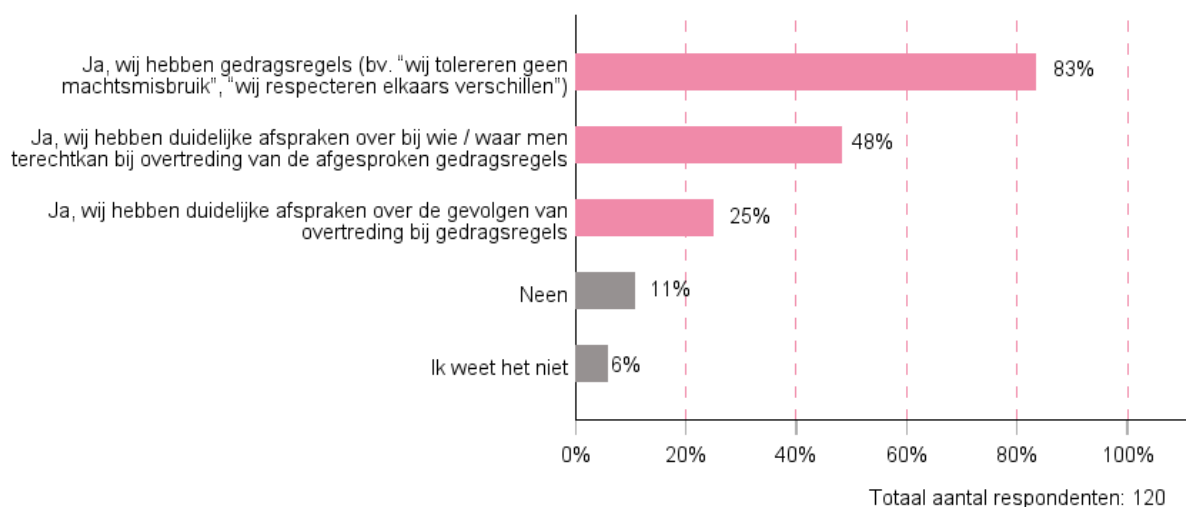
- ✓ 2023: 83% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

Iets meer dan 8 op de 10 lokale dienstencentra (83%) stellen gedragsregels op om een veilig klimaat te creëren of maken binnen het centrum duidelijke afspraken over bij wie / waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels en/of gevolgen van overtreding van de gedragsregels.

83% heeft gedragsregels (bv. "wij tolereren geen machtsmisbruik", "wij respecteren elkaars verschillen"). Meer in detail zien we dat 48% duidelijke afspraken heeft over bij wie / waar men terecht kan bij overtreding van de afgesproken gedragsregels. Nog minder lokale dienstencentra (25%) hebben (ook) duidelijke afspraken over de gevolgen van overtreding van gedragsregels.

30 Heeft jouw lokaal dienstencentrum afspraken of regels naar de bezoekers toe die het mentaal welbevinden bevorderen? Let op: het gaat hier niet om individuele afspraken met een bezoeker.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 6. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM COMMUNICEERT DE AFSPRAKEN OF REGELS* MINSTENS JAARLIJKS ACTIEF NAAR DE BEZOEKERS

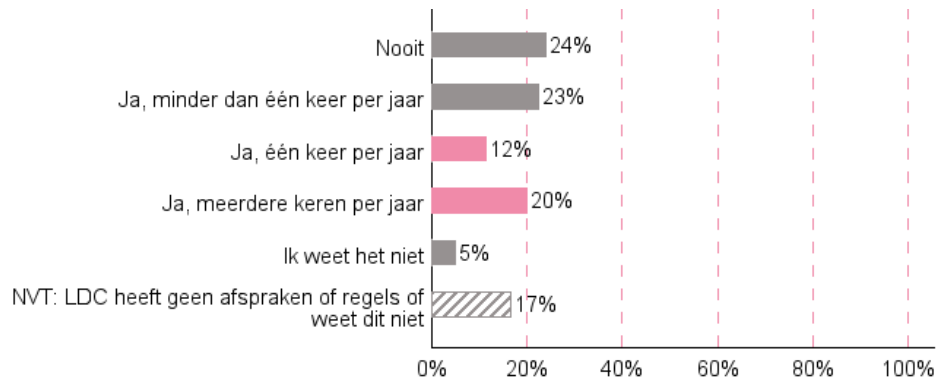
- ✓ 2023: 32% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

1 op de 3 lokale dienstencentra (32%) communiceert de gedragsregels en/of afspraken minstens jaarlijks actief naar de bezoekers. 12% communiceert 1 keer per jaar en 20% doet dit meerdere keren per jaar.

31 Communiceert jouw lokaal dienstencentrum deze afspraken of regels actief naar de bezoekers? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Deze vraag werd niet gesteld aan de lokale dienstencentra die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken en/of regels te hebben of dit niet te weten (N=17%). In de onderstaande grafiek geven we deze respondenten weer als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels of weet dit niet'. Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 6.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 120

KWALITEITSCRITERIUM 7. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM VOORZIET OP MINSTENS 2 MANIEREN ONDERSTEUNING VOOR BEZOEKERS MET EEN VERMINDERD MENTAAL WELBEVINDEN OF MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN GEESTELIJKE GEZONDHEID / PSYCHISCHE KWETSBAARHEID

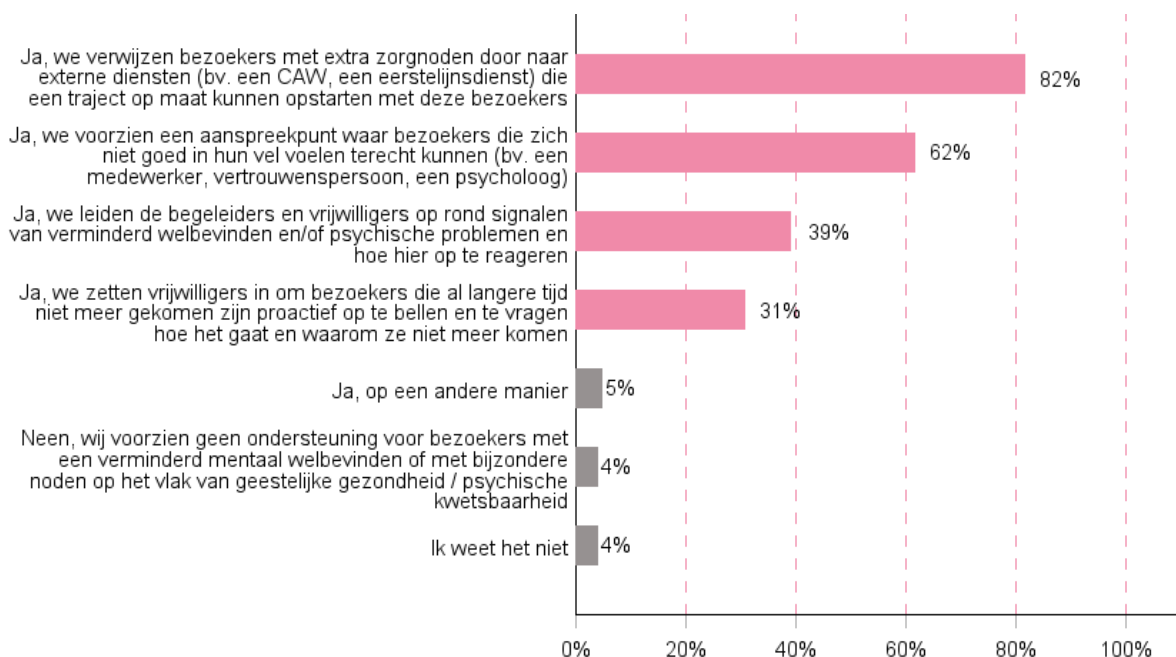
- ✓ 2023: 68% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.
-

Bijna 7 op de 10 lokale dienstencentra (68%) voorzien op minstens 2 manieren ondersteuning voor bezoekers met een verminderd mentaal welbevinden of met bijzondere noden op het vlak van geestelijke gezondheid / psychische kwetsbaarheid.

De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) bezoekers met extra zorgnoden doorverwijzen naar externe diensten (bv. een CAW, een eerstelijnsdienst) die een traject op maat kunnen opstarten met deze bezoekers (82%); en (2) een aanspreekpunt voorzien waar bezoekers die zich niet goed in hun vel voelen terecht kunnen (bv. een medewerker, vertrouwenspersoon, een psycholoog) (62%).

32 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum ondersteuning voor bezoekers met een verminderd mentaal welbevinden of met bijzondere noden op het vlak van geestelijke gezondheid / psychische kwetsbaarheid?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 120

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond mentaal welbevinden in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2020. **Grafiek 33** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor mentaal welbevinden en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 34** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2020 konden worden toegepast, kunnen we in deze cumulatieve grafiek de cijfers van 2020 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 6 van de 7 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden (6 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 21% voldoet aan alle 7 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden. Alle lokale dienstencentra voldoen aan minstens 2 van de 7 criteria (3%).

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 4 manieren ervoor zorgen dat de sociale omgeving het mentaal welbevinden van de bezoekers versterkt, verspreid over 2 van de 4 bouwblokken van de geluksdriehoek (98%).
- Op minstens 2 manieren informatie geven aan bezoekers over mentaal welbevinden (92%).
- Het hulpverleningsaanbod rond mentaal welbevinden en geestelijke gezondheid bekendmaken bij de bezoekers (90%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- De afspraken en regels minstens jaarlijks actief communiceren naar de bezoekers (32%).

EVOLUTIE BELEID ROND MENTAAL WELBEVINDEN (2020 - 2023)

1 van de 7 kwaliteitscriteria kon worden toegepast op de data van 2020. Voor dit criterium zien we een vooruitgang.

Wat is de grootste vooruitgang?

- Meer lokale dienstencentra geven op minstens 2 manieren informatie aan bezoekers over mentaal welbevinden (92% vs. 86% in 2020).

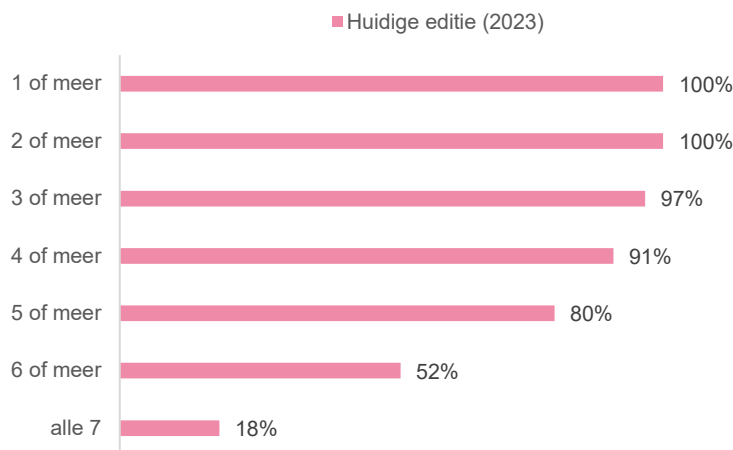
Wat is de grootste achteruitgang?

- Er is voor geen enkel criterium een achteruitgang.

33 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden voldoet

34 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond mentaal welbevinden

BEWEGING

Een bewegingsbeleid is ruimer dan een sportbeleid. Met beweging bedoelen we alle activiteiten waarbij energieverbruik en spierwerking nodig zijn. Beweging kan plaatsvinden binnen verschillende contexten: als actief transport (bv. wandelen naar het lokaal dienstencentrum), thuis (bv. de tafel dekken of tuinieren), in het lokaal dienstencentrum (deelnemen aan bewegingsactiviteiten) en in de vrije tijd (bv. sporten).

118

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum geeft op minstens 2 van volgende manieren informatie aan de bezoekers over beweging:

1. via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
4. via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers;
5. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media of nieuwsbrief);
6. via professioneel advies door een arts, ergotherapeut of andere bewegingsdeskundige (bv. tijdens individuele begeleidingsmomenten);
7. tijdens beweegmomenten met bezoekers door een deskundige;
8. via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen.

2

Het lokaal dienstencentrum neemt minstens 2 van volgende initiatieven om beweging te stimuleren bij de bezoekers:

1. zelf activiteiten organiseren waarbij bezoekers in beweging komen (bv. dansen, (stoel)netbal, (stoel)yoga of pilateslessen);
2. bezoekers laten deelnemen aan externe bewegingsactiviteiten (bv. wandelgroepen of externe pilateslessen);
3. bezoekers kunnen kinesitherapie of ergotherapie volgen;
4. loop hulpen ter beschikking stellen (bv. rollators).

3

Het lokaal dienstencentrum neemt minstens 2 van volgende initiatieven rond actief transport:

1. maatregelen nemen om wandelen of fietsen naar het lokaal dienstencentrum te promoten (bv. goed onderhouden fietsstallingen);
2. wandelroutes rond het lokaal dienstencentrum om wandelen te promoten (bv. duidelijke wegbewijzing of voetgangerscirkel);
3. aangepaste fietsen voorzien (bv. driewielers, elektrische duofiets of bakfiets, rolstoeltransportfiets);
4. gewone fietsen voorzien;
5. aan het personeel vragen om het gezonde voorbeeld te geven (bv. met de fiets naar het LDC komen);
6. aan de vrijwilligers vragen om het gezonde voorbeeld te geven (bv. met de fiets naar het LDC komen).

4

Het lokaal dienstencentrum beschikt over minstens 2 van volgende faciliteiten om beweging te stimuleren bij bezoekers of bezoekers kunnen hiervoor terecht bij een derde:

1. recreatie- of activiteitenruimte;
2. tuin of verhoogde tuinbakken;
3. beweegtoestellen binnen (voor spier-, cardio- of evenwichtsoefeningen);
4. beweegtoestellen buiten (voor spier-, cardio- of evenwichtsoefeningen);
5. sport- en spelmaterialen (bv. badminton, curling, kubb, actieve videospellen, exergames of petanquebaan).

5

Het lokaal dienstencentrum heeft schriftelijke afspraken of regels rond beweging* naar de bezoekers toe.

*bv. over permanente beschikbaarheid van beweegmateriaal voor bezoekers of over begeleid vervoer naar het beweegaanbod. Het gaat hier niet om individuele afspraken met bezoekers.

6

Het lokaal dienstencentrum voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van beweging:

1. via een interne bewegingsdeskundige (bv. kinesist, ergotherapeut);
2. via een andere interne deskundige (bv. verpleegkundige);
3. via doorverwijzing naar een externe bewegingsdeskundige of expertisecentrum (bv. externe kinesist, ergotherapeut);
4. via doorverwijzing naar een andere externe deskundige (bv. huisarts).

RESULTATEN

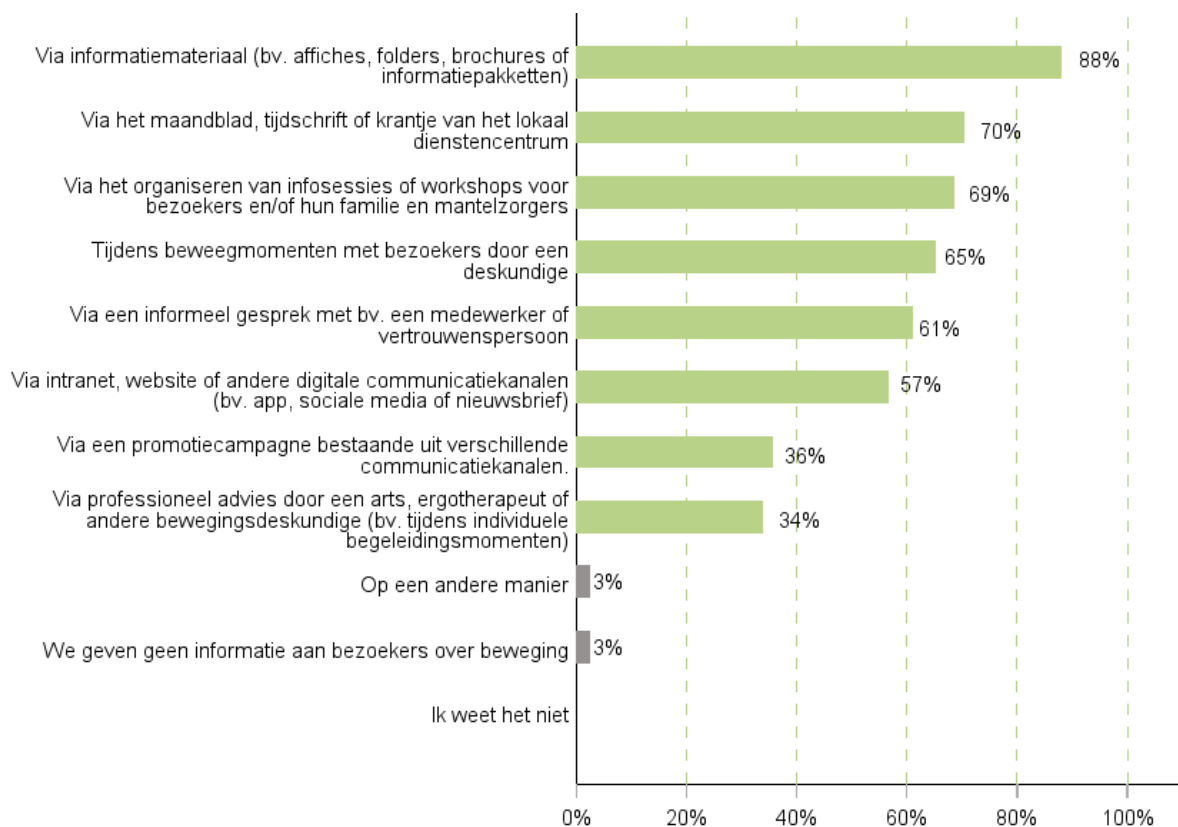
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT OP MINSTENS 2 MANIEREN INFORMATIE AAN DE BEZOEKERS OVER BEWEGING

- ✓ 2023: 92% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling⁷.

Iets meer dan 9 op de 10 lokale dienstencentra (92%) geven op minstens 2 manieren informatie aan de bezoekers over beweging. Via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten) (88% vs. 86% in 2020) en via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum (70% vs. 83% in 2020) zijn de meest voorkomende manieren.

35 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over beweging?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

⁷ In de huidige editie werden 2 nieuwe antwoordopties toegevoegd aan de keuzelijst van informatiekanalen, namelijk: 'via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon' en 'via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen'.

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM BEWEGING TE STIMULEREN BIJ DE BEZOEKERS

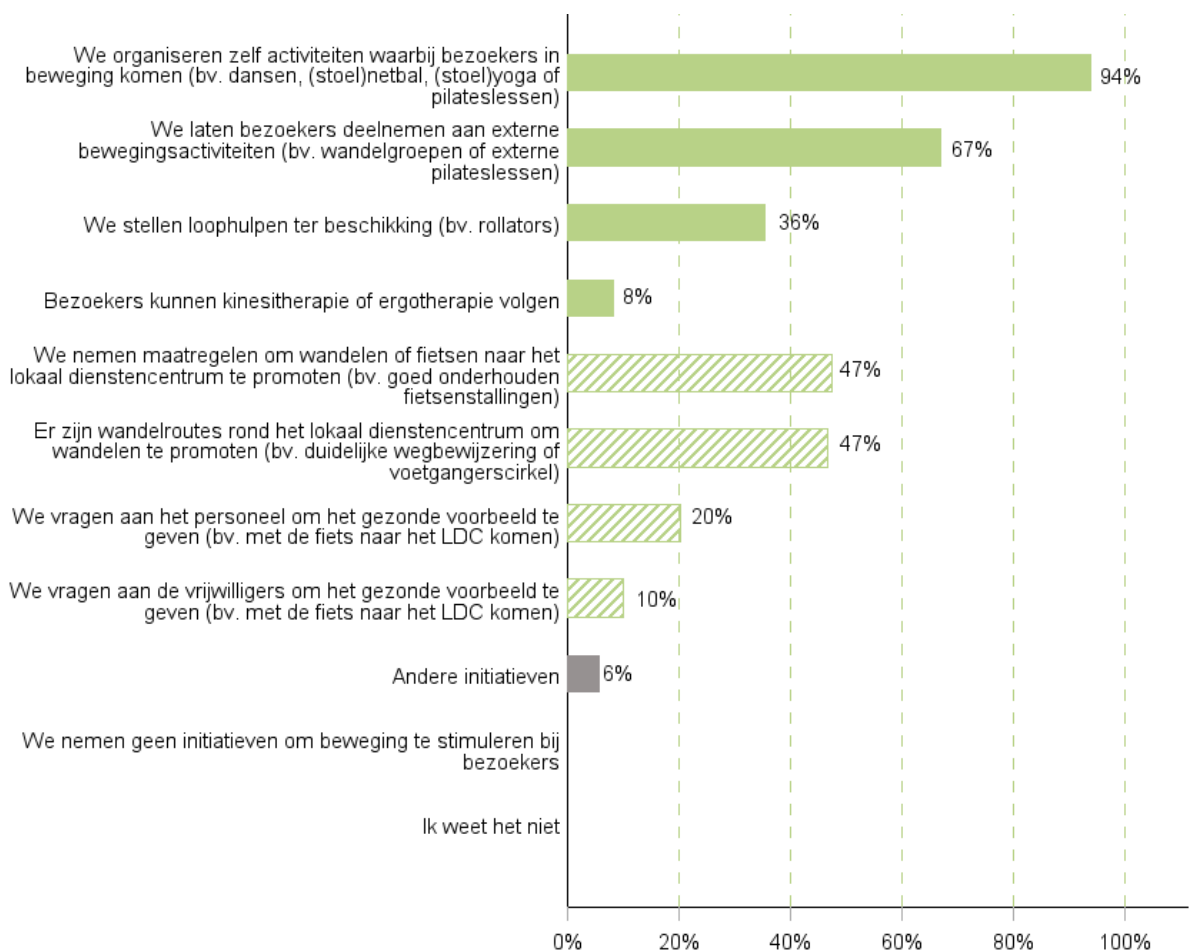
- ✓ 2023: 74% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 81% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 7% ten opzichte van 2020.

Bijna 3 op de 4 lokale dienstencentra (74%) nemen minstens 2 initiatieven om beweging te stimuleren bij de bezoekers. Dat is een daling tegenover 2020, toen 81% van de lokale dienstencentra nog minstens 2 initiatieven nam.

Als we meer in detail naar de verschillende initiatieven kijken (volle groene balkjes in de onderstaande grafiek) zien we dat quasi alle lokale dienstencentra activiteiten organiseren waarbij bezoekers in beweging komen (bv. dansen, (stoel)netbal, (stoel)yoga of pilateslessen (94% vs. 98% in 2020). Minder lokale dienstencentra laten bezoekers (ook) deelnemen aan externe bewegingsactiviteiten (bv. wandelgroepen of externe pilateslessen) en dit aandeel is ook gedaald in vergelijking met 2020 (67% vs. 76% in 2020).

36 Welke initiatieven neemt jouw lokaal dienstencentrum om beweging te stimuleren bij bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN ROND ACTIEF TRANSPORT

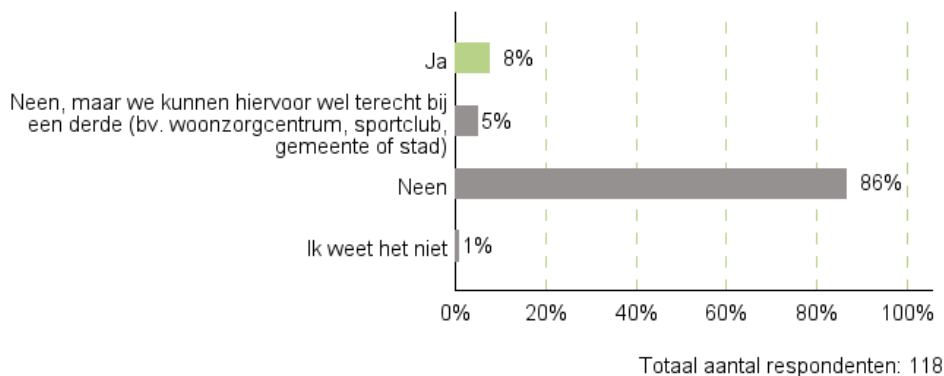
- ✓ 2023: 44% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling⁸.
-

44% van de lokale dienstencentra neemt minstens 2 initiatieven rond actief transport. Als we meer in detail naar de verschillende initiatieven kijken (gearceerde balkjes in de bovenstaande **grafiek 36** en groene balkjes in de 2 onderstaande grafieken) zien we dat bijna de helft van de lokale dienstencentra maatregelen neemt om wandelen en fietsen naar het lokaal dienstencentrum te promoten (bv. goed onderhouden fietsenstallingen), net als in 2020 (47% vs. 49% in 2020). In vergelijking met 2020, geven wel meer lokale dienstencentra aan dat er wandelroutes zijn rond het lokaal dienstencentrum om wandelen te promoten (bv. duidelijke wegbewijzing of voetgangerscirkel) (47% vs. 32% in 2020).

Aan personeel en vrijwilligers vragen om het gezonde voorbeeld te geven (bv. met de fiets naar het lokaal dienstencentrum komen), is dan weer gedaald ten opzichte van 2020 (personeel: 34% vs. 20% in 2020; vrijwilligers: 30% vs. 10% in 2020) (maar zie voetnoot 8).

37 Zijn er gewone fietsen aanwezig voor bezoekers?

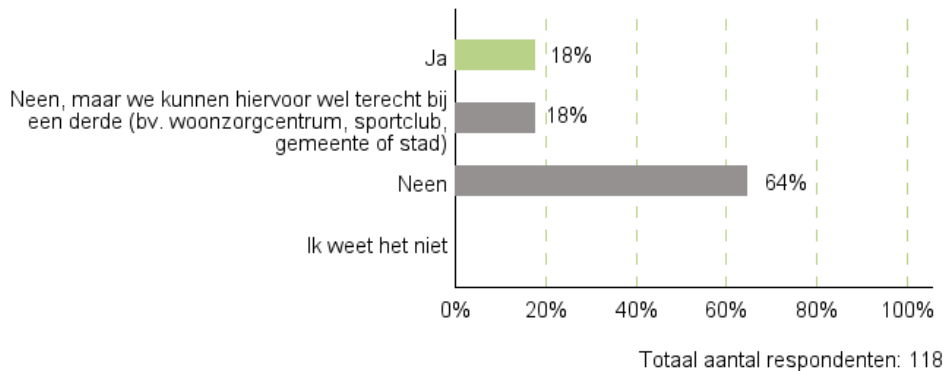
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

⁸ In 2020 werd de voorbeeldrol van personeel en vrijwilligers in een afzonderlijke vraag bevestigd, namelijk 'Worden personeel en vrijwilligers gevraagd om het gezonde voorbeeld te geven?' (bv. *zelf deelnemen aan bewegingsactiviteiten of de oefeningen mee uitvoeren*), met antwoordopties 'Ja, personeel geeft het gezonde voorbeeld', 'Ja, vrijwilligers geven het gezonde voorbeeld', 'Neen' en 'Ik weet het niet'. Deze afzonderlijke vraagstelling kan een invloed gehad hebben op het antwoordgedrag van de respondenten.

38 Zijn er aangepaste fietsen (bv. driewielerfiets, elektrische duofiets of bakfiets, rolstoeltransportfiets) aanwezig voor bezoekers?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITE RIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BESCHIKT OVER MINSTENS 2 FACILITEITEN OM BEWEGING TE STIMULEREN BIJ BEZOEKERS OF BEZOEKERS KUNNEN HIERVOOR TERECHT BIJ EEN DERDE

- ✓ 2023: 90% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 95% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 5% ten opzichte van 2020.

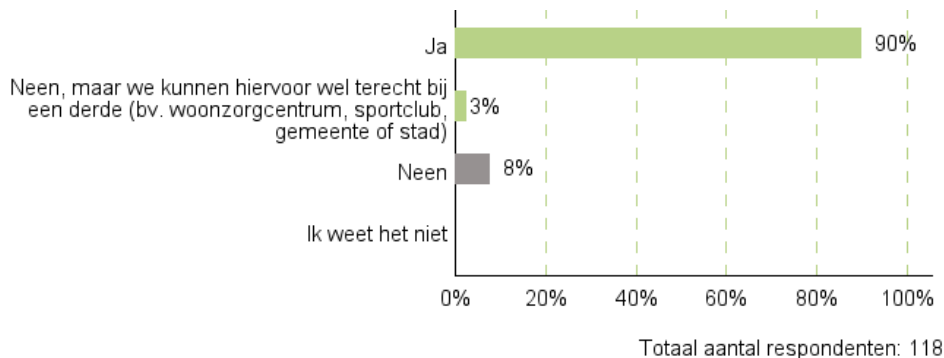
9 op de 10 lokale dienstencentra (90%) beschikken over minstens 2 faciliteiten om beweging te stimuleren of bezoekers kunnen hiervoor terecht bij een derde. In 2020 was dit nog bij iets meer lokale dienstencentra het geval (95%).

Als we meer in detail naar de verschillende faciliteiten kijken, zien we dat lokale dienstencentra net als in 2020 voornamelijk beschikken over een recreatie- of activiteitenruimte voor bezoekers (zelf: 90% vs. 94% in 2020 en via een derde: 3% vs. 3% in 2020) en sport- en spelmaterialen (bv. badminton, curling, kubb, actieve videospellen, exergames of petanquebaan) (zelf: 72% vs. 83% in 2020 en via een derde: 12% vs. 11% in 2020).

RECREATIE- OF ACTIVITEITENRUIMTE

39 Is er een recreatie- of activiteitenruimte aanwezig voor bezoekers? De categorie 'ja' mag aangeduid worden van zodra de faciliteit aanwezig is op 1 of meerdere plaatsen.

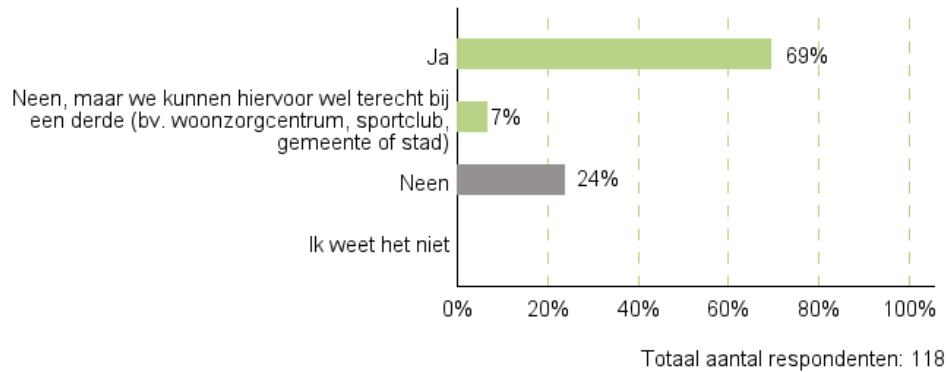
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

TUIN OF VERHOOGDE TUINBAKKEN

40 Is er een tuin of zijn er verhoogde tuinbakken aanwezig voor bezoekers? De categorie 'ja' mag aangeduid worden van zodra de faciliteit aanwezig is op 1 of meerdere plaatsen.

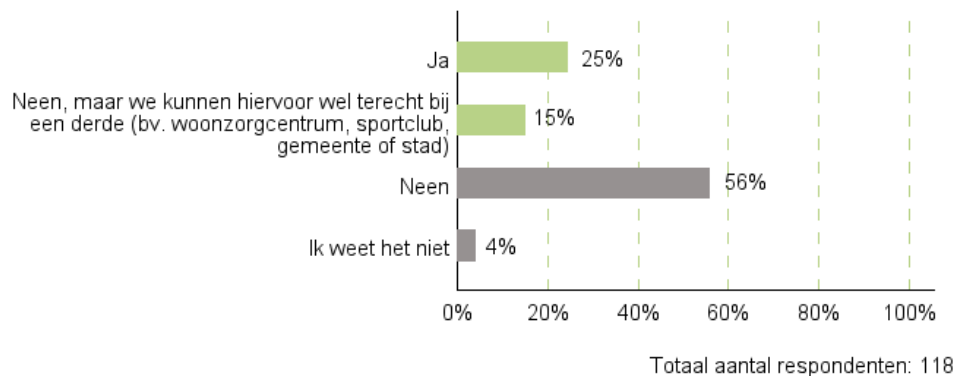
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

BEWEEGTOESTELLEN BINNEN

41 Zijn er bewegtoestellen binnen (voor spier-, cardio- of evenwichtsoefeningen) voor bezoekers? De categorie 'ja' mag aangeduid worden van zodra de faciliteit aanwezig is op 1 of meerdere plaatsen.

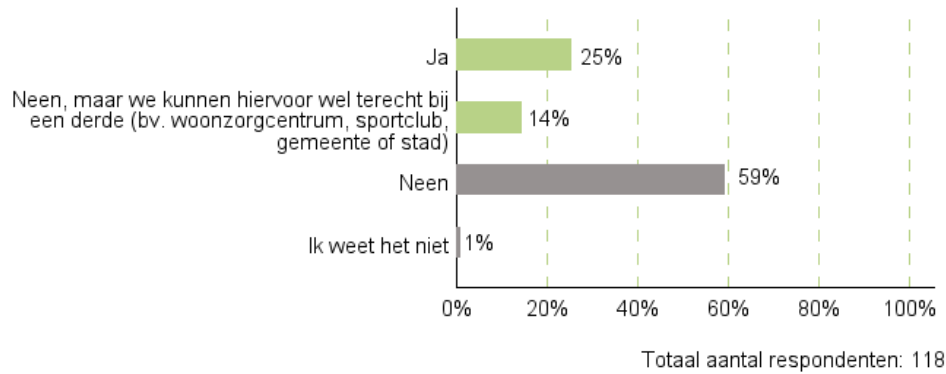
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

BEWEEGTOESTELLEN BUITEN

42 Zijn er beweegetoestellen buiten (voor spier-, cardio- of evenwichtsoefeningen) aanwezig voor bezoekers? De categorie 'ja' mag aangeduid worden van zodra de faciliteit aanwezig is op 1 of meerdere plaatsen.

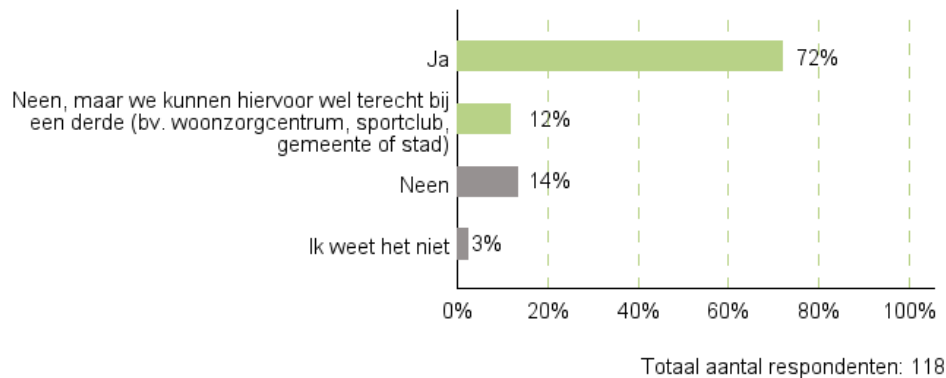
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

SPORT- EN SPELMATERIALEN

43 Zijn er sport- en spelmaterialen (bv. badminton, curling, kubb, actieve videospellen, exergames of petanque-baan) aanwezig voor bezoekers? De categorie 'ja' mag aangeduid worden van zodra de faciliteit aanwezig is op 1 of meerdere plaatsen.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN OF REGELS ROND BEWEGING* NAAR DE BEZOEKERS TOE

*bv. over permanente beschikbaarheid van beweegmateriaal voor bezoekers of over begeleid vervoer naar het beweegaanbod. Het gaat hier niet om individuele afspraken met bezoekers.

- ✓ 2023: 26% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 23% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Het criterium is stabiel gebleven ten opzichte van 2020.

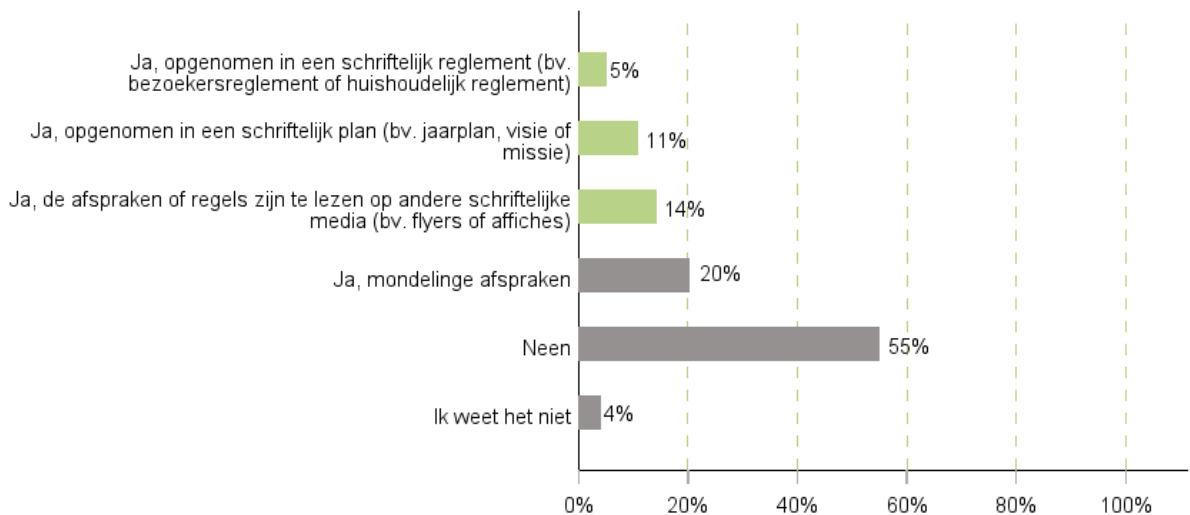
Iets meer dan 1 op 4 lokale dienstencentra (26%) heeft schriftelijke afspraken of regels voor bezoekers over beweging (bv. over permanente beschikbaarheid van beweegmateriaal voor bezoekers of over begeleid vervoer naar het beweegaanbod). Dat is stabiel gebleven ten opzichte van 2020 (23%).

Bij 5% zijn deze afspraken of regels over beweging opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. bezoekersreglement of huishoudelijk reglement) (vs. 5% in 2020). Iets meer lokale dienstencentra hebben deze opgenomen in een schriftelijk plan (bv. jaarplan, visie of missie) (11% vs. 8% in 2020). Bij 14% staan deze afspraken of regels (ook) in andere schriftelijke media (bv. flyers of affiches) (vs. 16% in 2020).

55% geeft aan geen afspraken of regels voor bezoekers te hebben over beweging. In 2020 was dit bij 62% het geval.

44 Heeft jouw lokaal dienstencentrum afspraken of regels naar de bezoekers toe rond beweging? (bv. over permanente beschikbaarheid van beweegmateriaal voor bezoekers of over begeleid vervoer naar het beweegaanbod) Let op: het gaat hier niet om individuele afspraken met bezoekers.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 6. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEZOEKERS MET BIJZONDERE NODEN* OP HET VLAK VAN BEWEGING

*bv. nek- of rugklachten of obesitas

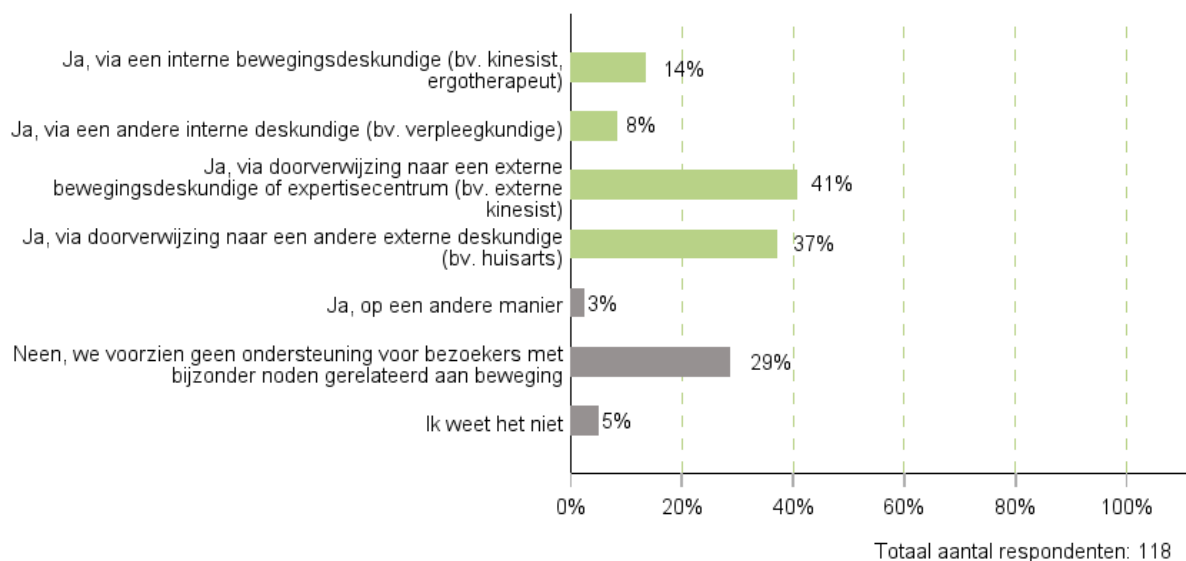
- ✓ 2023: 64% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 64% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Het criterium is stabiel gebleven ten opzichte van 2020.

Net als in 2020, voorziet 64% van de lokale dienstencentra op minstens 1 manier ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van beweging. De meeste lokale dienstencentra verwijzen hiervoor door naar een externe bewegingsdeskundige of expertisecentrum (bv. externe kinesist) (41% vs. 32% in 2020) of naar een andere externe deskundige (bv. huisarts) (37% vs. 45% in 2020).

29% voorziet geen ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van beweging (vs. 28% in 2020).

45 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden gerelateerd aan beweging? (bv. nek- of rugklachten of obesitas)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond beweging in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2020. **Grafiek 46** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor beweging en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 47** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2020 konden worden toegepast, kunnen we in deze cumulatieve grafiek de cijfers van 2020 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BEWEGINGSBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 4 van de 6 criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid (4 = het gemiddeld aantal behaalde kwaliteitscriteria).
- 8% voldoet aan alle 6 de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid.
- 0% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid. Alle lokale dienstencentra voldoen aan minstens 1 van de 6 criteria (5%).

Waarop wordt het meest ingezet?

- Op minstens 2 manieren informatie geven aan bezoekers over beweging (92%).
- Over minstens 2 faciliteiten beschikken om beweging te stimuleren bij bezoekers of hiervoor terecht kunnen bij een derde (90% vs. 95% in 2020).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Minstens 2 initiatieven nemen rond actief transport (44% vs. 50% in 2020).
- Schriftelijke afspraken of regels hebben rond beweging naar de bezoekers toe (26% vs. 23%).

EVOLUTIE BEWEGINGSBELEID (2020 - 2023)

4 van de 6 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2020. Voor geen enkel criterium zien we een vooruitgang, voor 2 een achteruitgang. De resultaten van de andere 2 criteria bleven stabiel.

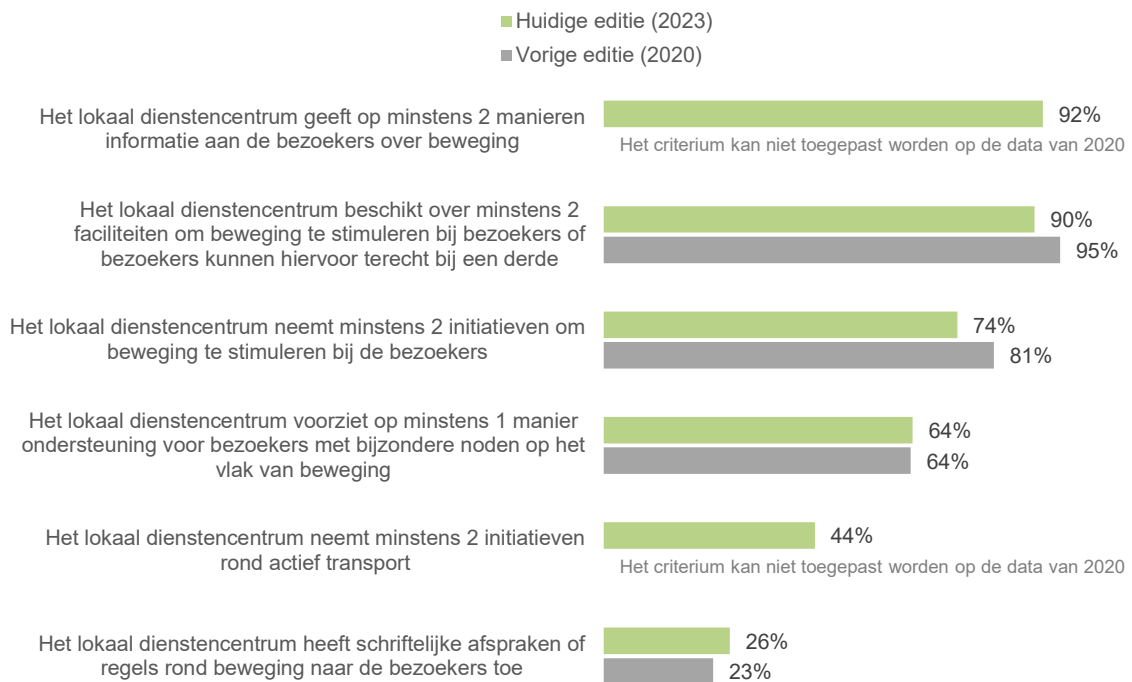
Wat is de grootste vooruitgang?

We zien voor geen enkel criterium een vooruitgang. Alle criteria zijn ofwel stabiel gebleven, ofwel gedaald.

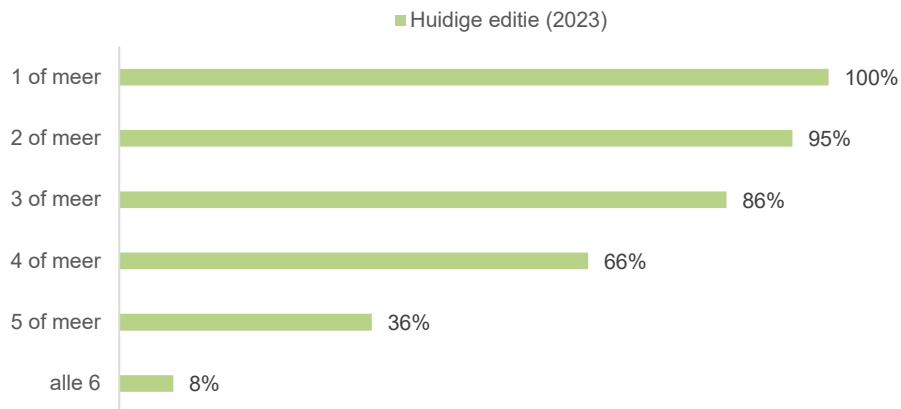
Wat is de grootste achteruitgang?

- Minder lokale dienstencentra nemen minstens 2 initiatieven rond actief transport (44% vs. 50% in 2020).
- Minder lokale dienstencentra beschikken over minstens 2 faciliteiten om beweging te stimuleren bij bezoekers of kunnen hiervoor terecht bij een derde (90% vs. 95% in 2020).

46 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid voldoet

47 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol bewegingsbeleid

LANG STILZITTEN

Met lang stilzitten of sedentair gedrag bedoelen we alle activiteiten die uitgevoerd worden in een zittende of liggende houding buiten de slaaptijd én die gekenmerkt worden door een laag energieverbruik, zoals tv kijken of zitten onderweg naar het lokaal dienstencentrum. Sedentair gedrag is niet hetzelfde als fysiek inactief zijn. Dit betekent dat mensen die voldoende matig intensief bewegen, omdat ze bijvoorbeeld dagelijks een wandeling maken, maar verder de dag vooral zittend doorbrengen, toch een sedentaire levensstijl kunnen hebben

118

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum geeft op minstens 2 van volgende manieren informatie aan de bezoekers over (minder) lang stilzitten:

1. via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
4. via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers;
5. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media of nieuwsbrief);
6. via professioneel advies door een arts, ergotherapeut of andere bewegingsdeskundige (bv. tijdens individuele begeleidingsmomenten);
7. tijdens beweegmomenten met bezoekers door een deskundige;
8. via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen.

2

Het lokaal dienstencentrum neemt minstens 2 van volgende initiatieven om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers:

1. de bezoekers aanmoedigen om zelf hun maaltijden op te (laten) scheppen aan de uitscheptoog;
2. de bezoekers aanmoedigen om zelf hun drank te halen;
3. maatregelen nemen om autogebruik te ontmoedigen (bv. goed onderhouden fietsenstallingen of bewuste ligging dichtbij station);
4. activiteiten bewust buitenshuis organiseren;
5. het personeel vragen om het gezonde voorbeeld te geven (bv. zelf geregeld het zitten doorbreken of niet te lang stilzitten);
6. de vrijwilligers vragen om het gezonde voorbeeld te geven (bv. zelf geregeld het zitten doorbreken of niet te lang stilzitten).

3

Het lokaal dienstencentrum beschikt over minstens 2 van volgende faciliteiten om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers:

1. faciliteiten die de mogelijkheid geven om bv. staand tv te kijken of te internetten in de gemeenschappelijke ruimtes (bv. statafel met ondersteuning, bureaufietsen of hometrainer);
2. sport- of spelmaterialen voor staande houding (bv. kickertafel, biljart of darts);
3. faciliteiten die ondersteuning geven om zich zelfstandig voort te bewegen (bv. leuning aan de muren, rollator, looprek of wandelstok).

4

Het lokaal dienstencentrum heeft schriftelijke afspraken of regels naar de bezoekers toe rond minder lang stilzitten*.

*Dit betreft het aanmoedigen om het lang stilzitten te beperken en op regelmatige tijdstippen te onderbreken (bv. afspraken over zelf dranken halen). Het gaat hier niet over individuele afspraken met een bezoeker.

5

Het lokaal dienstencentrum voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten*:

*bv. nek- of rugklachten of obesitas

1. via een interne bewegingsdeskundige (bv. kinesist);
2. via een andere interne deskundige (bv. verpleegkundige);
3. via doorverwijzing naar een externe bewegingsdeskundige of expertisecentrum (bv. externe kinesist);
4. via doorverwijzing naar een andere externe deskundige (bv. huisarts).

RESULTATEN

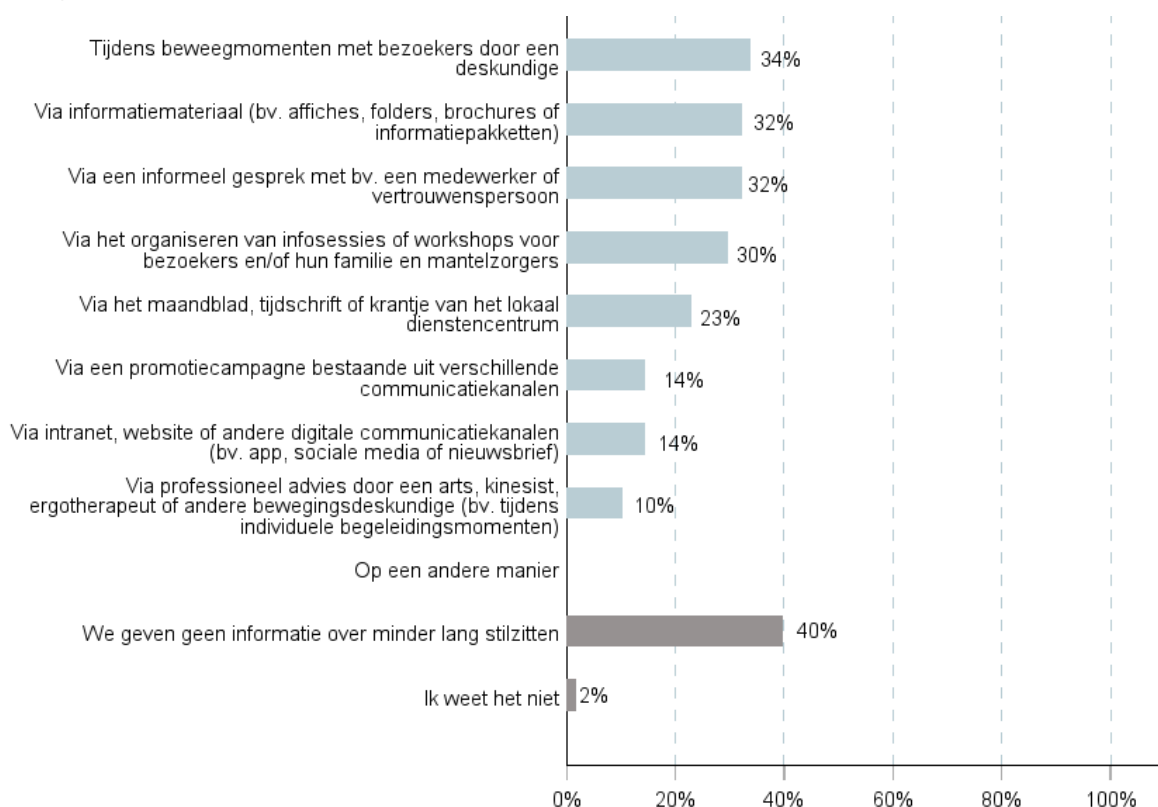
KWALITEITSCRITE RIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT OP MINSTENS 2 MANIEREN INFORMATIE AAN DE BEZOEKERS OVER (MINDER) LANG STILZITTEN

- ✓ 2023: 40% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling⁹.

4 op de 10 lokale dienstencentra (40%) geven op minstens 2 manieren informatie aan bezoekers over minder lang stilzitten. Lokale dienstencentra informeren vooral via een deskundige tijdens bewegsmomenten met bezoekers (34% vs. 34% in 2020), via informatiemateriaal (bv. affiches, folder, brochures of pakketten) (32% vs. 48% in 2020) en via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon (32%).

48 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan de bezoekers over (minder) lang stilzitten?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

⁹ In de huidige editie werden 2 nieuwe antwoordopties toegevoegd aan de keuzelijst van informatiekanalen, namelijk: 'via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon' en 'via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen'.

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM NEEMT MINSTENS 2 INITIATIEVEN OM LANG STILZITTEN TE BEPERKEN BIJ DE BEZOEKERS

- ✓ 2023: 48% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹⁰.

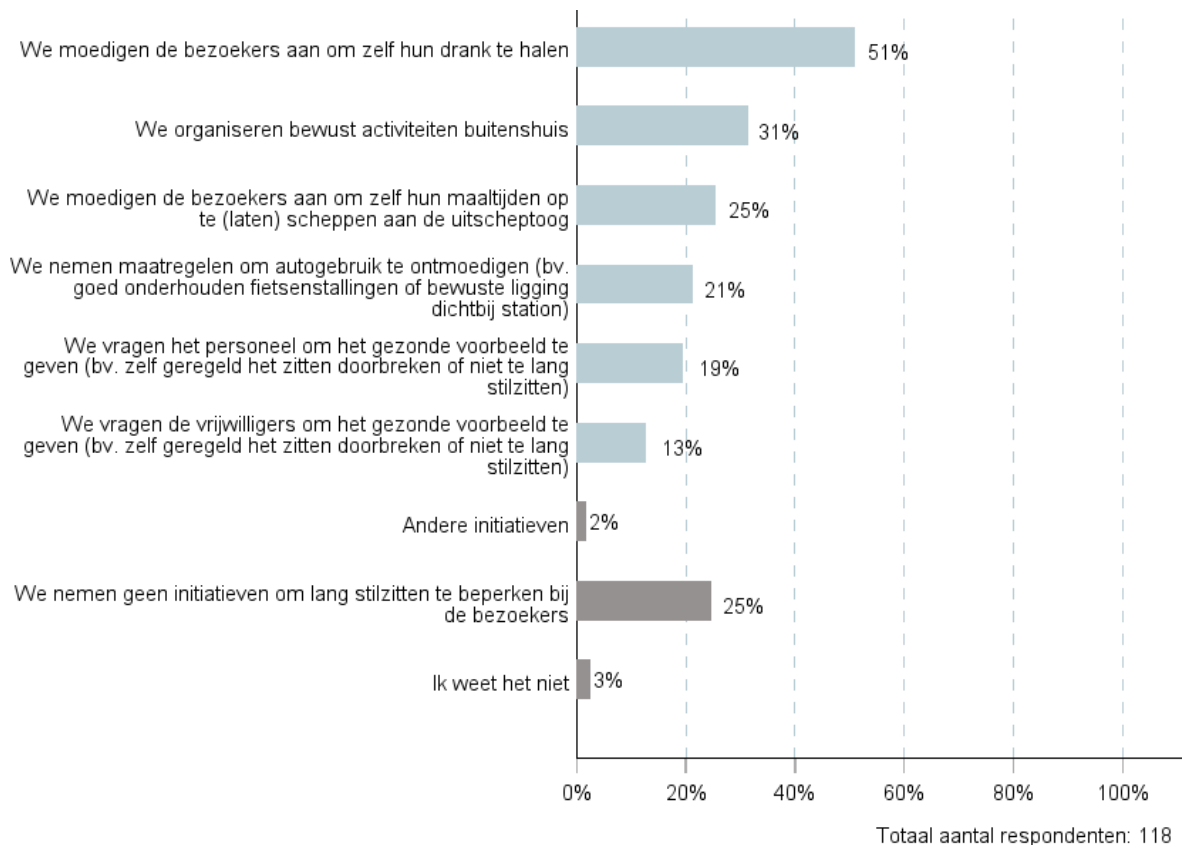
Bijna de helft van de lokale dienstencentra (48%) neemt minstens 2 initiatieven om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers. De 2 meest voorkomende manieren zijn: (1) bezoekers aanmoedigen om zelf hun drank te halen (51% vs. 58% in 2020); en (2) bewust activiteiten buitenshuis organiseren (31% vs. 39% in 2020).

Aan personeel en vrijwilligers vragen om het gezonde voorbeeld te geven (bv. zelf geregeld het zitten doorbreken of niet te lang stilzitten), is dan weer gedaald ten opzichte van 2020 (personeel: 19% vs. 49% in 2020; vrijwilligers: 13% vs. 29% in 2020) (maar zie voetnoot 10).

Net als in 2020, geeft 1 op de 4 lokale dienstencentra (25% vs. 22% in 2020) aan geen initiatieven te nemen om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers.

49 Welke initiatieven neemt jouw lokaal dienstencentrum om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

¹⁰ In 2020 werd de voorbeeldrol van personeel en vrijwilligers in een afzonderlijke vraag bevestigd, namelijk 'Worden personeel en vrijwilligers gevraagd om het gezonde voorbeeld te geven?' (bv. zelf geregeld het zitten doorbreken of niet te lang stilzitten), met antwoordopties 'Ja, personeel geeft het gezonde voorbeeld', 'Ja, vrijwilligers geven het gezonde voorbeeld', 'Nee' en 'Ik weet het niet'. Deze afzonderlijke vraagstelling kan een invloed gehad hebben op het antwoordgedrag van de respondenten.

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BESCHIKT OVER MINSTENS 2 FACILITEITEN OM LANG STILZITTEN TE BEPERKEN BIJ DE BEZOEKERS

- ✓ 2023: 25% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 33% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 8% ten opzichte van 2020.

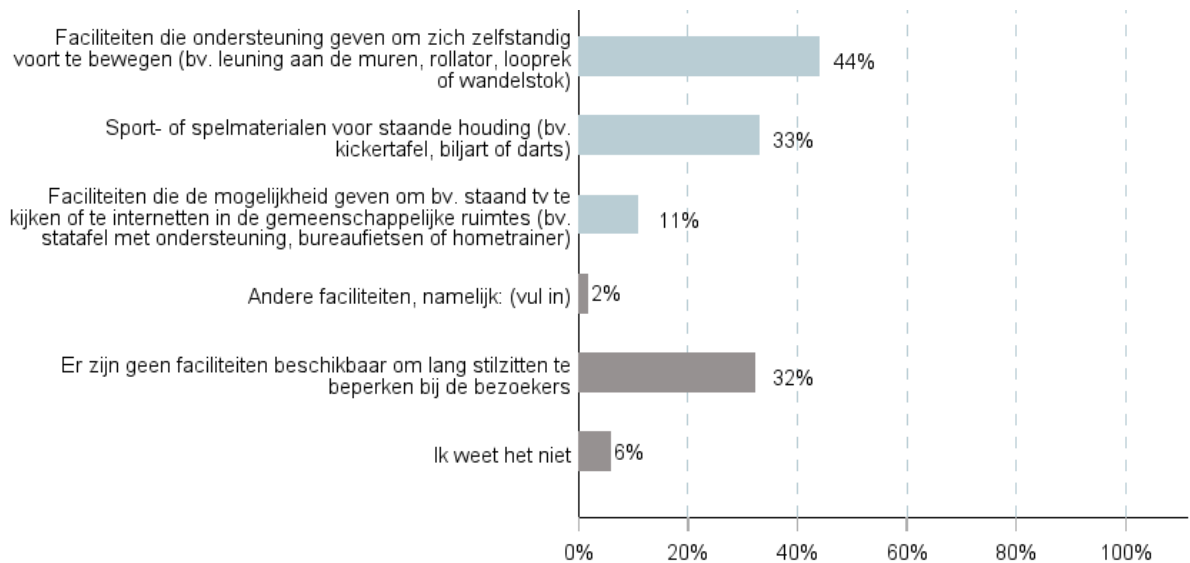
1 op de 4 lokale dienstencentra (25%) beschikt over minstens 2 faciliteiten om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers. Dat is minder dan in 2020, toen 33% van de lokale dienstencentra hierover beschikte.

De 2 faciliteiten waarover de meeste lokale dienstencentra beschikken, zijn hetzelfde als in 2020, maar we zien wel een daling in het aandeel lokale dienstencentra dat hier in 2023 over beschikt: (1) faciliteiten die ondersteuning geven om zich zelfstandig voor te bewegen (bv. leuning aan de muren, rollator, looprek of wandelstok) (44% vs. 53% in 2020); en (2) sport- of spelmaterialen voor staande houding (bv. kickertafel, biljart of darts) (33% vs. 50% in 2020).

In vergelijking met 2020 geven ook iets meer lokale dienstencentra aan dat er geen faciliteiten beschikbaar zijn om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers (32% vs. 25% in 2020).

50 Welke faciliteiten zijn beschikbaar in jouw lokaal dienstencentrum om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN OF REGELS NAAR DE BEZOEKERS TOE ROND MINDER LANG STILZITTEN*

* Dit betreft het aanmoedigen om het lang stilzitten te beperken en op regelmatige tijdstippen te onderbreken (bv. afspraken over zelf dranken halen). Het gaat hier niet over individuele afspraken met een bezoeker.

- ✓ 2023: 14% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 10% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Het criterium is stabiel gebleven ten opzichte van 2020.

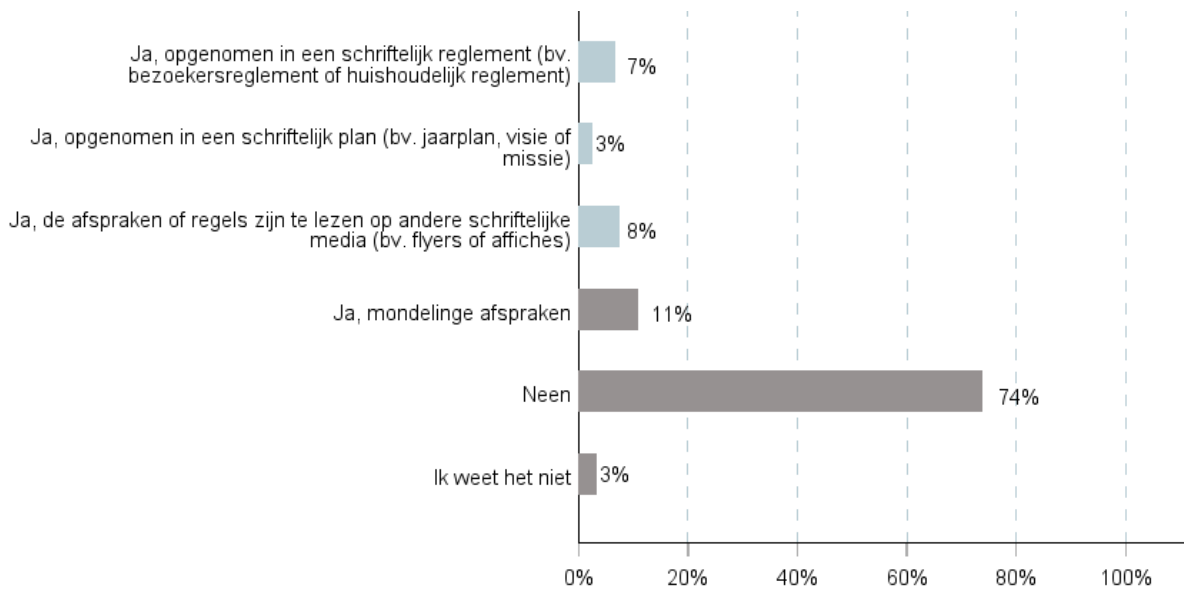
Net als in 2020, heeft slechts een minderheid van de lokale dienstencentra schriftelijke afspraken of regels voor de bezoekers over minder lang stilzitten (bv. afspraken over zelf dranken halen) (14% vs. 10% in 2020).

Bij 7% zijn deze afspraken of regels opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. bezoekersreglement of huishoudelijk reglement) (vs. 3% in 2020). Iets minder lokale dienstencentra hebben deze opgenomen in een schriftelijk plan (bv. jaarplan, visie of missie) (3% vs. 2% in 2020). Bij 8% staan deze afspraken of regels (ook) in andere schriftelijke media (bv. flyers of affiches) (vs. 7% in 2020).

74% geeft aan geen afspraken of regels voor bezoekers te hebben over lang stilzitten. In 2020 was dit bij 68% het geval.

51 Heeft jouw lokaal dienstencentrum afspraken of regels naar de bezoekers toe rond minder lang stilzitten? Dit betreft het aanmoedigen om het lang stilzitten te beperken en op regelmatige tijdstippen te onderbreken (bv. afspraken over zelf dranken halen). Let op: het gaat hier niet om individuele afspraken met een bezoeker.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEZOEKERS MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN LANG STILZITTEN*

*bv. nek- of rugklachten of obesitas

- ✓ 2023: 46% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 57% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 9% ten opzichte van 2020.

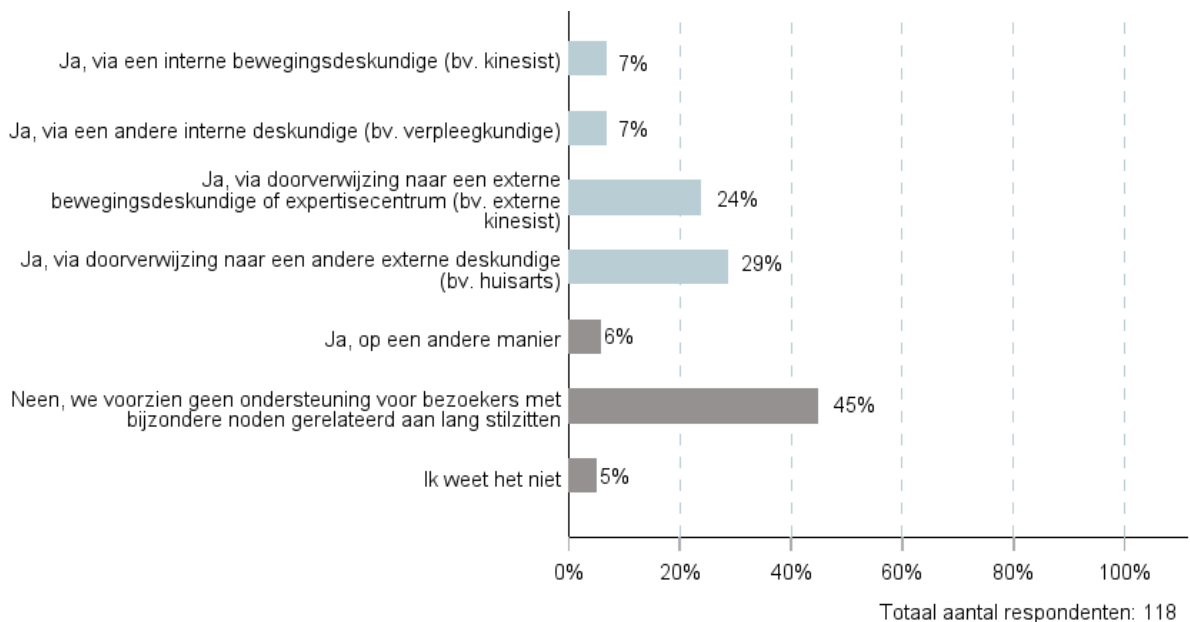
Iets minder dan de helft van de lokale dienstencentra (46%) voorziet op minstens 1 manier ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten. Dat is een daling ten opzichte van 2020 toen 57% op minstens 1 manier ondersteuning voorzag.

Net als in 2020, verwijzen de meeste lokale dienstencentra hiervoor door naar een externe bewegingsdeskundige of expertisecentrum (bv. externe kinesist) (24% vs. 31% in 2020) of naar een andere externe deskundige (bv. huisarts) (29% vs. 35% in 2020). We zien wel dat het aandeel lokale dienstencentra dat doorverwijst, afgenomen is ten opzichte van 2020. Ook het aandeel dat geen ondersteuning biedt voor bezoekers met bijzondere noden rond lang stilzitten, is negatief geëvolueerd, van 35% in 2020 naar 45% in 2023.

De kleine minderheid die intern ondersteuning voorziet bij een bewegingsdeskundige (bv. kinesist) (7% vs. 9% in 2020) of andere deskundige (bv. verpleegkundige) (7% vs. 8% in 2020) is stabiel gebleven.

52 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden gerelateerd aan lang stilzitten? (bv. nek- of rugklachten of obesitas)

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond lang stilzitten in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2020. **Grafiek 53** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor lang stilzitten en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 54** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2020 konden worden toegepast, kunnen we in deze cumulatieve grafiek de cijfers van 2020 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND LANG STILZITTEN (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 2 van de 5 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten (2 = het gemiddeld aantal behaalde basiscriteria).
- 10% voldoet aan alle 5 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.
- 23% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 2 initiatieven nemen om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers (48%).
- Op minstens 1 manier ondersteuning voorzien voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten (46%).

Waarop wordt het minst ingezet?

- Over minstens 2 faciliteiten beschikken om lang stilzitten bij de bezoekers te beperken (25%).
- Schriftelijke afspraken of regels hebben naar de bezoekers toe rond minder lang stilzitten (14%).

EVOLUTIE BELEID ROND LANG STILZITTEN (2020 - 2023)

3 van de 5 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2020. Voor 2 criteria zien we een achteruitgang. Het resultaat van het overige criterium bleef stabiel.

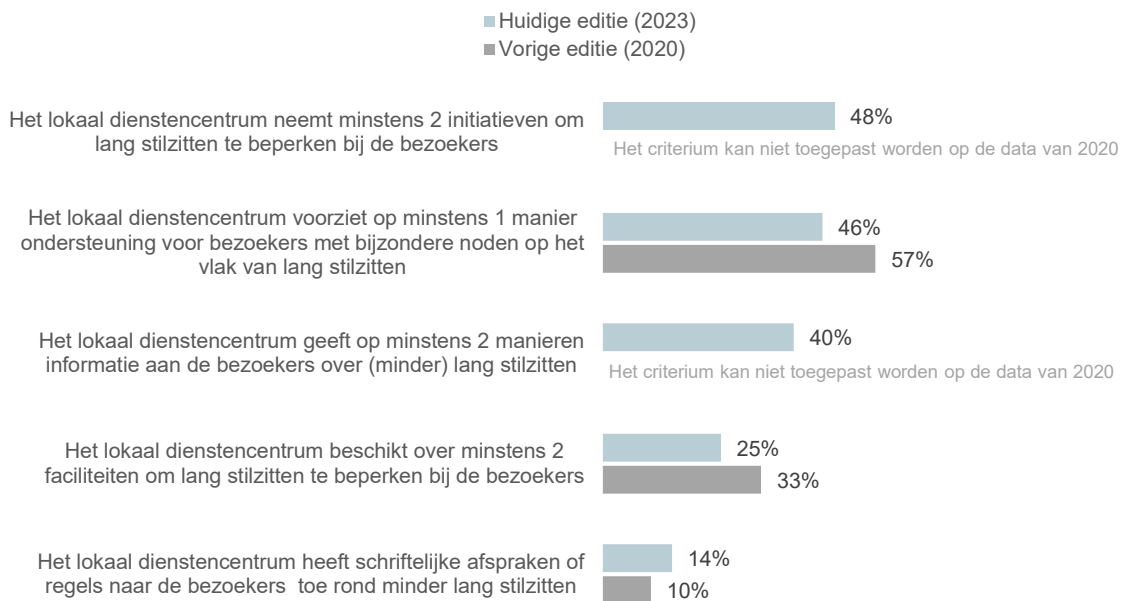
Wat is de grootste vooruitgang?

We zien voor geen enkel criterium een vooruitgang. De criteria zijn stabiel gebleven of gedaald.

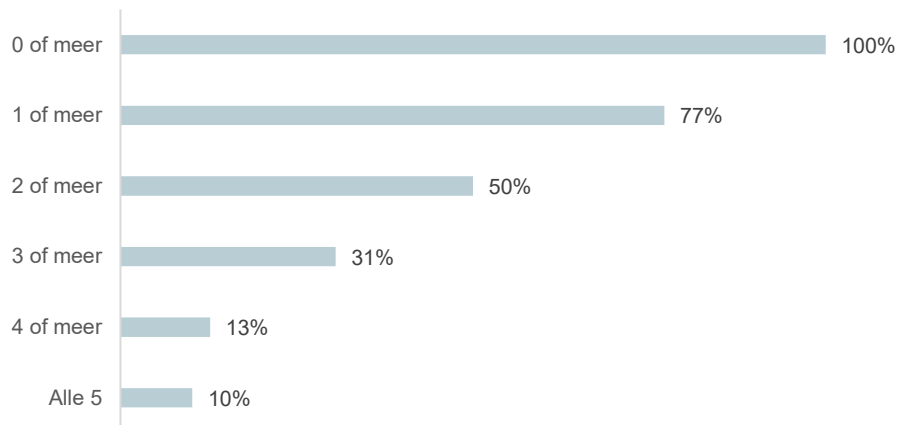
Wat is de grootste achteruitgang?

- Minder lokale dienstencentra voorzien op minstens 1 manier ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van lang stilzitten (46% vs. 57% in 2020).
- Minder lokale dienstencentra beschikken over minstens 2 faciliteiten om lang stilzitten te beperken bij de bezoekers (25% vs. 33% in 2020).

53 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten voldoet

54 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond lang stilzitten

VALPREVENTIE

118

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum geeft op minstens 2 van volgende manieren informatie aan de bezoekers over valpreventie:

1. via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, placemats, etc.);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
4. via een vorming voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers gegeven door het Logo (bv. 'Blijf valangst de baas', 'Vorming ouderen en mantelzorgers of 'Laat angst om te vallen je leven niet bepalen');
5. via het organiseren van andere infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers;
6. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media);
7. via professioneel advies door een arts, ergotherapeut, kinesitherapeut;
8. via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen (bv. deelname aan de Week van de Valpreventie).

2

Het lokaal dienstencentrum neemt minstens 1 van volgende initiatieven rond valpreventie voor de bezoekers:

1. we organiseren activiteiten waarbij bezoekers meer gaan bewegen (bv. dansen, (stoel)netbal, (stoel)yoga of pilateslessen);
2. we laten bezoekers deelnemen aan externe bewegingsactiviteiten (bv. beweegroute, beweegtuin);
3. we stellen loophulpmiddelen ter beschikking (bv. rollators);
4. we bieden klusjesdienst(en) aan in verband met woningaanpassingen.

3

Het lokaal dienstencentrum beschikt over afspraken of regels in het kader van valpreventie*.

*bv. vloeren poetsen wanneer er geen bezoekers aanwezig zijn, gebruik maken van duidelijke signalisatie bij natte vloeren

4

Het lokaal dienstencentrum voorziet op minstens 1 van volgende manieren ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van valpreventie:

1. via een interne kinesitherapeut;
2. via een externe kinesitherapeut;
3. via het aanbieden van het Vlaams Otago oefenprogramma;
4. via een interne ergotherapeut;
5. via een interne verpleegkundige;
6. via doorverwijzing naar een externe zorgverlener of expertisecentrum (bv. externe huisarts).

RESULTATEN

Het thema valpreventie werd voor de eerste keer bevestigd in 2023. De resultaten vergelijken met de vorige editie (2020) is dus niet mogelijk.

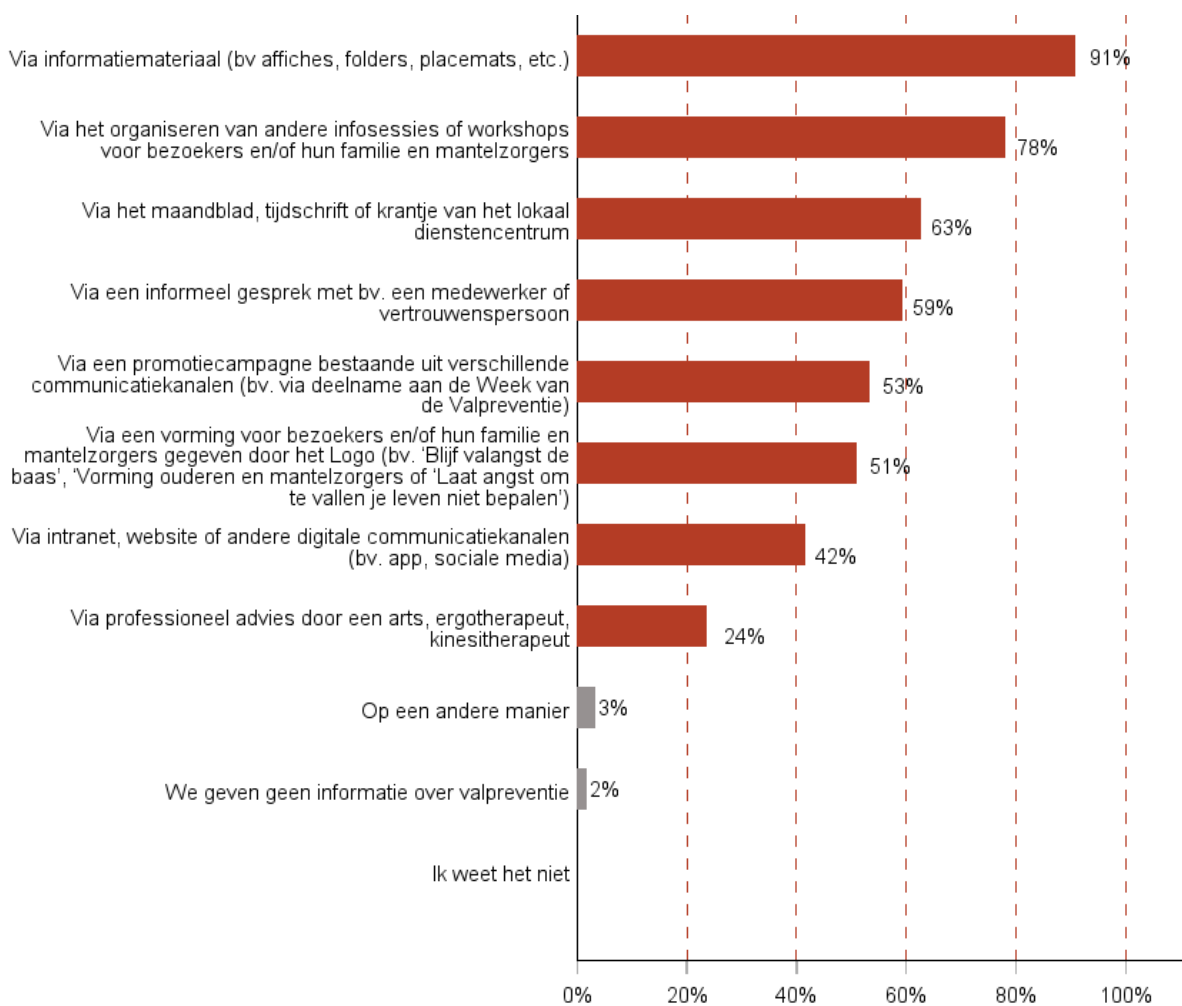
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM GEEFT OP MINSTENS 2 MANIEREN INFORMATIE AAN DE BEZOEKERS OVER VALPREVENTIE

- ✓ 2023: 92% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Iets meer dan 9 op de 10 lokale dienstencentra (92%) geven op minstens 2 manieren informatie aan de bezoekers over valpreventie. Informatiemateriaal (bv. affiches, folders, placemats) (91%) en het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en hun familie en/of mantelzorgers (78%) zijn de 2 meest voorkomende manieren waarop lokale dienstencentra informeren.

55 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan de bezoekers over valpreventie?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM NEEMT MINSTENS 1 INITIATIEF ROND VALPREVENTIE VOOR DE BEZOEKERS

- ✓ 2023: 97% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

Quasi alle lokale dienstencentra (97%) nemen minstens 1 initiatief rond valpreventie voor de bezoekers. De meeste lokale dienstencentra (91%) organiseren activiteiten waarbij bezoekers meer gaan bewegen (bv. dansen, (stoel)netbal, (stoel)yoga of pilateslessen). Meer dan de helft van de lokale dienstencentra (56%) laat bezoekers deelnemen aan externe bewegingsactiviteiten (bv. beweegroute, beweegtuin). Andere initiatieven zoals loophulpmiddelen ter beschikking stellen (bv. rollators (38%) en klusjesdienst(en) aanbieden in verband met woningaanpassingen (23%) worden door minder lokale dienstencentra genomen.

56 Welke initiatieven rond valpreventie neemt jouw lokaal dienstencentrum voor de bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BESCHIKT OVER AFSPRAKEN OF REGELS IN HET KADER VAN VALPREVENTIE*

bv. vloeren poetsen wanneer er geen bezoekers aanwezig zijn, gebruik maken van duidelijke signalisatie bij natte vloeren)

- ✓ 2023: 53% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.

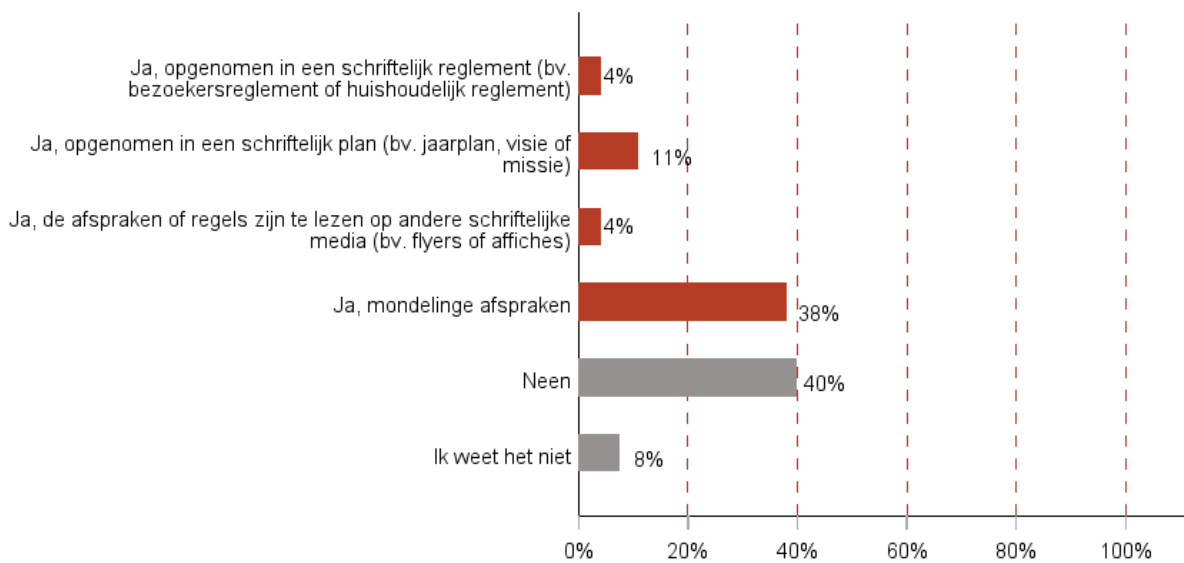
Ongeveer de helft van de lokale dienstencentra (53%) heeft afspraken of regels in het kader van valpreventie (bv. vloeren poetsen wanneer er geen bezoekers aanwezig zijn, gebruik maken van duidelijke signalisatie bij natte vloeren).

Wanneer we meer in detail naar de verschillende types afspraken en regels kijken, zien we dat 38% van de lokale dienstencentra mondelinge afspraken heeft. Veel minder lokale dienstencentra hebben schriftelijke afspraken, ofwel opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. bezoekersreglement of huishoudelijk reglement) (4%), in een schriftelijk plan (bv. jaarplan, visie of missie) (11%) of in andere schriftelijke media (bv. flyers of affiches) (4%).

40% geeft aan geen afspraken en regels te hebben in het kader van valpreventie.

57 Beschikt jouw lokaal dienstencentrum over afspraken en regels in het kader van valpreventie? *(bv. de vloeren kuisen wanneer er geen bezoekers aanwezig zijn, gebruik maken van duidelijke signalisatie bij natte vloeren)*

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM VOORZIET OP MINSTENS 1 MANIER ONDERSTEUNING VOOR BEZOEKERS MET BIJZONDERE NODEN OP HET VLAK VAN VALPREVENTIE

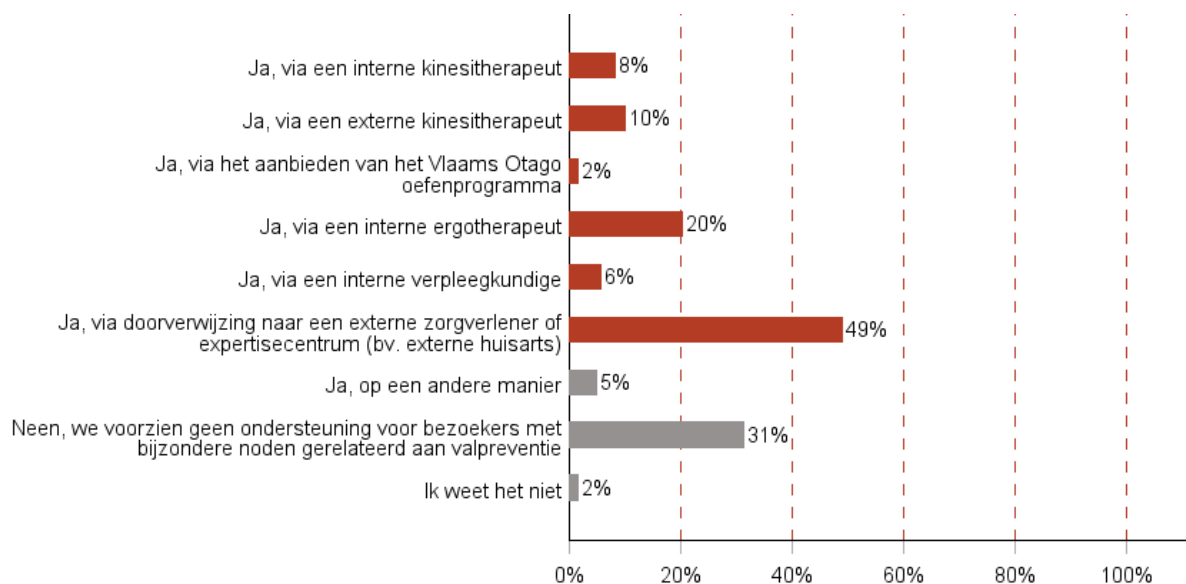
- ✓ 2023: 64% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
-

64% van de lokale dienstencentra voorziet op minstens 1 manier ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden op het vlak van valpreventie. De meeste lokale dienstencentra (49%) verwijzen hiervoor door naar een externe zorgverlener of expertisecentrum (bv. externe huisarts). De minderheid biedt intern ondersteuning aan, via een interne ergotherapeut (20%), een interne kinesitherapeut (8%) of een interne verpleegkundige (6%). Slechts 2% biedt het Vlaams Otago oefenprogramma aan als ondersteuning.

Ongeveer 1 op de 3 lokale dienstencentra (31%) voorziet geen ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden gerelateerd aan valpreventie.

58 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum ondersteuning voor bezoekers met bijzondere noden gerelateerd aan valpreventie?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond valpreventie in de huidige editie van de Preventiepeiling. **Grafiek 59** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor valpreventie en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 60** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige editie.

STAND VAN ZAKEN BELEID ROND VALPREVENTIE (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 2 van de 4 criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond valpreventie (2 = het gemiddeld aantal behaalde basiscriteria).
- 0% voldoet aan alle 4 de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond valpreventie. Alle voorzieningen voldoen aan minstens 3 van de 4 criteria.
- 1% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol beleid rond valpreventie.

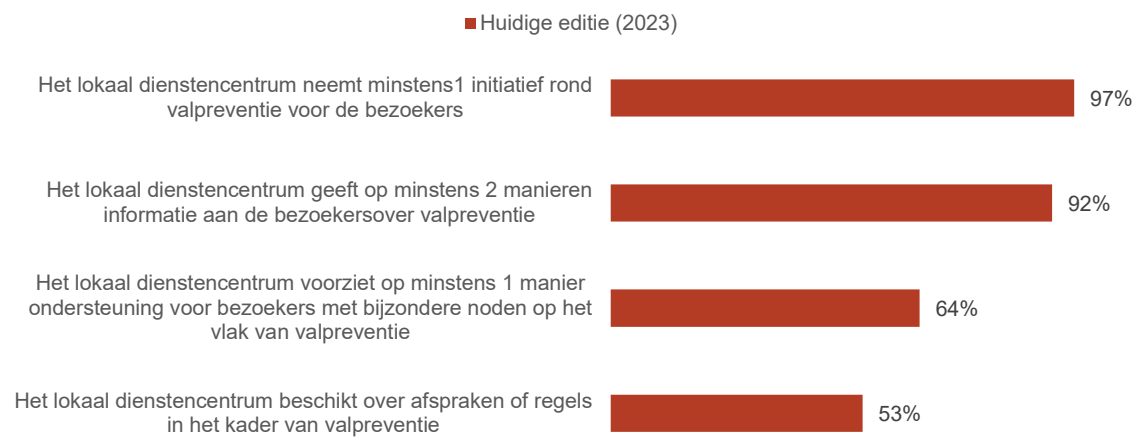
Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 initiatief nemen rond valpreventie voor de bezoekers (97%).
- Op minstens 2 manieren informatie geven aan de bezoekers over valpreventie (92%).

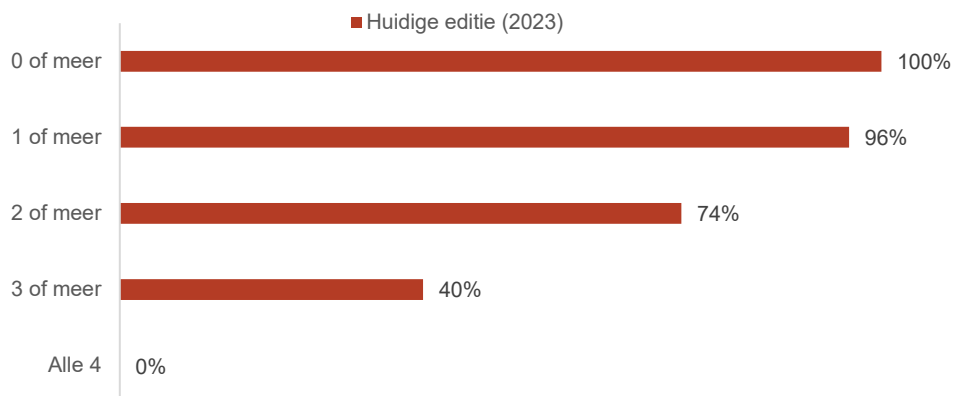
Waarop wordt het minst ingezet?

- Beschikken over afspraken of regels rond valpreventie (53%).

59 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond valpreventie voldoet

60 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol beleid rond valpreventie

ROKEN

A close-up photograph of a hand reaching over a pile of discarded cigarettes. The cigarettes are scattered on a white, textured cloth. The hand is positioned as if about to pick up one of the cigarettes. The background is a solid, light beige color.

118

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1 De ingang van het lokaal dienstencentrum is rookvrij.

Het lokaal dienstencentrum biedt op minstens 1 van volgende manieren hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij het stoppen met roken:

- 2
1. via een interne hulpverlener gespecialiseerd in rookproblematiek (tabakoloog);
 2. via een andere interne hulpverlener (bv. arts);
 3. via doorverwijzing naar een externe hulpverlener gespecialiseerd in rookproblematiek of expertisecentrum (tabakoloog of tabakstop);
 4. via doorverwijzing naar een andere externe hulpverlener (bv. huisarts).

RESULTATEN

KWALITEITSCRITERIUM 1. DE INGANG VAN HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM IS ROOKVRIJ

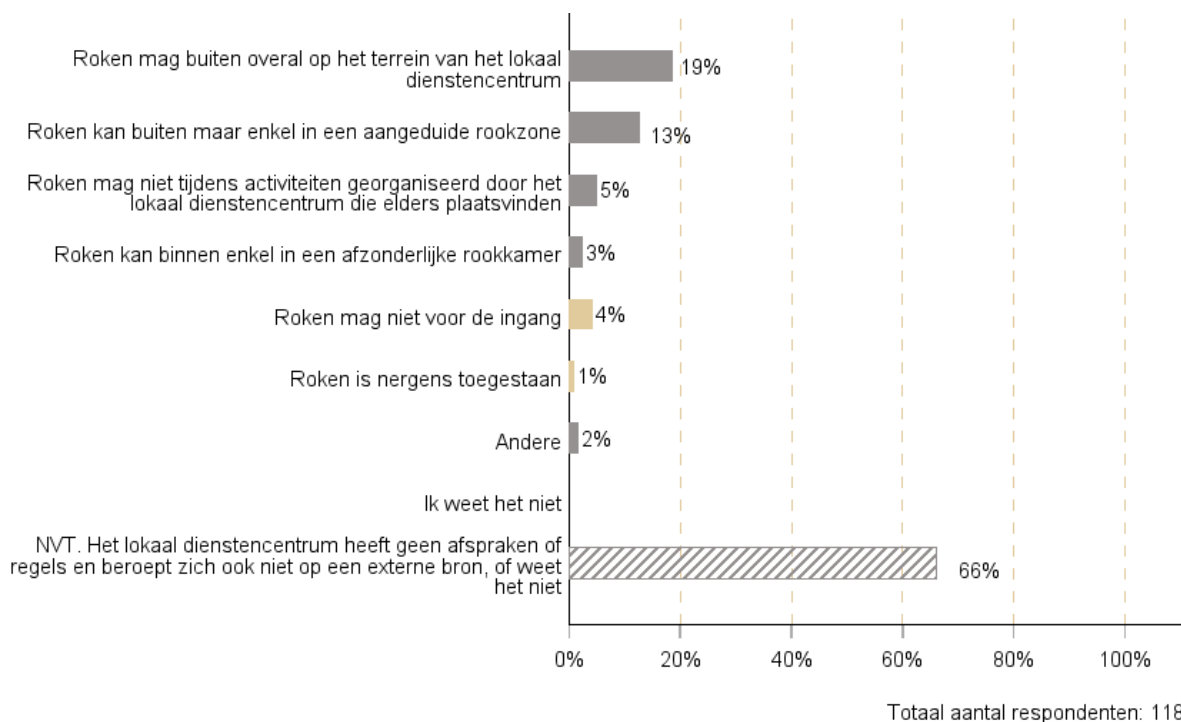
- ✓ 2023: 5% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 3% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Het criterium is stabiel gebleven ten opzichte van 2020.

Net als in 2020 geeft slechts een zeer kleine minderheid van de lokale dienstencentra aan dat hun ingang rookvrij is (5% vs. 3% in 2020). 4% geeft aan dat roken niet mag voor de ingang (vs. 6% in 2020), bij 1% is het nergens toegestaan (vs. 0% in 2020). Het valt op dat een groot deel van de lokale dienstencentra geen afspraken of regels heeft voor de bezoekers over roken in het lokaal dienstencentrum (los van het wettelijk rookverbod) of dit niet weet (66% vs. 59% in 2020).

61 Wat stellen de afspraken en regels over roken in of rond het lokaal dienstencentrum?

Respondenten die in een voorgaande vraag (zie grafiek 124 in bijlage) aangaven geen afspraken of regels te hebben naar de bezoekers toe rond roken in het lokaal dienstencentrum (los van het wettelijk rookverbod) of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Zij voldoen ook niet aan kwaliteitscriterium 1. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond roken of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BIEDT OP MINSTENS 1 MANIER HULPVERLENING EN ONDERSTEUNING AAN BEZOEKERS BIJ HET STOPPEN MET ROKEN

- ✓ 2023: 49% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
 - ✓ 2020: 68% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
 - ↓ We zien een daling met 19% ten opzichte van 2020.
-

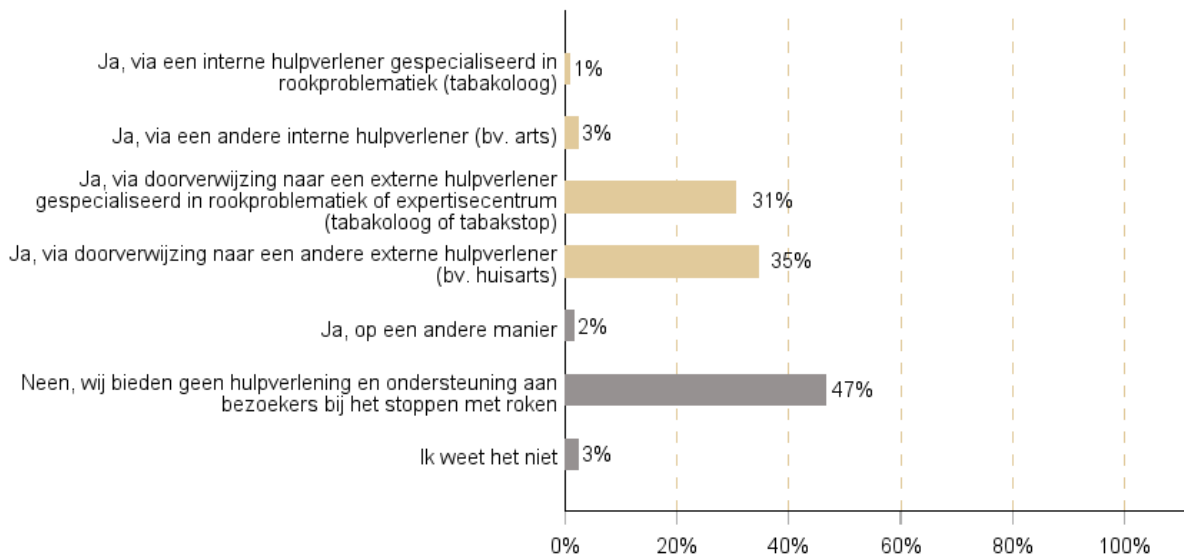
Bijna de helft van de lokale dienstencentra (49%) biedt op minstens 1 manier hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij het stoppen met roken. Dat is een daling ten opzichte van 2020, toen bijna 7 op de 10 lokale dienstencentra (68%) dit deden.

Net als in 2020 verwijzen de meeste lokale dienstencentra door naar een externe hulpverlener gespecialiseerd in rookproblematiek of expertisecentrum (tabakoloog of tabakstop) (31% vs. 49% in 2020) of naar een andere externe hulpverlener (bv. huisarts) (35% vs. 46% in 2020). We constateren wel dat minder dienstencentra doorverwijzen in vergelijking met 2020.

Het aandeel lokale dienstencentra dat geen hulpverlening en ondersteuning aanbiedt aan bezoekers bij het stoppen met roken is gestegen ten opzichte van de vorige editie (47% vs. 30% in 2020).

62 Biedt jouw lokaal dienstencentrum hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij het stoppen met roken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond roken in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2020. **Grafiek 63** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor roken en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 64** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige en vorige editie.

STAND VAN ZAKEN ROOKBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 1 van de 2 criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid (1 = het gemiddeld aantal behaalde basiscriteria).
- 3% voldoet aan alle 2 de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid.
- 48% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol rookbeleid.

Waarop wordt het meest ingezet?

→ Op minstens 1 manier hulpverlening en ondersteuning aanbieden aan bezoekers bij het stoppen met roken (49%).

Waarop wordt het minst ingezet?

→ De ingang van het lokaal dienstencentrum is rookvrij (5%).

EVOLUTIE ROOKBELEID (2020 - 2023)

Beide kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2020. We zien voor geen enkel criterium een vooruitgang, voor 1 criterium is er een achteruitgang. Het resultaat van het andere criterium bleef stabiel. Net als in 2020 voldoen lokale dienstencentra aan gemiddeld 1 van de 2 criteria en behaalt 3% beide criteria. Het aandeel lokale dienstencentra dat aan geen enkel criterium voldoet, is wel gestegen (48% vs. 32% in 2020).

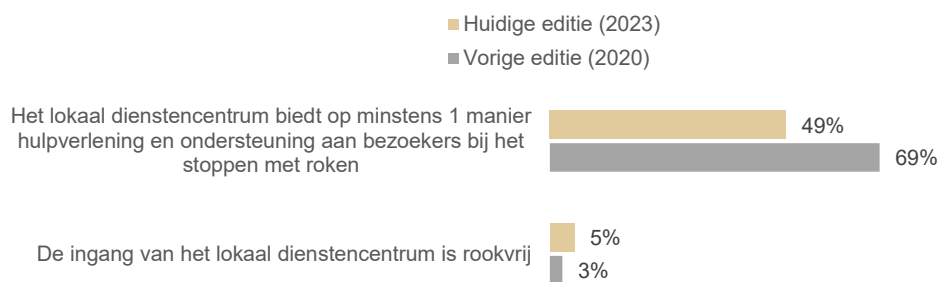
Wat is de grootste vooruitgang?

Er is geen vooruitgang in de kwaliteitscriteria ten opzichte van 2020.

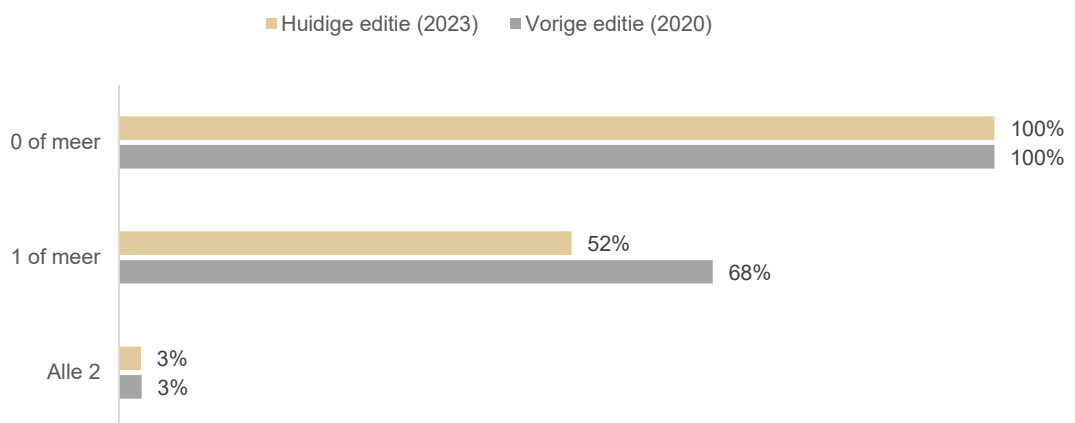
Wat is de grootste achteruitgang?

→ Minder lokale dienstencentra bieden op minstens 1 manier hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij het stoppen met roken (49% versus 69% in 2020).

63 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid voldoet

64 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol rookbeleid

ALCOHOL

118

DEELNEMENDE
LOKALE DIENSTEN-
CENTRA

KWALITEITSCRITERIA

1

Het lokaal dienstencentrum informeert de bezoekers op minstens 1 van volgende manieren over (de preventie van) (overmatig) alcoholgebruik:

1. via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon;
2. via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten);
3. via het maandblad, tijdschrift of krantje van het lokaal dienstencentrum;
4. via het organiseren van infosessies of workshops voor bezoekers en/of hun familie en mantelzorgers (bv. infosessie ouder worden en alcohol);
5. via intranet, website of andere digitale communicatiekanalen (bv. app, sociale media of nieuwsbrief);
6. via professioneel advies door een arts, psycholoog of andere deskundige (bv. tijdens individuele begeleidingsmomenten);
7. via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen (bv. deelname aan Tournée Minérale).

2

Het lokaal dienstencentrum neemt minstens 1 van volgende maatregelen om alcoholgebruik bij bezoekers te ontmoedigen:

1. altijd aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven voorzien;
2. alcoholische dranken bewust duurder maken;
3. gratis (kraantjes)water voorzien;
4. een ruimer aanbod niet-alcoholische dranken dan alcoholische dranken voorzien;
5. geen happy hours of andere promoties voorzien.

3

Het lokaal dienstencentrum maakt afspraken m.b.t. alcoholgebruik door personeel en vrijwilligers tijdens de werkuren in het kader van hun voorbeeldfunctie naar bezoekers

4

Het lokaal dienstencentrum heeft schriftelijke afspraken of regels naar de bezoekers toe rond alcoholgebruik.

5

Het lokaal dienstencentrum heeft formeel vastgelegde procedures die gevolgd worden bij problemen rond alcoholgebruik* bij de bezoekers.

*Dit zijn problemen als gevolg van een acuut probleem van overmatig alcoholgebruik of gedragsproblemen als gevolg van een alcoholafhankelijkheidsprobleem.

6

Het lokaal dienstencentrum voorziet coaching of opleiding voor personeel om bij bezoekers signalen van moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik te herkennen.

7

Het lokaal dienstencentrum biedt op minstens 1 manier hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij problemen met alcoholgebruik:

1. de centrumverantwoordelijke heeft een eerste gesprek met hen en verwijst (mogelijks) door naar verdere hulp;
2. via doorverwijzing naar externe hulpverlening gespecialiseerd in alcoholproblematiek of een expertisecentrum (bv. psychiatrische afdeling in een algemeen ziekenhuis, psychiatrisch ziekenhuis of Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg);
3. via doorverwijzing naar hun huisarts of naar andere eerstelijns hulpverlening (bv. sociale dienst OCMW, eerstelijnspsycholoog, CAW);
4. via doorverwijzing naar zelfhulpgroepen (bv. AA, SOS Nuchterheid);
5. via doorverwijzing naar online hulp (bv. Druglijn, www.alcoholhulp.be) als de drempel te groot is om face-to-face over hun alcoholgebruik te praten.

RESULTATEN

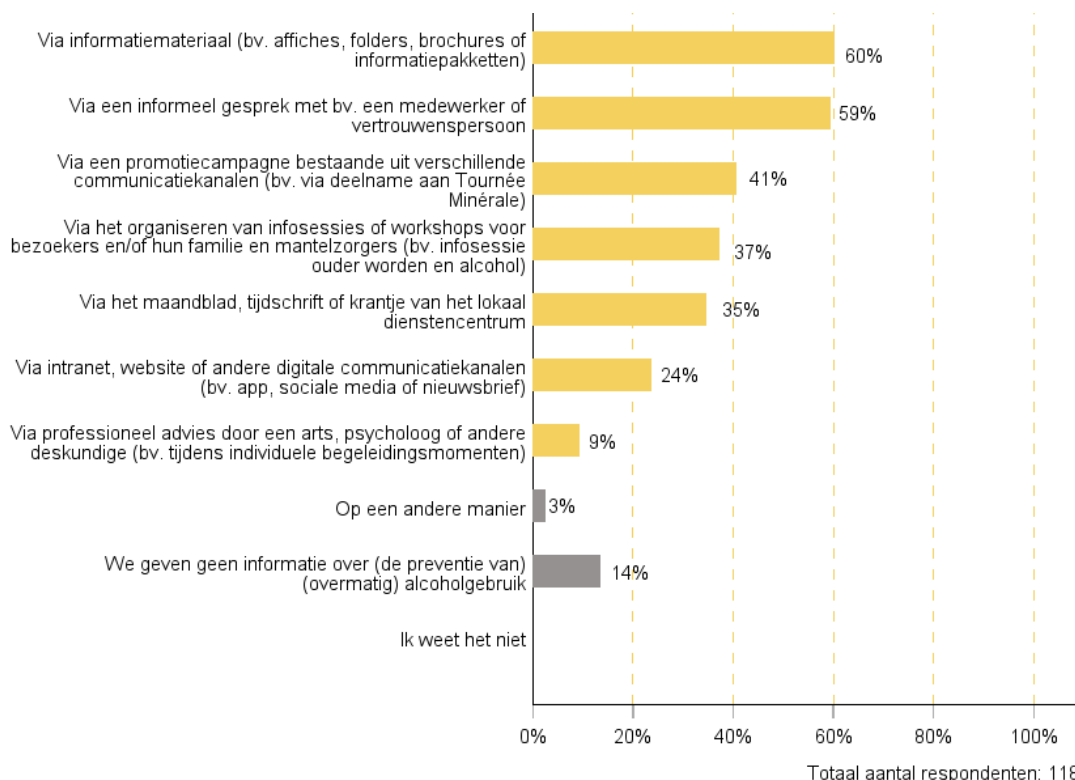
KWALITEITSCRITERIUM 1. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM INFORMEERT DE BEZOEKERS OP MINSTENS 1 MANIER OVER (DE PREVENTIE VAN) (OVERMATIG) ALCOHOLGEBRUIK

- ✓ 2023: 86% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹¹.

Bijna 9 op de 10 (86%) lokale dienstencentra informeren bezoekers op minstens 1 manier over (de preventie van) (overmatig) alcoholgebruik. Dit doen ze vooral via informatiemateriaal (bv. affiches, folders, brochures of informatiepakketten (60% vs. 59% in 2020) en via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon (59%).

65 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan de bezoekers over (de preventie van) (overmatig) alcoholgebruik?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

¹¹ In de huidige editie werden 2 nieuwe antwoordopties toegevoegd aan de keuzelijst van informatiekanalen, namelijk: 'via een informeel gesprek met bv. een medewerker of vertrouwenspersoon', 'via een promotiecampagne bestaande uit verschillende communicatiekanalen'.

KWALITEITSCRITERIUM 2. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM NEEMT MINSTENS 1 MAATREGEL OM ALCOHOLGEBRUIK BIJ BEZOEKERS TE ONTMOEDIGEN

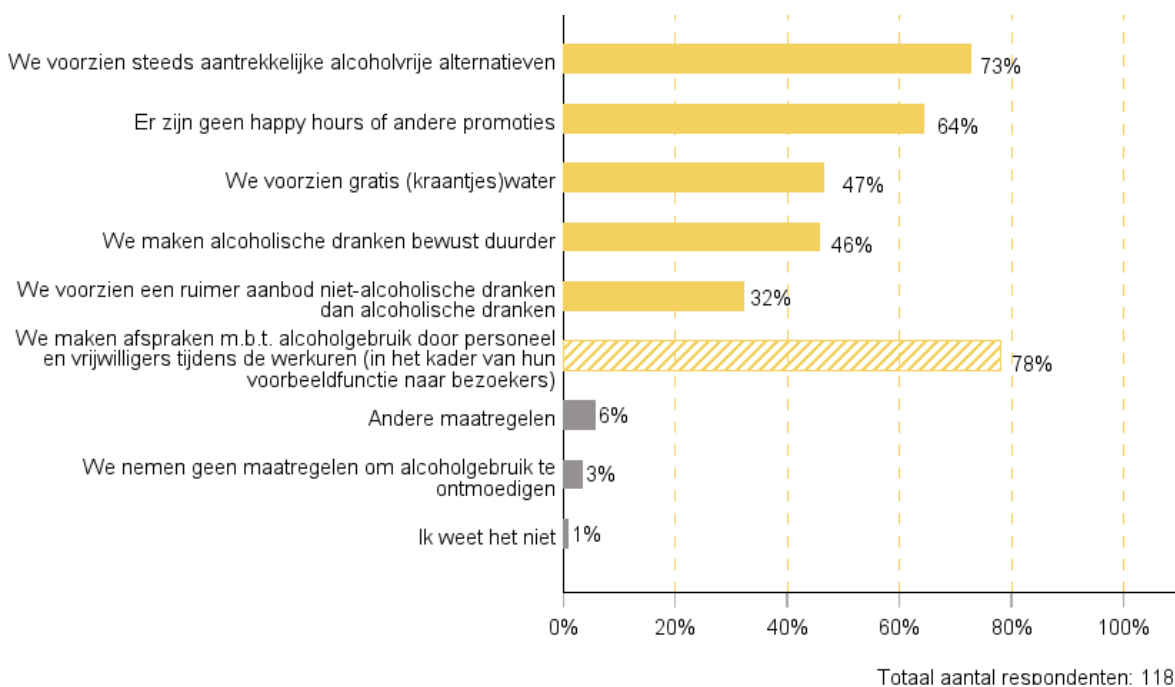
- ✓ 2023: 93% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹².

9 op de 10 lokale dienstencentra (93%) nemen minstens 1 maatregel om alcoholgebruik bij bezoekers te ontmoedigen (zie volle gele blokjes in **grafiek 66**). Dit doen ze vooral door altijd aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven te voorzien (73% vs. 68% in 2020) en geen happy hours of andere promoties aan te bieden (64%).

De enige andere antwoordoptie – naast ‘steeds aantrekkelijke alcoholvrije alternatieven voorzien’ – die vergeleken kan worden met 2020, is stabiel gebleven: ‘we maken alcoholische dranken bewust duurder’ (47% vs. 47% in 2020).

66 Welke maatregelen neemt jouw lokaal dienstencentrum om alcoholgebruik bij bezoekers te ontmoedigen?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

¹² In de huidige editie werden 3 nieuwe antwoordopties toegevoegd aan de keuzelijst van maatregelen, namelijk: ‘Er zijn geen happy hours of andere promoties’, ‘We voorzien gratis (kraantjes)water’ en ‘We voorzien een ruimer aanbod niet-alcoholische dranken dan alcoholische dranken’.

KWALITEITSCRITERIUM 3. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM MAAKT AFSPRAKEN M.B.T. ALCOHOLGEBRUIK DOOR PERSONEEL EN VRIJWILLIGERS TIJDENS DE WERKUREN IN HET KADER VAN HUN VOORBEELDFUNCTIE VOOR BEZOEKERS

- ✓ 2023: 78% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- × Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omdat de bijhorende vraag niet werd gesteld.

Bijna 8 op de 10 lokale dienstencentra (78%) maken afspraken m.b.t. alcoholgebruik door personeel en vrijwilligers tijdens de werkuren in het kader van hun voorbeeldfunctie voor bezoekers.

(zie gearceerde balk in grafiek 66)

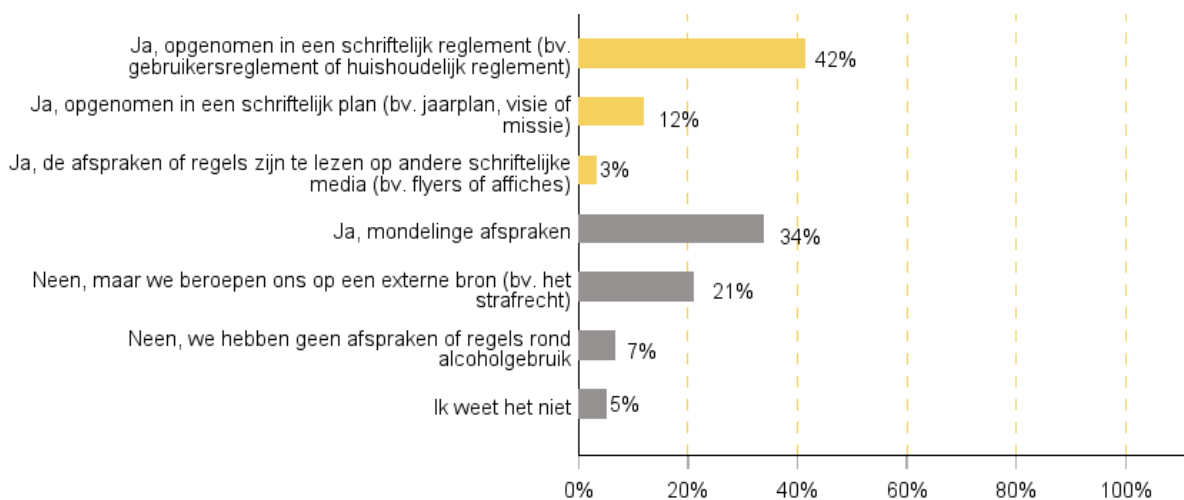
KWALITEITSCRITERIUM 4. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM HEEFT SCHRIFTELIJKE AFSPRAKEN OF REGELS NAAR DE BEZOEKERS TOE ROND ALCOHOLGEBRUIK

- ✓ 2023: 46% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 49% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Het criterium is stabiel gebleven ten opzichte van 2020.

Net als in 2020 heeft ongeveer de helft van de lokale dienstencentra schriftelijke afspraken of regels naar de bezoekers toe rond alcoholgebruik (46% vs. 49% in 2020). Deze afspraken of regels zijn net als in 2020 meestal opgenomen in een schriftelijk reglement (bv. gebruikersreglement of huishoudelijk reglement) (42% vs. 43% in 2020). Minder lokale dienstencentra nemen deze op in een schriftelijk plan (bv. jaarplan, visie of missie) (12% vs. 10% in 2020) of in andere schriftelijke media (bv. flyers of affiches) (3% vs. 9% in 2020).

67 Heeft jouw lokaal dienstencentrum afspraken of regels naar de bezoekers toe rond alcoholgebruik? Let op: het gaat hier niet over individuele afspraken met bezoekers.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 5. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM HEFT FORMEEL VASTGELEGDE PROCEDURES DIE GEVOLGD WORDEN BIJ PROBLEMEN ROND ALCOHOLGEBRUIK* BIJ DE BEZOEKERS

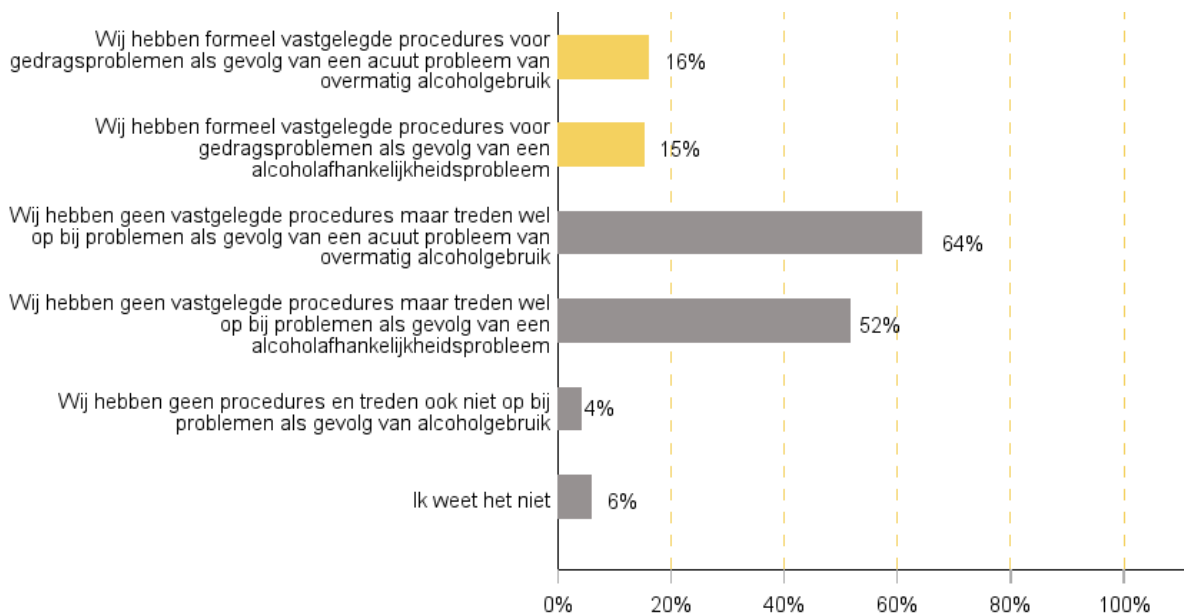
*Dit zijn problemen als gevolg van een acuut probleem van overmatig alcoholgebruik of gedragsproblemen als gevolg van een alcoholafhankelijkheidsprobleem.

- ✓ 2023: 20% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 18% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- = Dit criterium is stabiel gebleven ten opzichte van 2020.

Net als in 2020 hebben 2 op de 10 lokale dienstencentra formeel vastgelegde procedures die gevolgd worden bij problemen rond alcoholgebruik bij de bezoekers (20% vs. 18% in 2020). 16% heeft formeel vastgelegde procedures voor gedragsproblemen als gevolg van een acuut probleem van overmatig alcoholgebruik (vs. 14% in 2020) en 15% heeft formeel vastgelegde procedures voor gedragsproblemen als gevolg van een alcoholafhankelijkheidsprobleem (1vs. 12% in 2020).

68 Welke procedures voorziet jouw lokaal dienstencentrum bij volgende problemen rond alcoholgebruik bij de bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

KWALITEITSCRITERIUM 6. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM VOORZIET COACHING OF OPLEIDING VOOR PERSONEEL OM BIJ BEZOEKERS SIGNALLEN VAN MOEILIKHEDEN OP HET VLAK VAN ALCOHOLGEBRUIK TE HERKENNEN

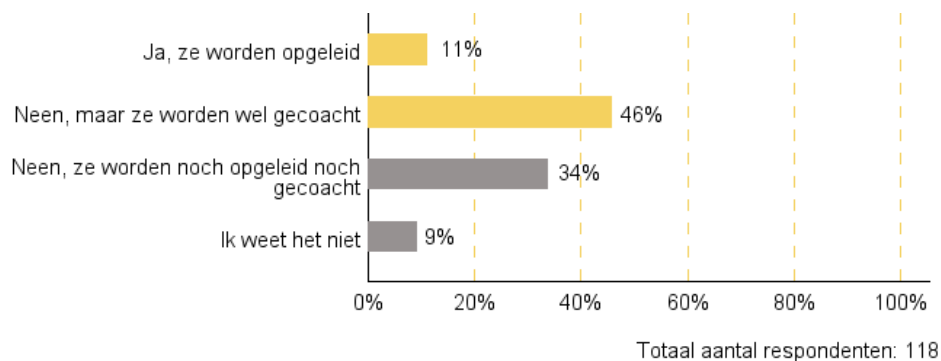
- ✓ 2023: 57% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ 2020: 71% voldeed aan dit kwaliteitscriterium.
- ↓ We zien een daling met 14% ten opzichte van 2020.

57% van de lokale dienstencentra voorziet coaching of opleiding voor personeel om bij bezoekers signalen van moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik te herkennen. Dat is minder dan in 2020, toen 71% van de lokale dienstencentra hun personeel hiervoor opleidde of coachte.

Als we in detail naar de antwoordopties kijken, zien we dat voornamelijk het aandeel lokale dienstencentra dat hun personeel hiervoor opleidt, gedaald is (11% vs. 27% in 2020), terwijl het aandeel lokale dienstencentra dat hun personeel hiervoor coacht stabiel is gebleven (46% vs. 44% in 2020).

69 Wordt personeel opgeleid om bij bezoekers signalen van moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik te herkennen?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

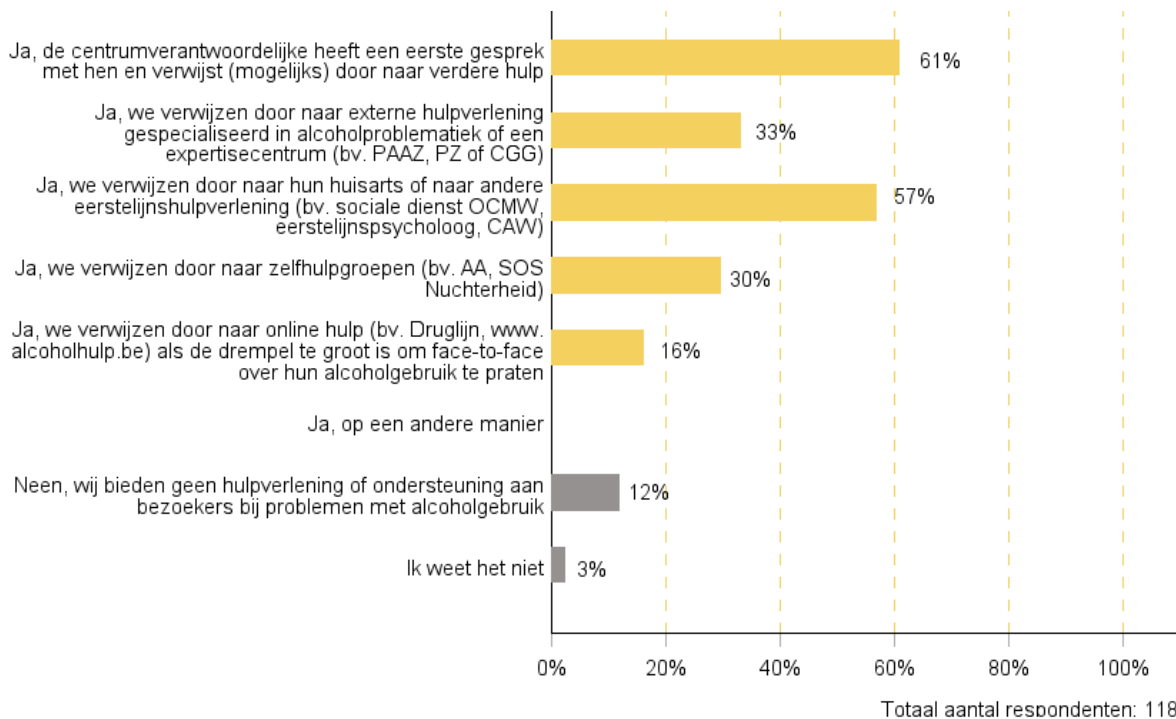
KWALITEITSCRITERIUM 7. HET LOKAAL DIENSTENCENTRUM BIJDT OP MINSTENS 1 MANIER HULPVERLENING EN ONDERSTEUNING AAN BEZOEKERS BIJ PROBLEMEN MET ALCOHOLGEBRUIK

- ✓ 2023: 86% van de lokale dienstencentra voldoet aan dit kwaliteitscriterium.
- ✓ Dit kwaliteitscriterium kan niet worden toegepast op de data van 2020 omwille van een gewijzigde vraagstelling¹³.

De grote meerderheid van de lokale dienstencentra (86%) biedt op minstens 1 manier hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij problemen met alcoholgebruik. De 2 meest voorkomende manieren zijn (1) de centrumverantwoordelijke heeft een eerste gesprek met hen en verwijst (mogelijks) door naar verdere hulp (61%); en (2) doorverwijzen naar hun huisarts of naar andere eerstelijns hulpverlening (bv. sociale dienst OCMW, eerstelijnspsycholoog, CAW) (57%).

70 Biedt jouw lokaal dienstencentrum hulpverlening en ondersteuning aan bezoekers bij problemen met alcoholgebruik?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

¹³ In de huidige editie werden 4 nieuwe antwoordopties toegevoegd aan de keuzelijst van hulpverlenings- en ondersteuningsopties, namelijk: 'Ja, de centrumverantwoordelijke heeft een eerste gesprek met hen en verwijst (mogelijks) door naar verdere hulp', 'Ja, we verwijzen door naar hun huisarts of naar andere eerstelijns hulpverlening (bv. sociale dienst OCMW, eerstelijnspsycholoog, CAW)', 'Ja, we verwijzen door naar zelfhulpgroepen (bv. AA, SOS Nuchterheid)' en 'Ja, we verwijzen door naar online hulp (bv. Druglijn, website over alcoholhulp) als de drempel te groot is om face-to-face over hun alcoholgebruik te praten'.

SAMENVATTING

Hieronder vatten we de belangrijkste resultaten samen met betrekking tot de kwaliteitscriteria rond alcoholgebruik in de huidige editie van de Preventiepeiling en bespreken we, waar mogelijk, de opvallendste evoluties t.o.v. 2020. **Grafiek 71** op de volgende pagina geeft weer hoeveel lokale dienstencentra voldeden aan de kwaliteitscriteria voor alcohol en dit voor de huidige en de voorgaande editie. **Grafiek 72** geeft het cumulatief aantal behaalde kwaliteitscriteria weer in de huidige editie. Omdat niet alle kwaliteitscriteria op de data van 2020 konden worden toegepast, kunnen we in deze cumulatieve grafiek de cijfers van 2020 niet weergeven.

STAND VAN ZAKEN ALCOHOLBELEID (2023)

- Gemiddeld voldoen de lokale dienstencentra aan 5 van de 7 criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid (5 = het gemiddeld aantal behaalde criteria).
- 10% voldoet aan alle 7 de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid.
- 3% voldoet aan geen enkel criterium voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid.

Waarop wordt het meest ingezet?

- Minstens 1 maatregel nemen om alcoholgebruik bij bezoekers te ontmoedigen (93%).
- Op minstens 1 manier de bezoekers informeren over (de preventie van) (overmatig) alcoholgebruik (86%).
- Afspraken maken m.b.t. alcoholgebruik door personeel en vrijwilligers tijdens de werkuren in het kader van hun voorbeeldfunctie naar bezoekers (86%)

Waarop wordt het minst ingezet?

- Schriftelijke afspraken of regels hebben naar de bezoekers toe rond alcoholgebruik (46% vs. 49% in 2020).
- Formeel vastgelegde procedures hebben die gevolgd worden bij problemen rond alcoholgebruik bij de bezoekers (20% vs. 18% in 2020).

EVOLUTIE ALCOHOLBELEID (2020 - 2023)

3 van de 7 kwaliteitscriteria konden worden toegepast op de data van 2020. Voor geen enkel zien we een vooruitgang, voor 1 een achteruitgang. De resultaten van de andere 2 criteria bleven stabiel.

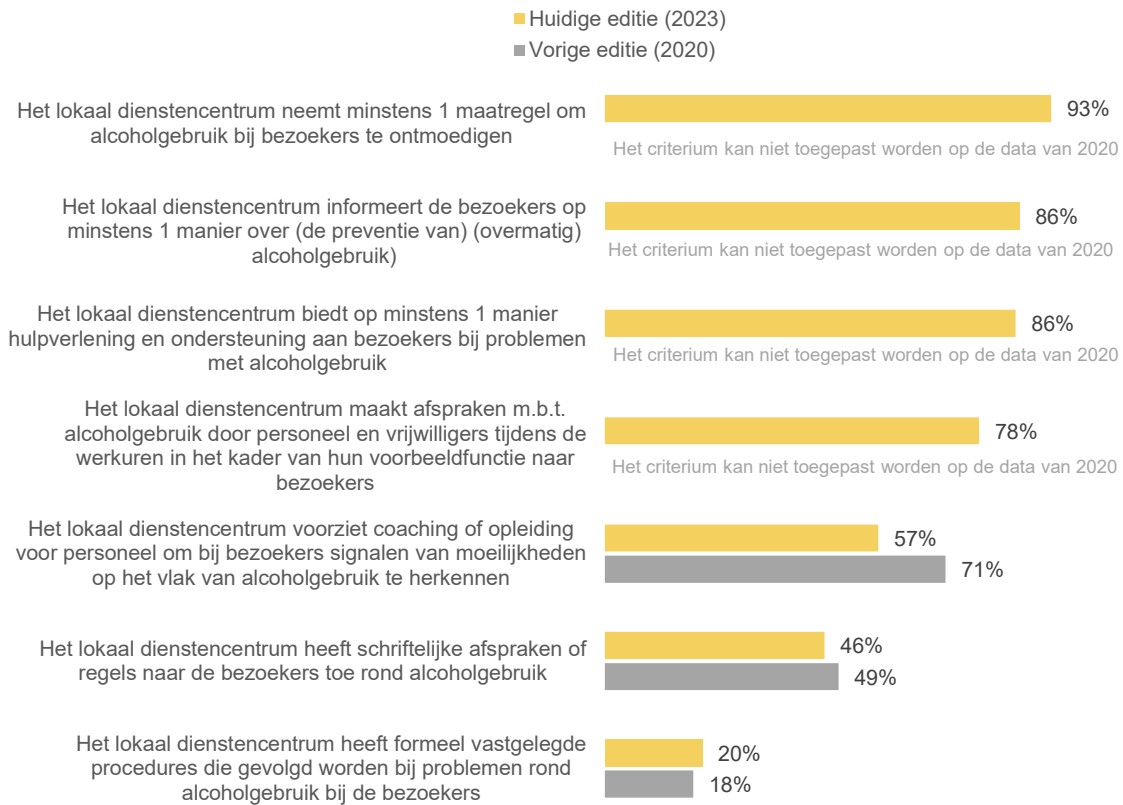
Wat is de grootste vooruitgang?

Er is geen vooruitgang in de kwaliteitscriteria ten opzichte van 2020.

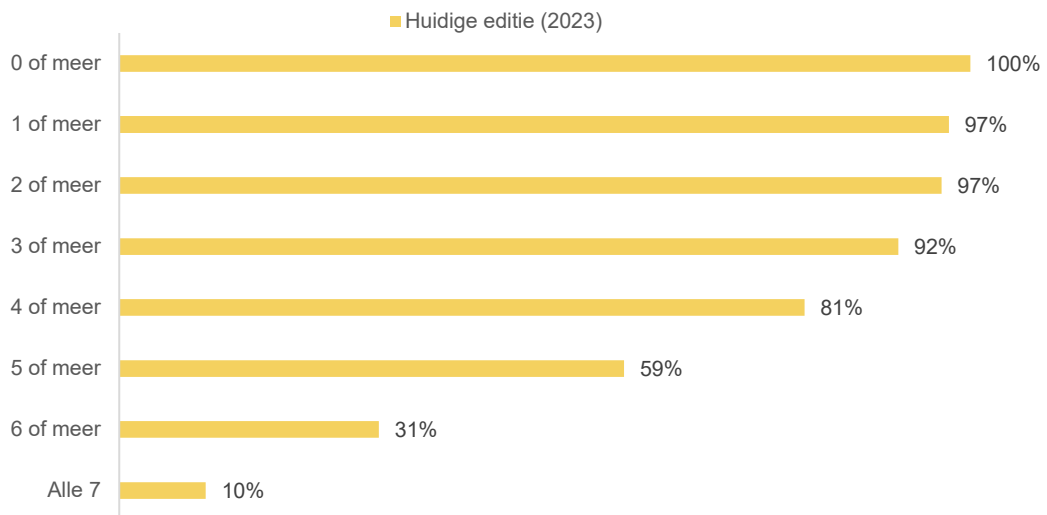
Wat is de grootste achteruitgang?

- Minder lokale dienstencentra voorzien coaching of opleiding voor personeel om bij bezoekers signalen van moeilijkheden op het vlak van alcoholgebruik te herkennen (57% vs. 71% in 2020).

71 Aandeel lokale dienstencentra dat aan de criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid voldoet

72 Cumulatief aantal behaalde criteria voor een kwaliteitsvol alcoholbeleid

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. DE IMPACT VAN COVID-19

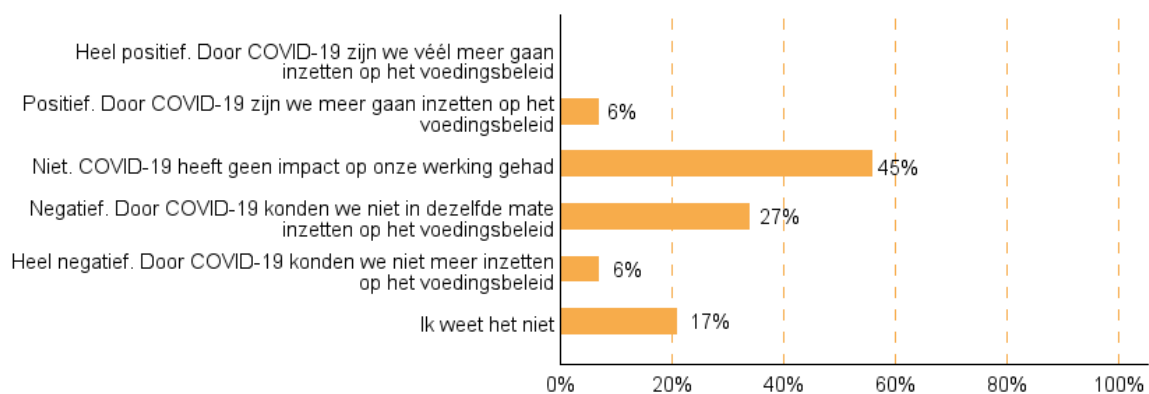
De Preventiepeiling peilt naar de acties die lokale dienstencentra tussen begin 2020 (de vorige editie van de Preventiepeiling) en begin 2023 (de huidige editie) ondernomen hebben op het vlak van voeding, mondgezondheid, beweging, lang stilzitten, valpreventie, mentaal welbevinden, roken en alcohol. In deze periode brak de coronapandemie uit, die heel wat maatregelen en uitdagingen met zich meebracht voor lokale dienstencentra. In de vragenlijst gingen we voor elk thema na in welke mate COVID-19 het preventieve gezondheidsbeleid beïnvloedde. Onderstaande bespreking en grafieken geven hier een overzicht van.

Bij 3 thema's was er een **trend** zichtbaar waarbij **minstens de helft** van de respondenten **eenzelfde invloed** rapporteerde van COVID-19 op het preventieve gezondheidsbeleid rond dit thema. In alle 3 de gevallen ging het om **geen** invloed op het beleid: mondgezondheid (57%), roken (58%) en alcohol (59%).

Bij de andere thema's waren de antwoorden **meer verdeeld**:

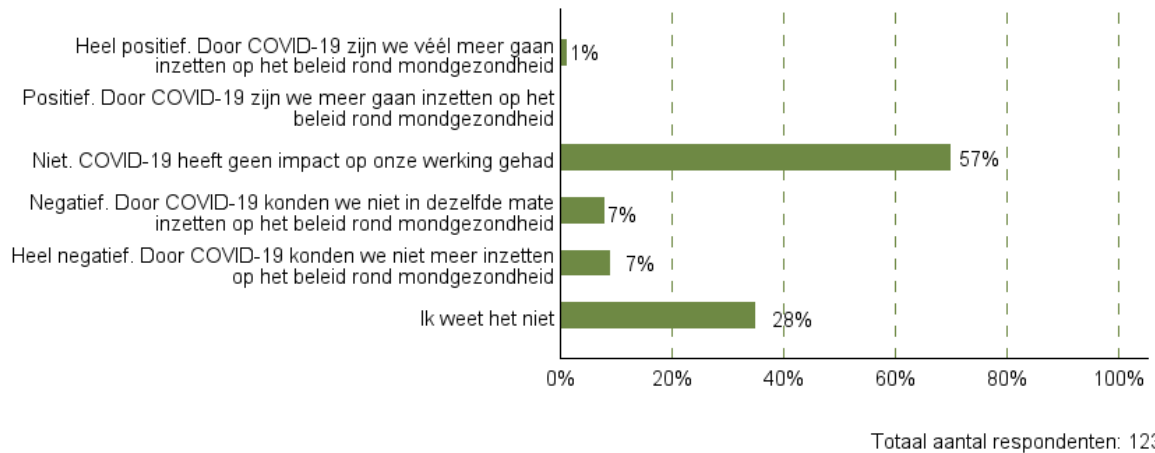
- bij **mentaal welbevinden** rapporteerde 37% een (heel) positieve invloed en een bijna even groot aandeel van 35% een (heel) negatieve invloed. Volgens 13% had COVID-19 geen invloed op hun beleid;
- bij **beweging** rapporteerde 39% een negatieve tot heel negatieve invloed. Ongeveer een kwart (24%) rapporteerde geen invloed, terwijl 18% van een (heel) positieve invloed sprak;
- bij **lang stilzitten** gaf iets minder dan de helft (44%) aan dat COVID-19 geen invloed had op het beleid. Een derde (29%) rapporteerde een negatieve tot heel negatieve invloed. Slechts een minderheid (6%) stelde een positieve tot heel positieve invloed vast;
- bij **valpreventie** gaf 42% aan dat COVID-19 geen invloed had op het beleid, terwijl 36% een (heel) negatieve invloed rapporteerde. Slechts 8% rapporteerde een positieve invloed op het beleid.

73 Hoe werd het voedingsbeleid in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

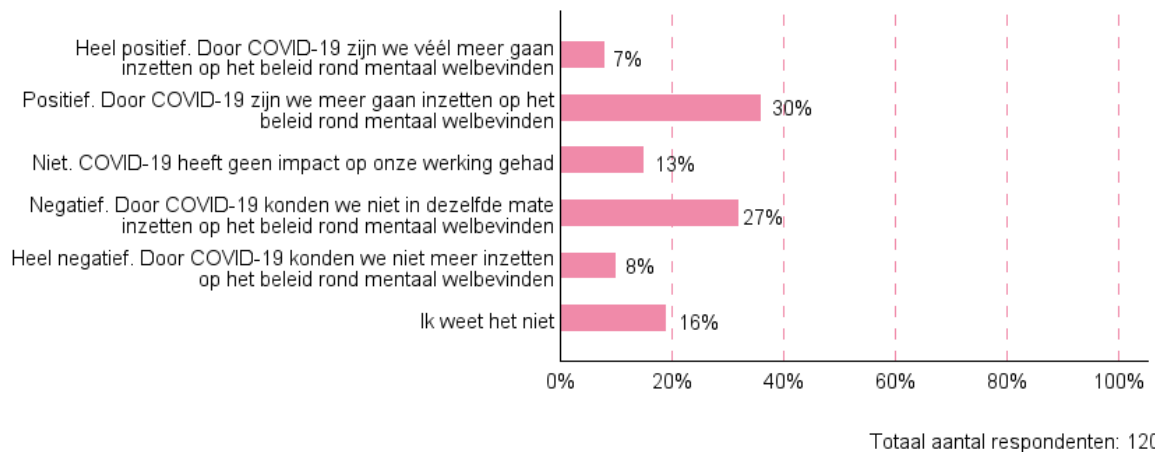

Totaal aantal respondenten: 125

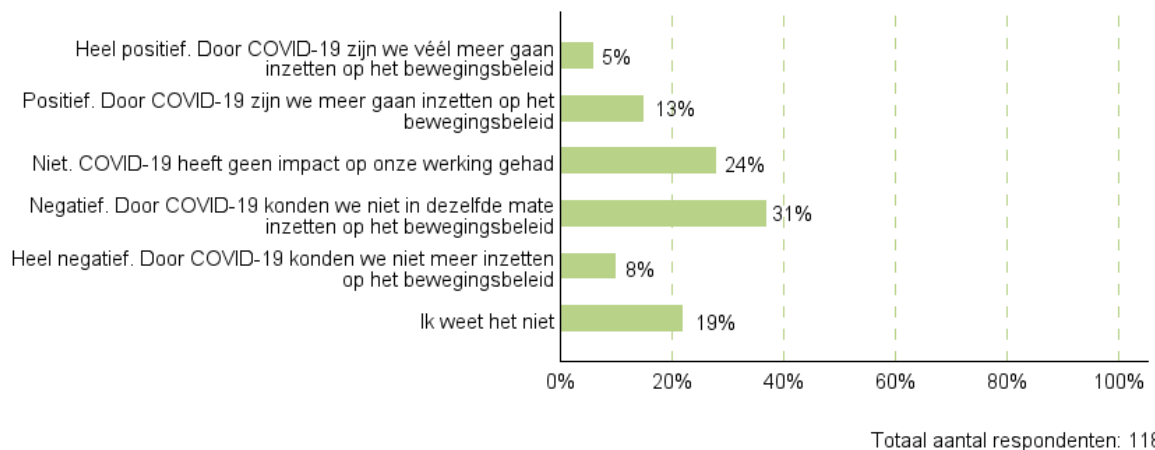
74 Hoe werd het beleid rond mondgezondheid in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

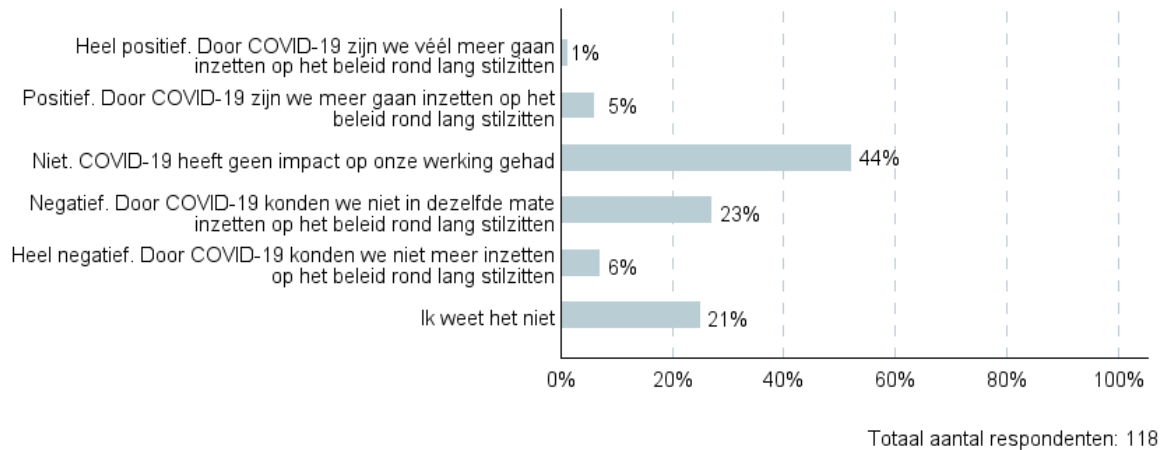
75 Hoe werd het beleid rond mentaal welbevinden in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

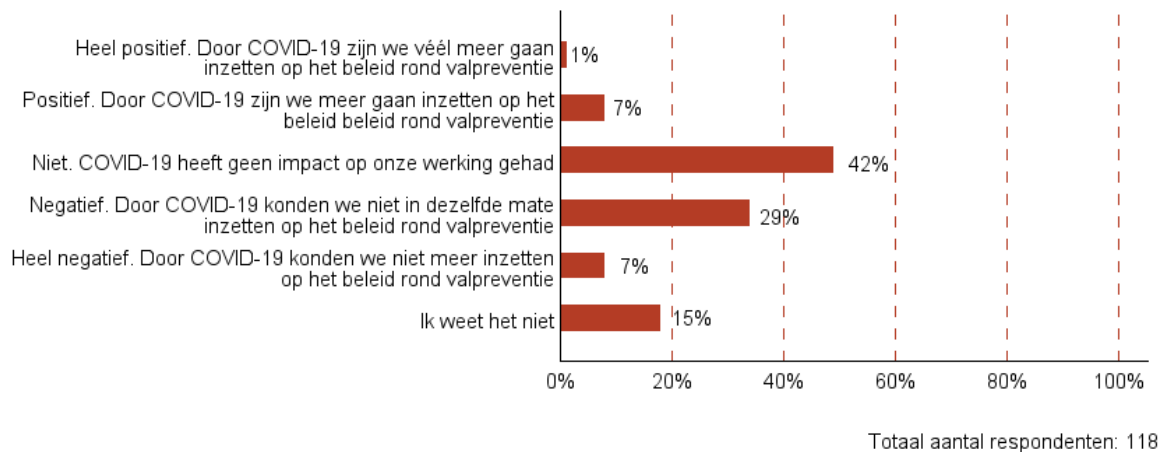
76 Hoe werd het bewegingsbeleid in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

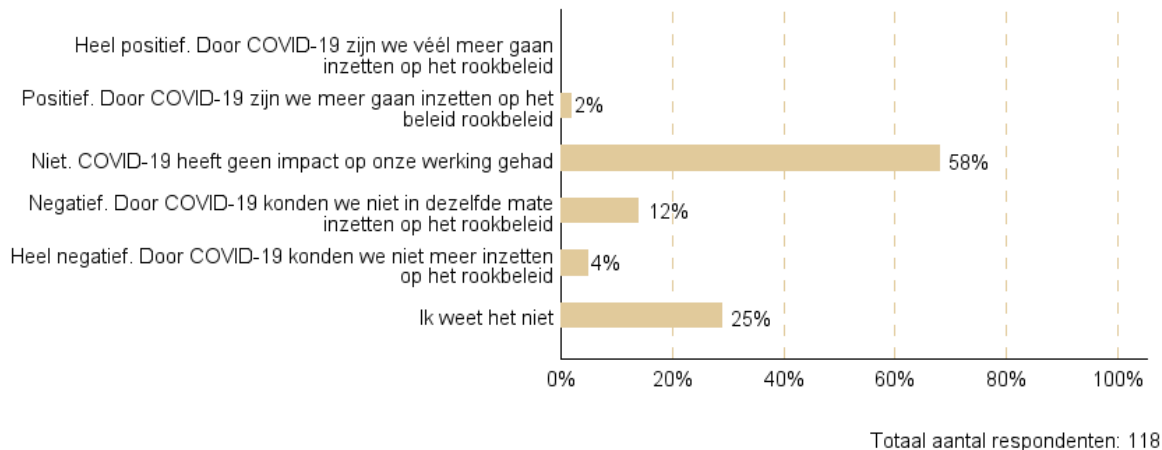
77 Hoe werd het beleid rond lang stilzitten in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

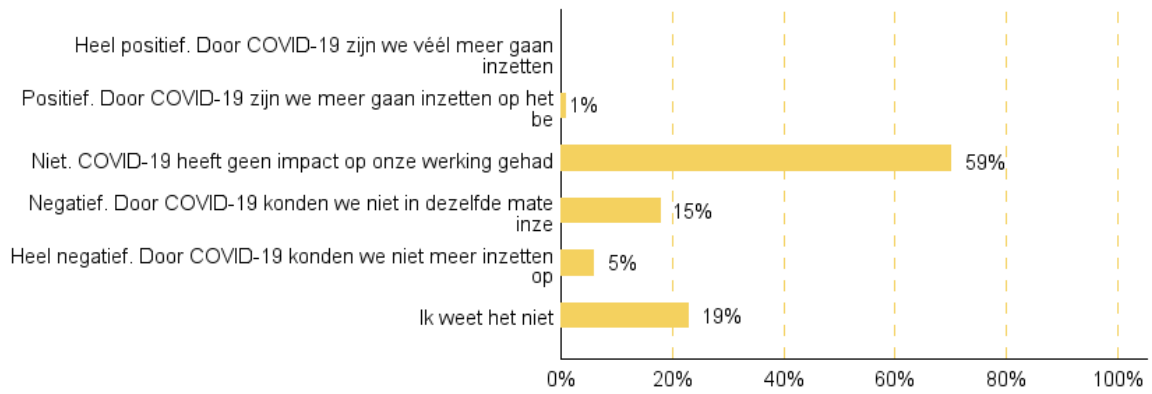
78 Hoe werd het beleid rond valpreventie in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

79 Hoe werd het rookbeleid in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

80 Hoe werd het alcoholbeleid in jouw lokaal dienstencentrum de voorbije drie jaar beïnvloed door COVID-19?

Totaal aantal respondenten: 118

BIJLAGE 2. RESULTATEN EXTRA VRAGEN

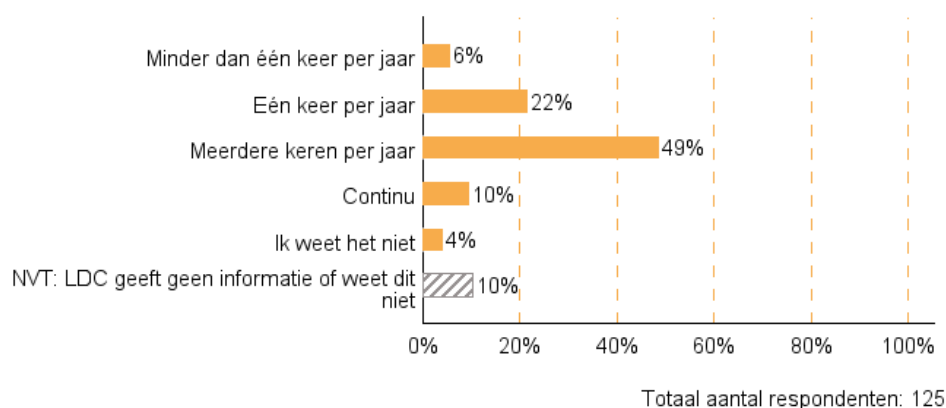
In het rapport ligt de focus op de kwaliteitscriteria en de bespreking van de vragen die gesteld werden om na te gaan hoeveel lokale dienstencentra aan deze kwaliteitscriteria voldoen. Naast de *must know*-vragen die gelinkt zijn aan de criteria, bevatte de vragenlijst ook nog een beperkte set *nice to know*-vragen. Onderstaande grafieken bundelen per thema de resultaten op deze extra vragen.

VOEDING

81 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over gezonde voeding?

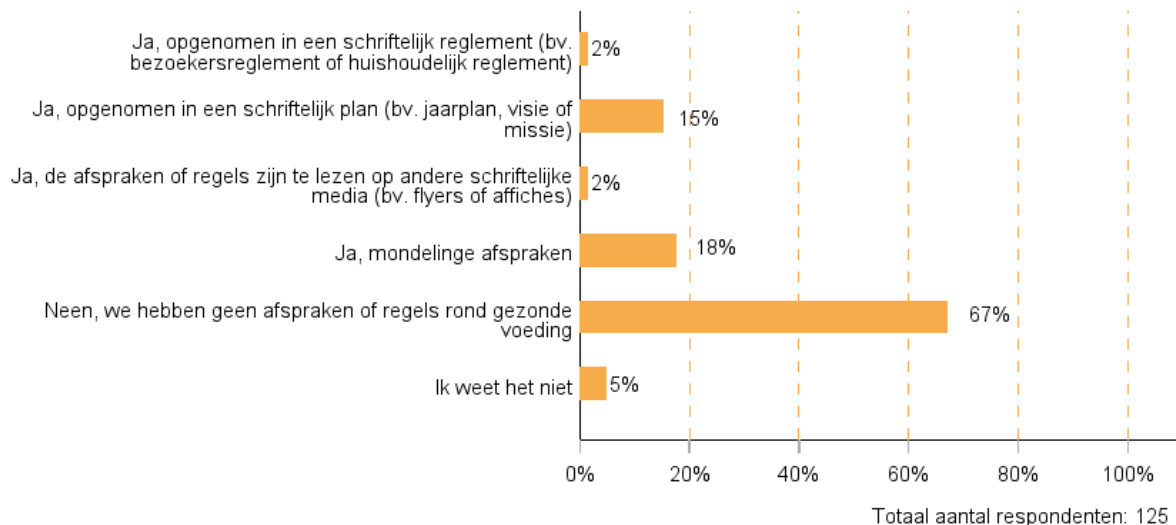
Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over voeding of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

82 Heeft jouw lokaal dienstencentrum afspraken of regels naar de bezoekers toe rond gezonde voeding? (bv. een beleid over de bordverhouding of het goedkoper aanbieden van gezonde opties). Let op: het gaat hier niet om individuele afspraken met bezoekers.

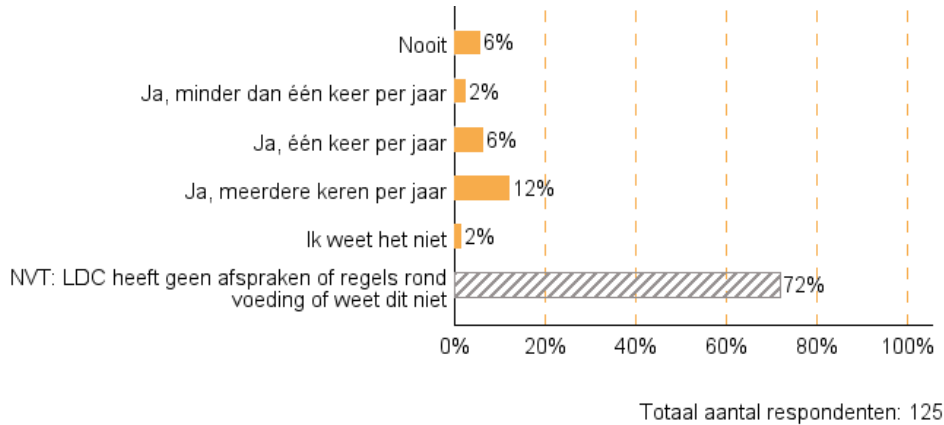
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

83 Communiqueert jouw lokaal dienstencentrum de afspraken of regels rond gezonde voeding actief naar de bezoekers? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

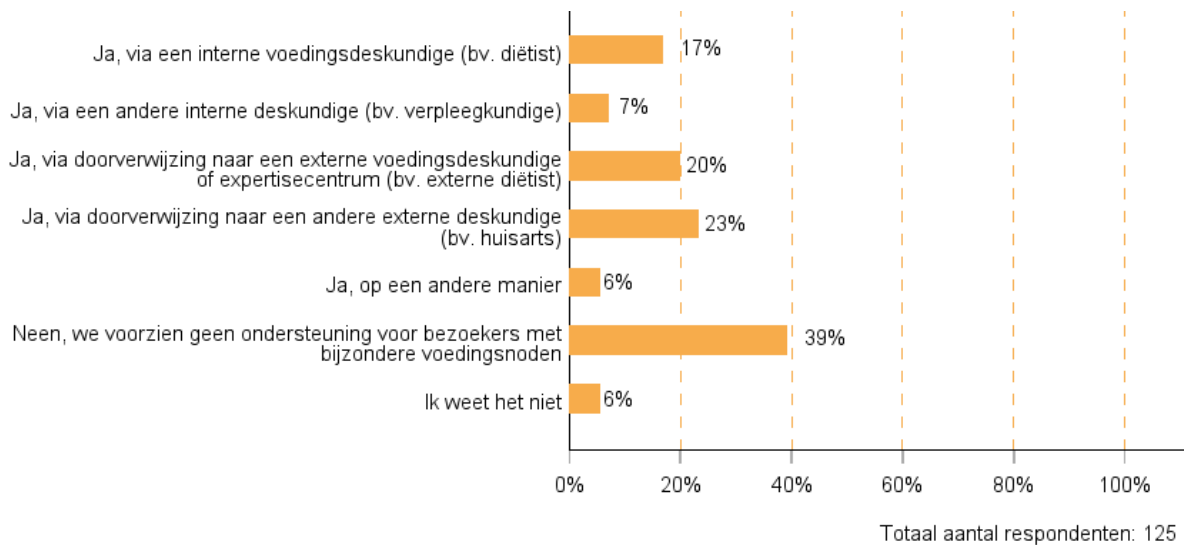
Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels rond voeding te hebben of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond voeding of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren

84 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum ondersteuning voor bezoekers met bijzondere voedingsnoden? (bv. kauw- en slikproblemen, diabetes, ondervoeding of obesitas) Hierbij bedoelen we niet dat bezoekers bv. geholpen worden met eten.

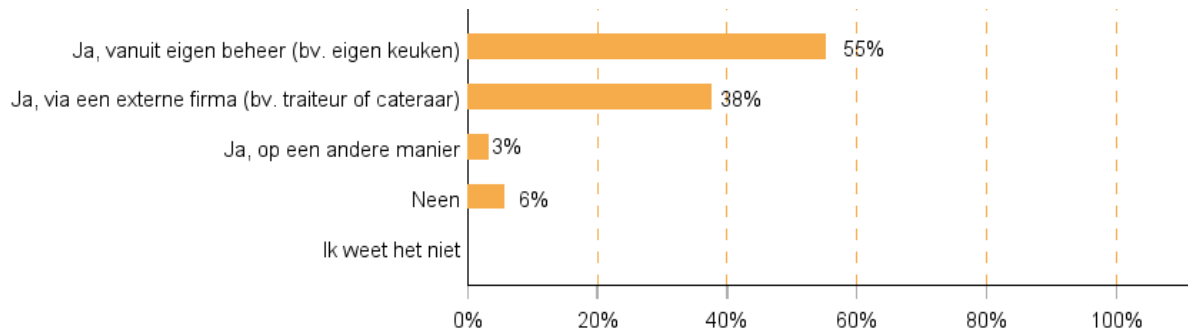
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

AANBOD WARME MAALTIJDEN

85 Biedt jouw lokaal dienstencentrum warme maaltijden aan voor bezoekers?

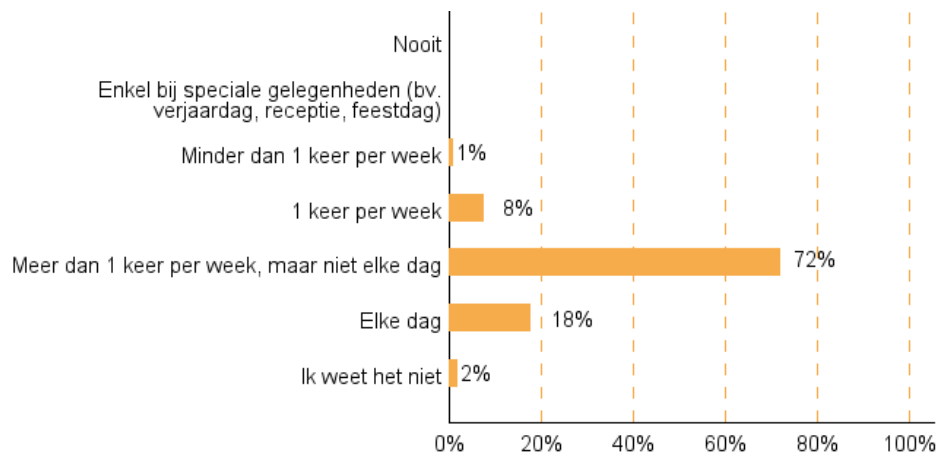
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

86 Hoe vaak worden bij de warme maaltijden aardappelen en aardappelpuree aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

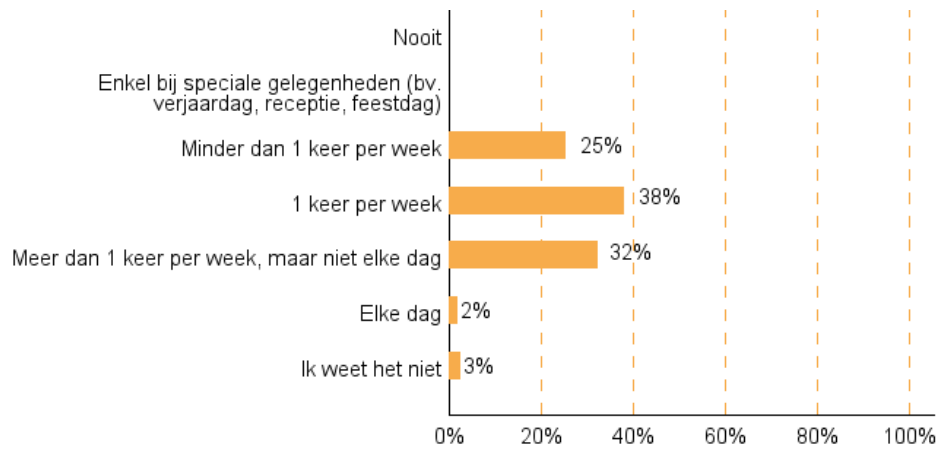
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

87 Hoe vaak wordt er bij de warme maaltijden rijst, pasta of couscous aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

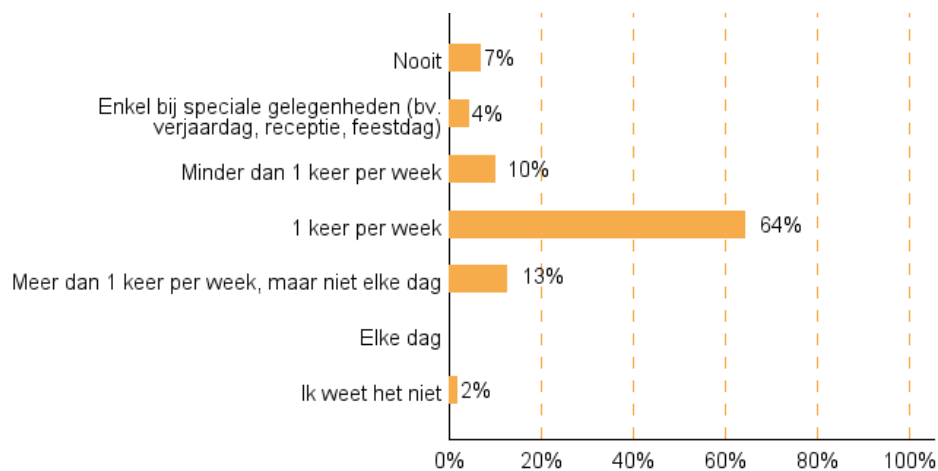
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

88 Hoe vaak worden bij de warme maaltijden gefrituurde aardappelproducten (bv. frieten of kroketten) aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

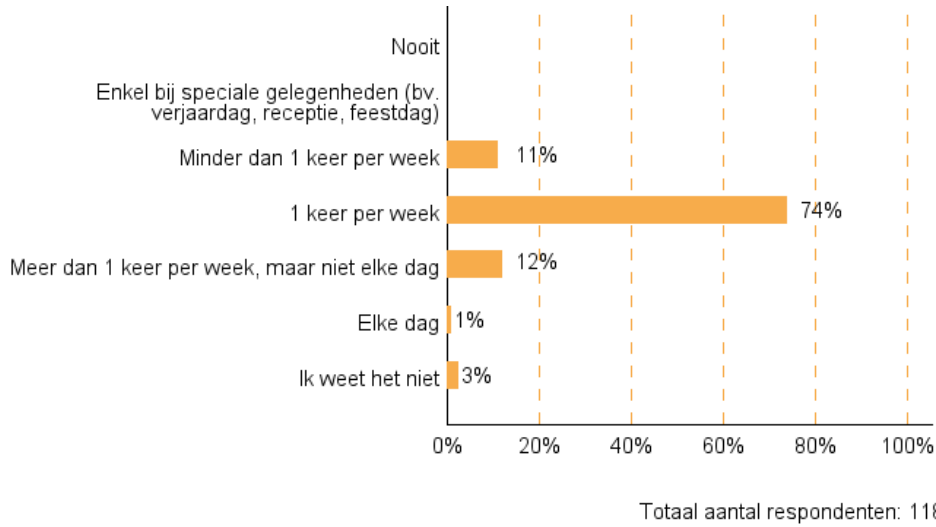
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

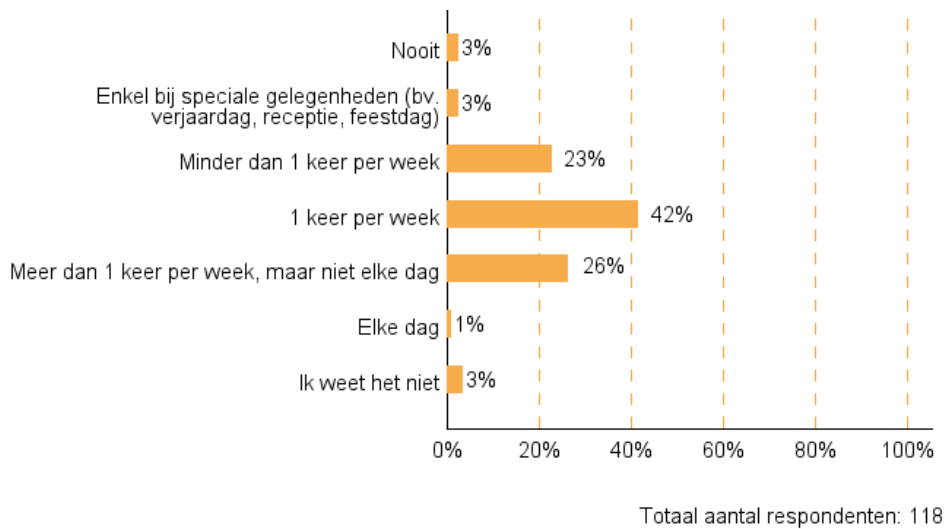
89 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden vis aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

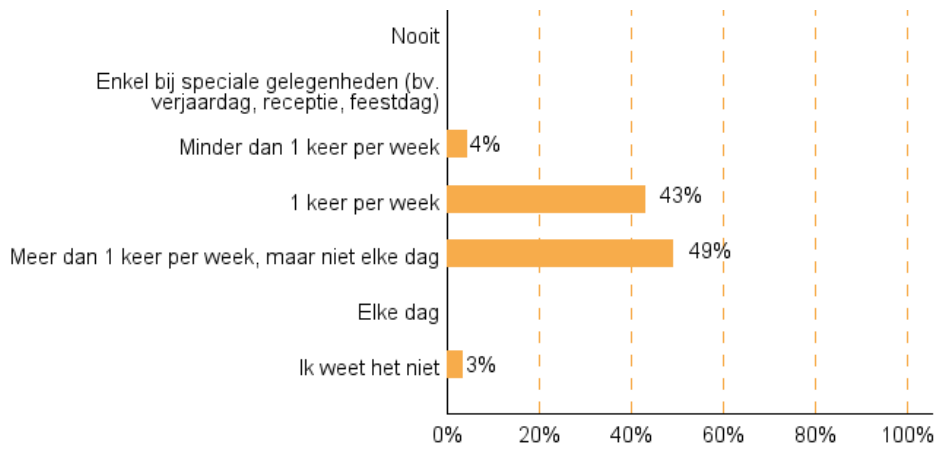
90 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden rood vlees (bv. biefstuk of varkenslapje) aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

91 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden wit vlees / gevogelte (bv. kip of kalkoen) aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

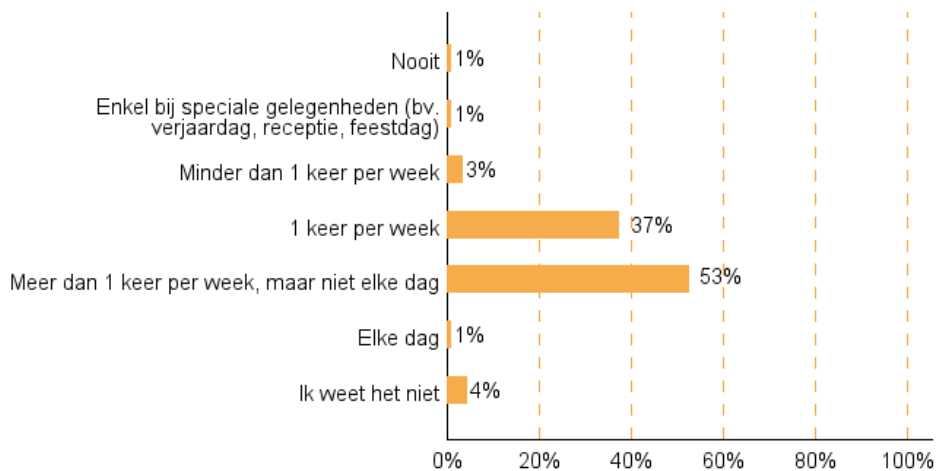
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

92 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden bewerkt vlees (bv. worst, spek, kippenwit, ham) aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

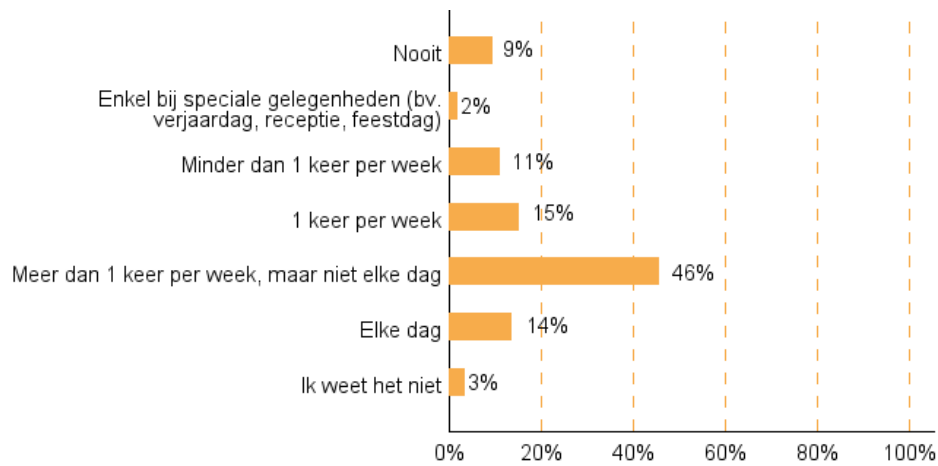
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

93 Hoe vaak wordt bij de warme maaltijden (vers of diepvries) fruit als dessert, al dan niet gecombineerd met een melkproduct (bv. *vanillepudding met diepvriesbosvruchten*) aangeboden? Indien er op meerdere plaatsen warme maaltijden beschikbaar zijn, neem dan het gemiddelde van alle plaatsen waar er een aanbod is.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

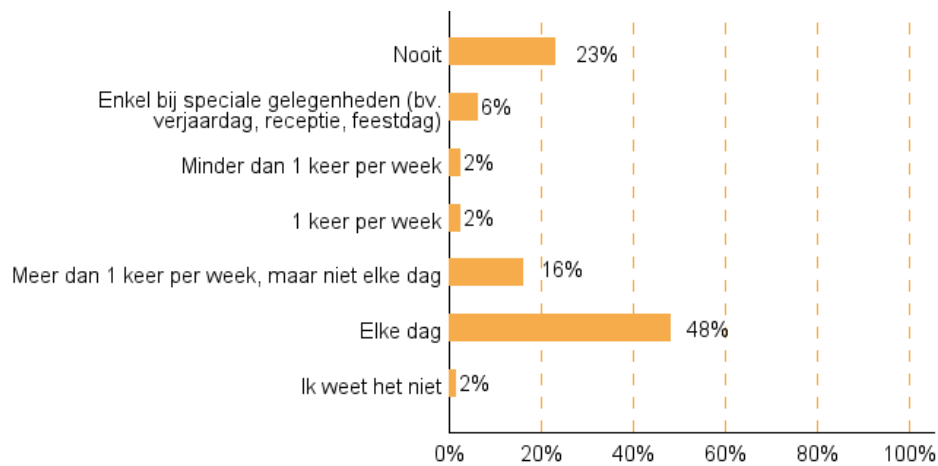

Totaal aantal respondenten: 118

AANBOD TUSSENDOORTJES

94 Hoe vaak bieden jullie verse groenten aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

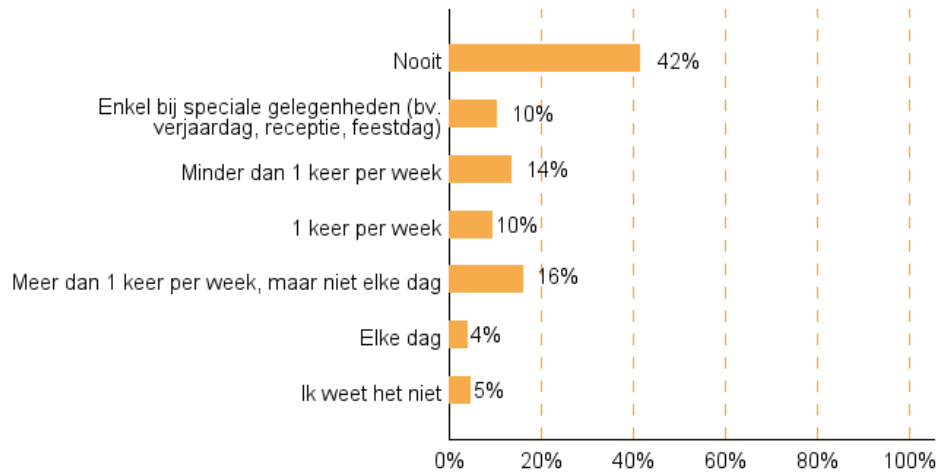
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

95 Hoe vaak bieden jullie ongezoete yoghurt natuur of een alternatief op basis van soja natuur (ongezoet en calciumverrijkt) of ongezoete verse kaas natuur aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

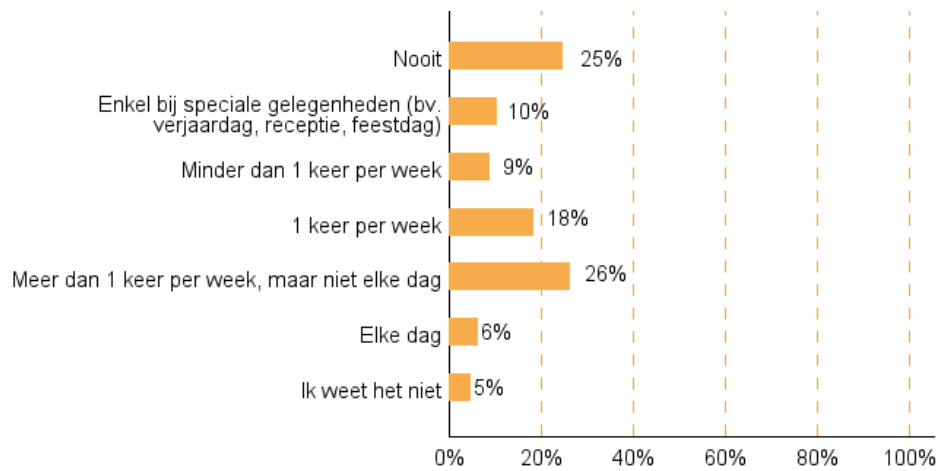
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

96 Hoe vaak bieden jullie yoghurt met fruit (met toegevoegde suikers of zoetstof), pudding, rijstpap of een alternatief op basis van soja (gezoet en calciumverrijkt) aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

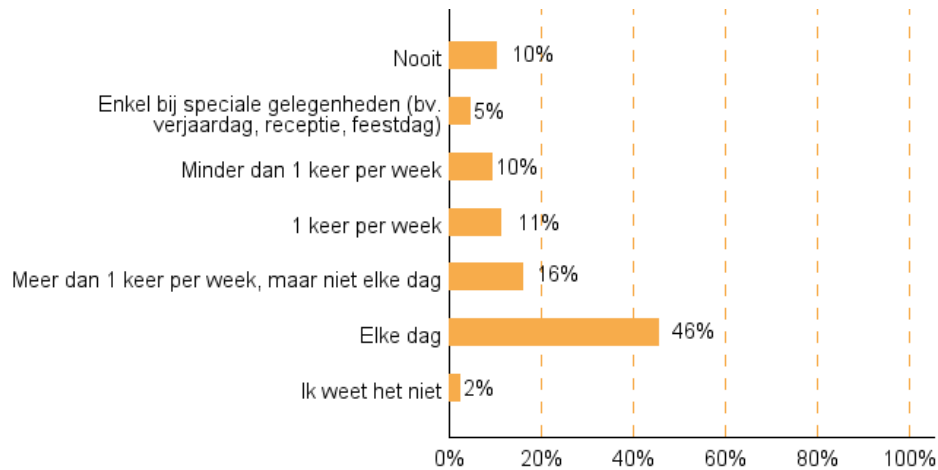
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

97 Hoe vaak bieden jullie koeken aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

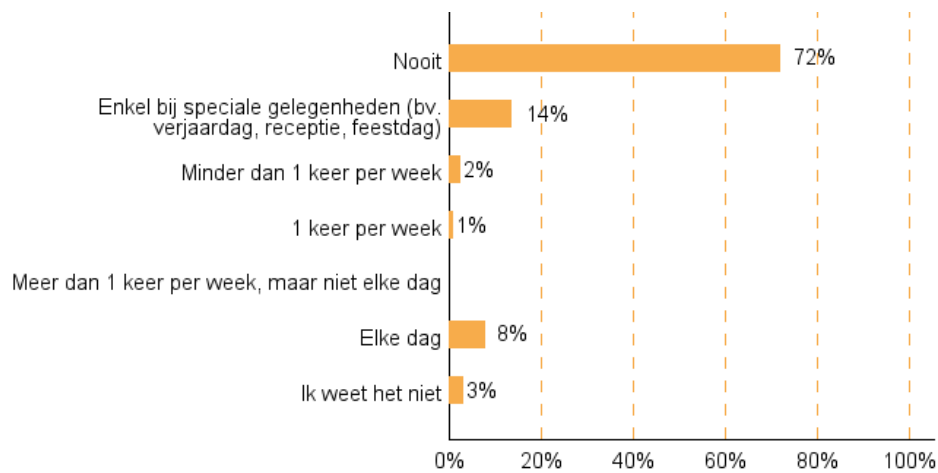
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

98 Hoe vaak bieden jullie (ongezouten) noten (bv. notenmix of cashewnoten) aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

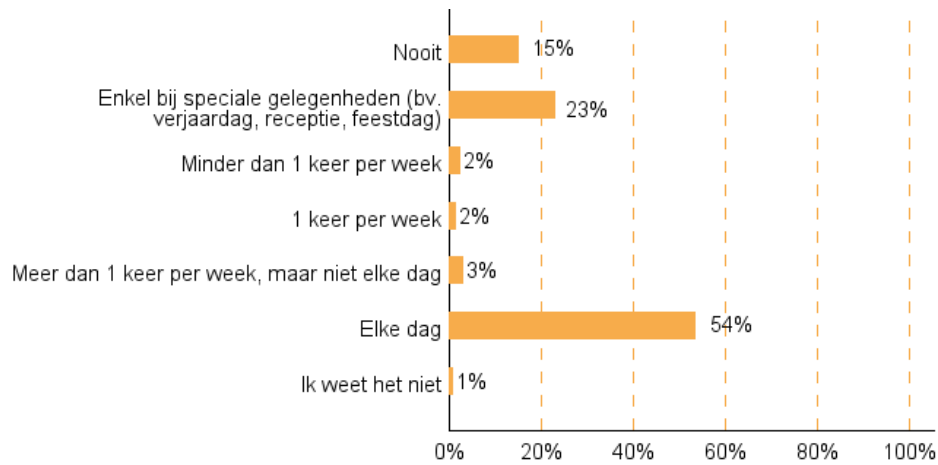
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

99 Hoe vaak bieden jullie zoute snacks (bv. chips of gezouten nootjes) aan als tussendoortje in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

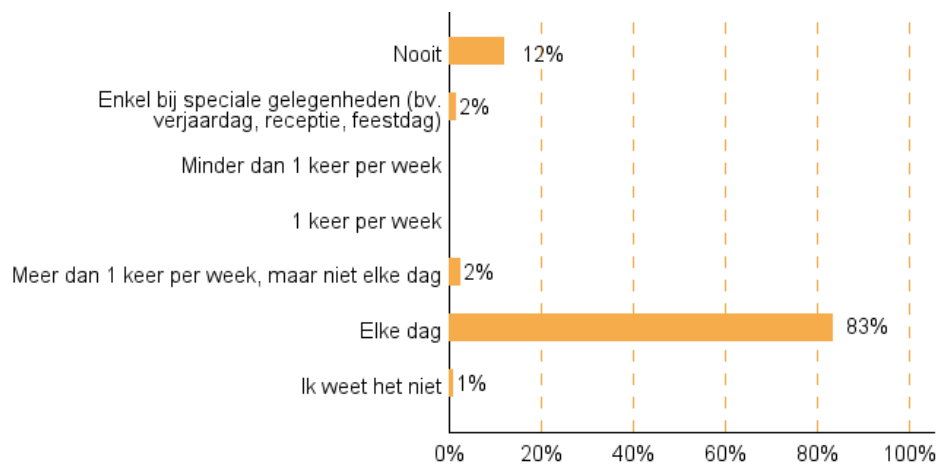

Totaal aantal respondenten: 125

AANBOD DRANKEN

100 Hoe vaak bieden jullie betaalend water aan in het lokaal dienstencentrum?

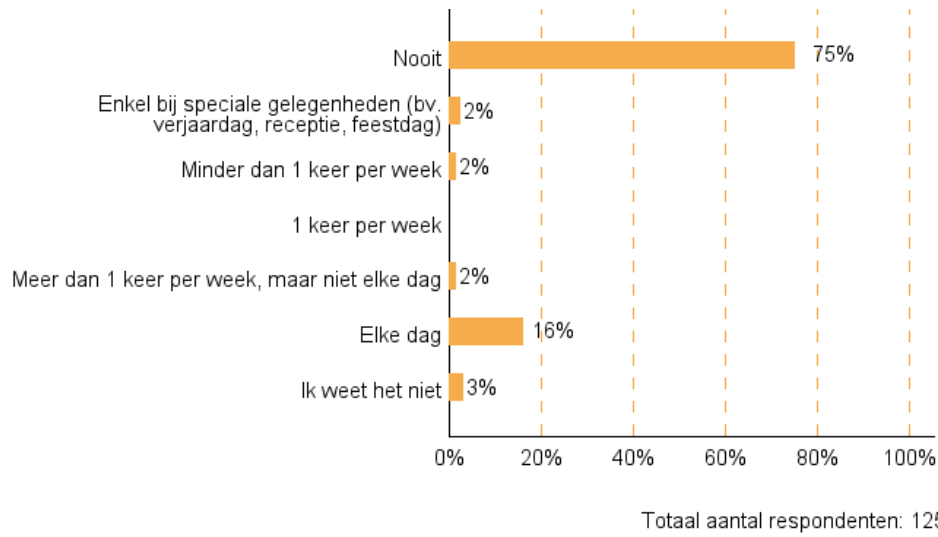
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

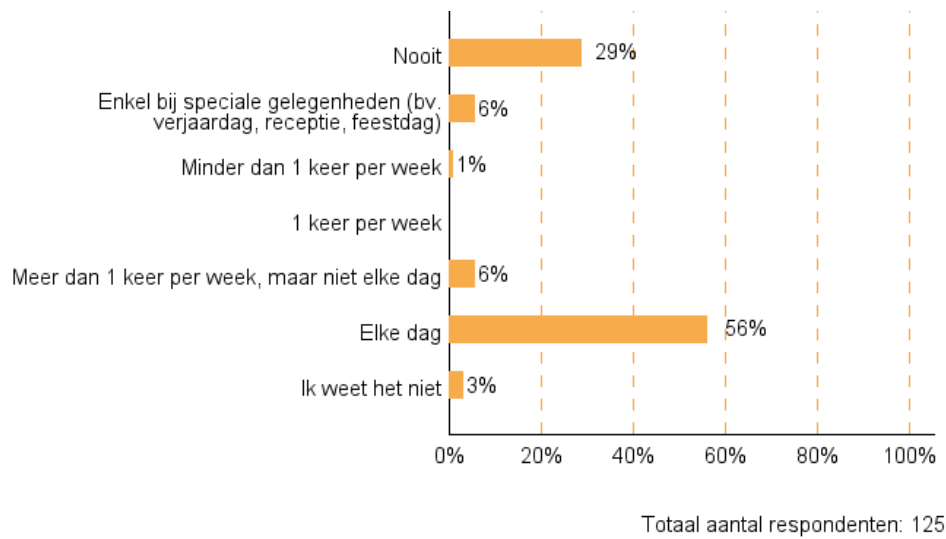
101 Hoe vaak bieden jullie melk of een plantaardig alternatief zonder toegevoegde suiker of zoetstoffen (niet voor bij de koffie) aan in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

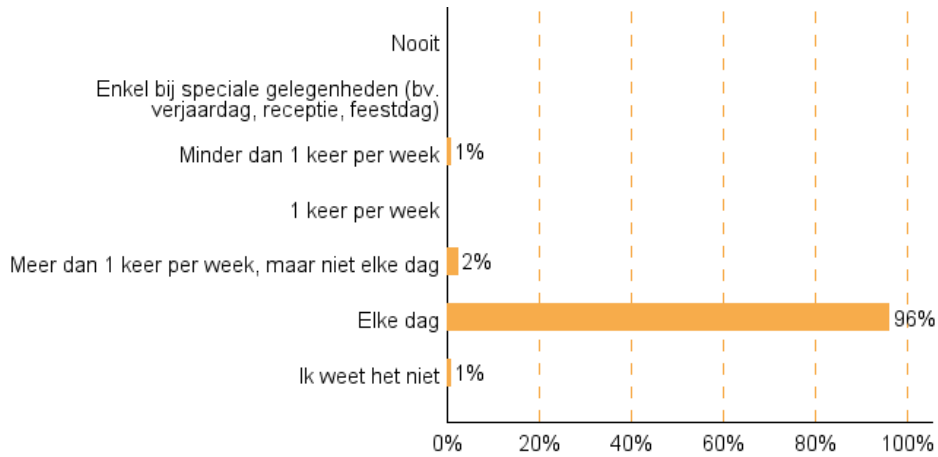
102 Hoe vaak bieden jullie melk of een plantaardig alternatief met toegevoegde suiker of zoetstoffen (bv. chocomelk) aan in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

103 Hoe vaak bieden jullie warme drank (bv. koffie of thee) aan in het lokaal dienstencentrum?

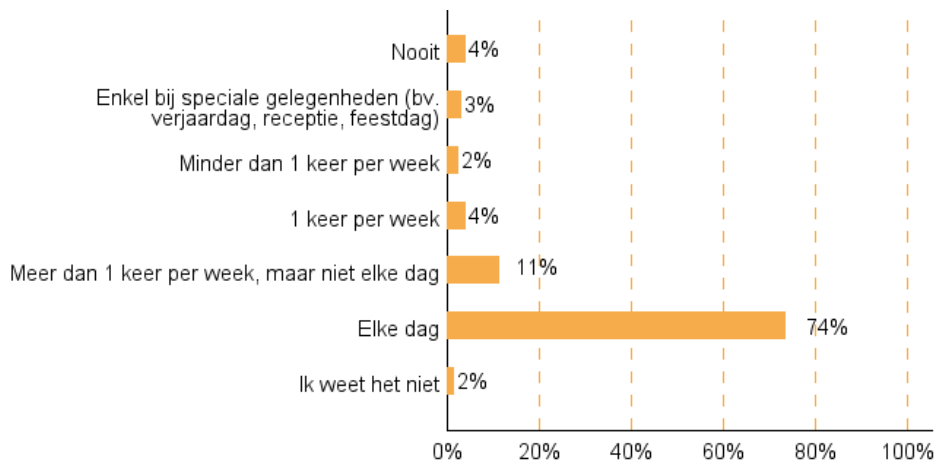
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

104 Hoe vaak bieden jullie (verse) soep aan in het lokaal dienstencentrum?

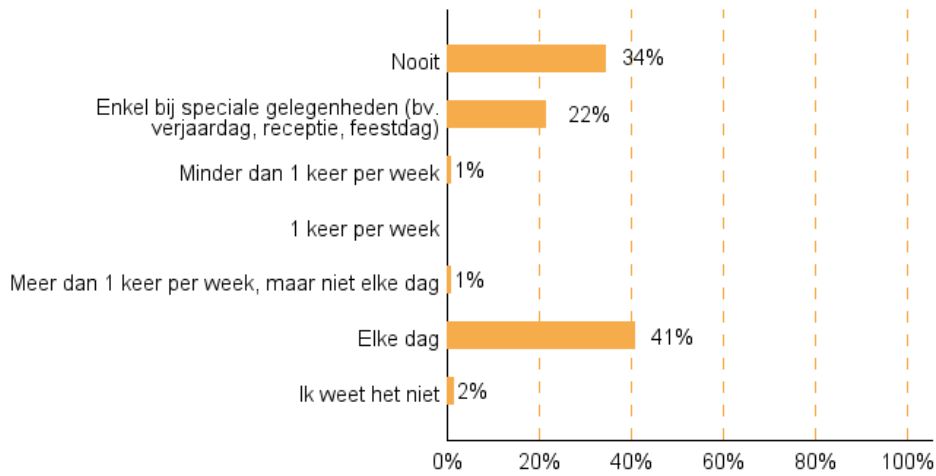
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

105 Hoe vaak bieden jullie (versgeperst) fruitsap aan in het lokaal dienstencentrum?

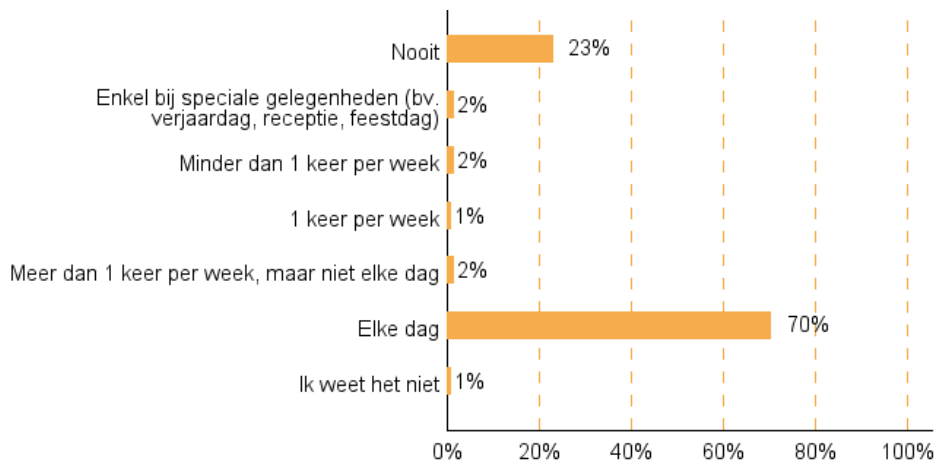
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

106 Hoe vaak bieden jullie gesuikerde frisdranken en nectars (bv. Capri-Sun, Oasis) aan in het lokaal dienstencentrum?

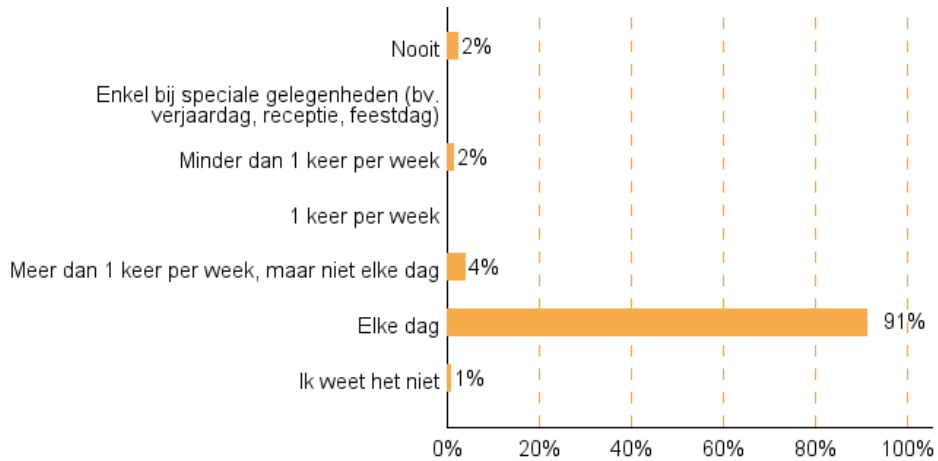
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

107 Hoe vaak bieden jullie light of zero frisdranken aan in het lokaal dienstencentrum?

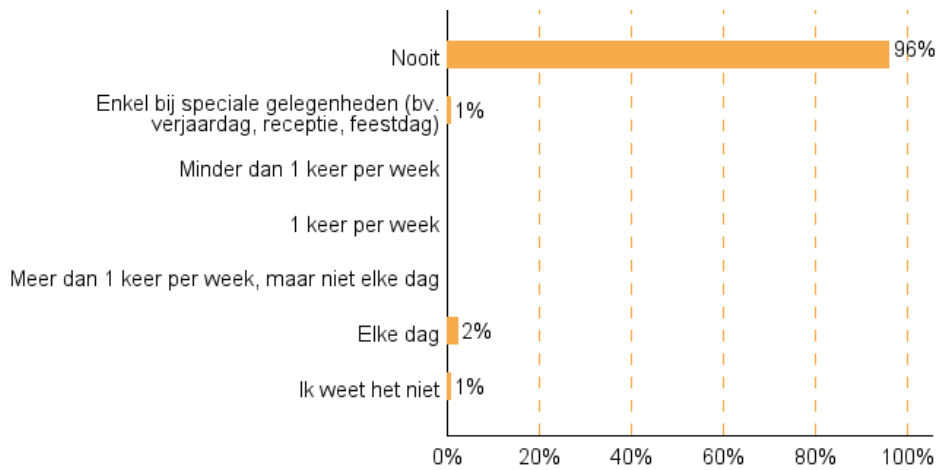
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

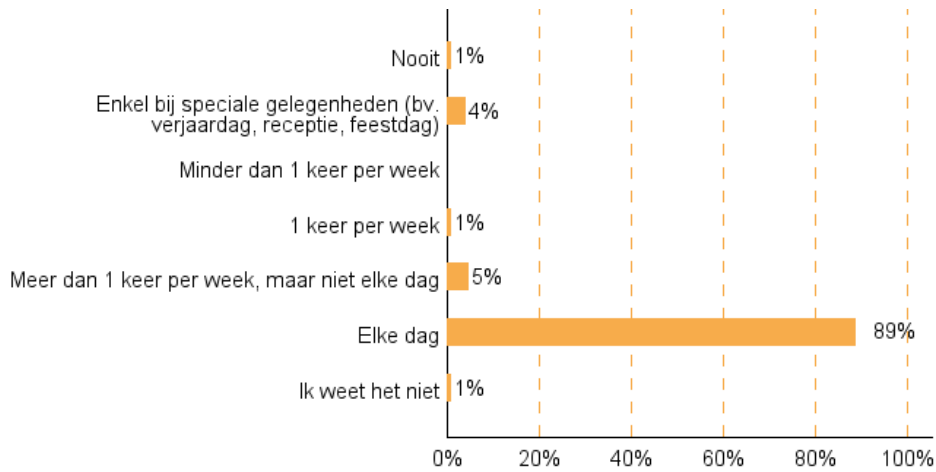
108 Hoe vaak bieden jullie sportdranken of energiedranken aan in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

109 Hoe vaak bieden jullie alcoholische dranken aan in het lokaal dienstencentrum?

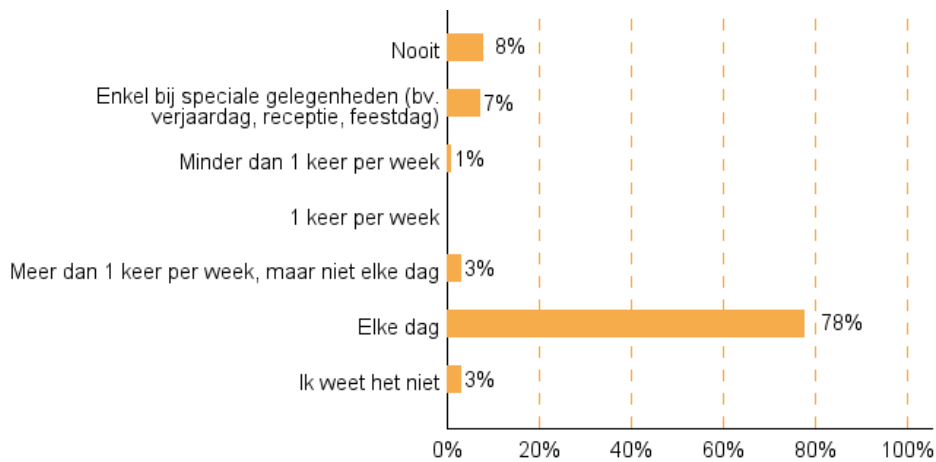
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 125

110 Hoe vaak bieden jullie een alcoholvrije variant van alcoholische dranken (bv. *alcoholvrij bier of wijn*) aan in het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

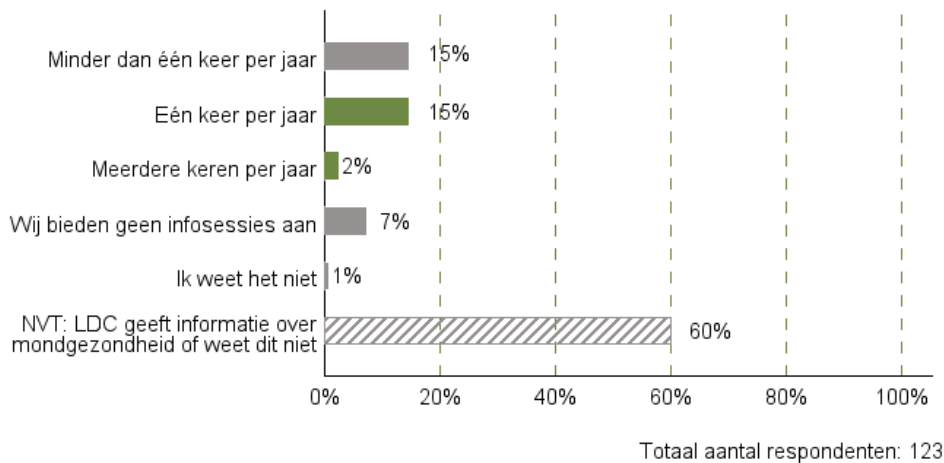
Totaal aantal respondenten: 125

MONDGEZONDHEID

111 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over mondgezondheid via andere communicatiekanalen dan een infosessie of workshop?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over mondgezondheid of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie over mondgezondheid of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

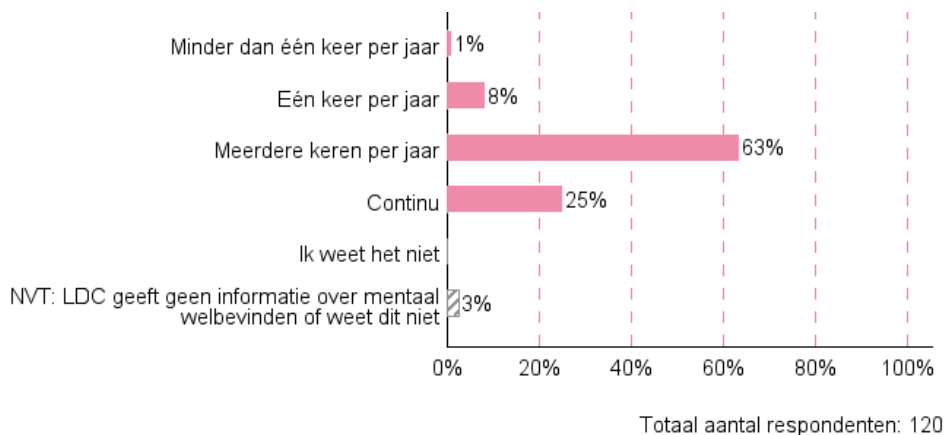

MENTAAL WELBEVINDEN

112 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over mentaal welbevinden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over mentaal welbevinden of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie over mentaal welbevinden of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

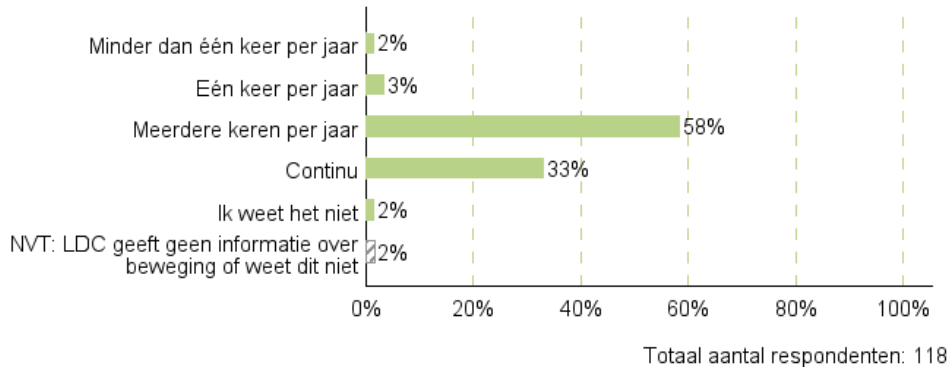

BEWEGING

113 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over beweging?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over beweging of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie over beweging of weet dit niet'.

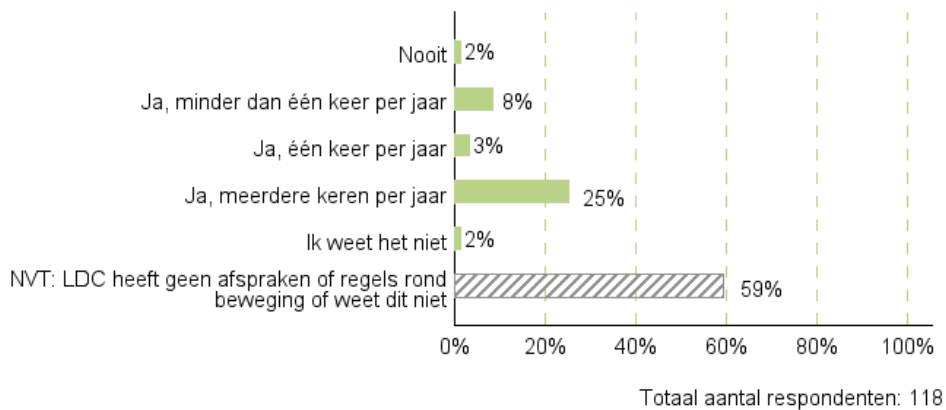
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

114 Communiqueert jouw lokaal dienstencentrum de afspraken of regels rond beweging actief naar de bezoekers? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond beweging of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond beweging of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

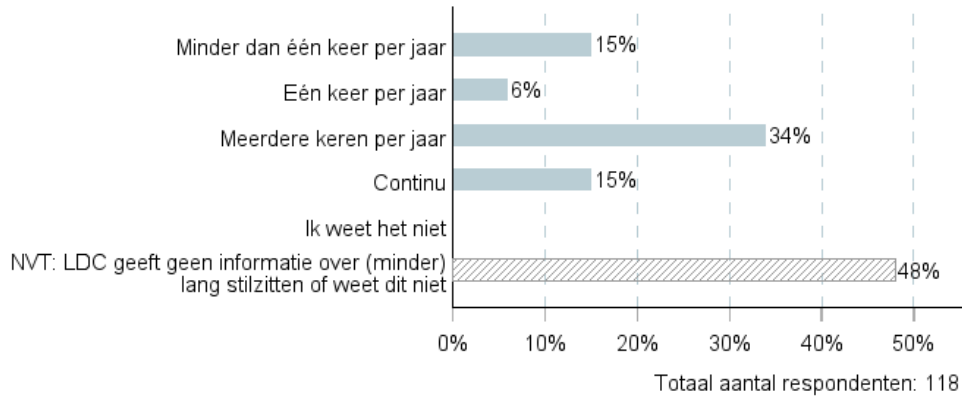

LANG STILZITTEN

115 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan bezoekers over (minder) lang stilzitten?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over (minder) lang stilzitten of dit te niet weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie over (minder) lang stilzitten of weet dit niet'.

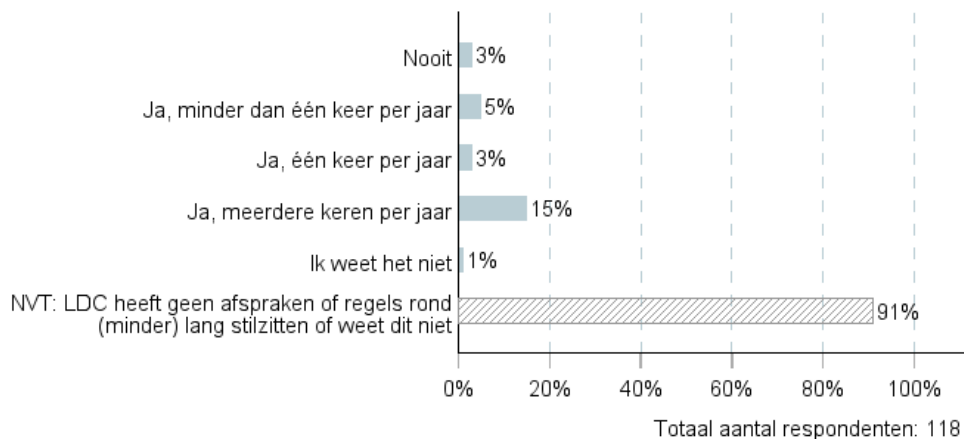
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

116 Communiqueert jouw lokaal dienstencentrum de afspraken of regels over minder lang stilzitten actief naar de bezoekers? Actief communiceren zien we als meer dan enkel een vermelding in bv. het reglement.

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben over minder lang stilzitten of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels over minder lang stilzitten of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

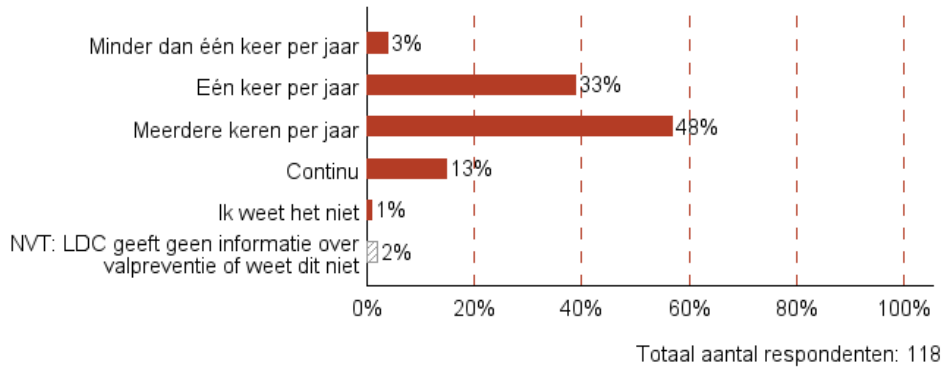

VALPREVENTIE

117 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan de bezoekers over valpreventie?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over valpreventie of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie over valpreventie of weet dit niet'.

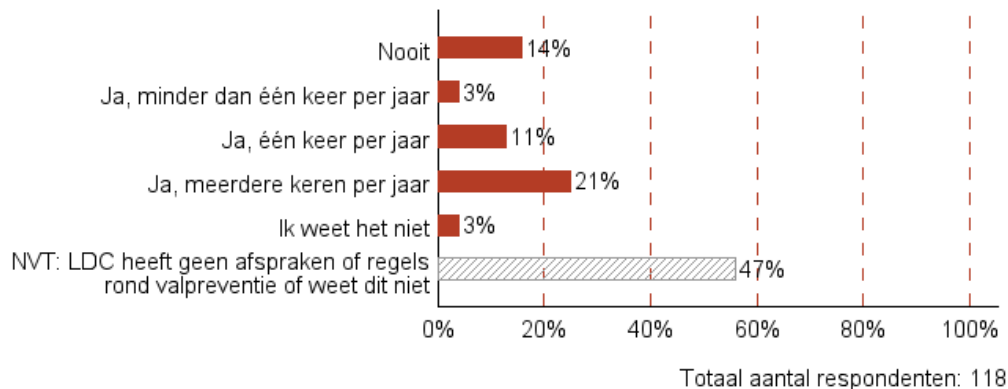
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

118 Communiqueert jouw lokaal dienstencentrum deze afspraken/regels over valpreventie actief naar de bezoekers?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben over valpreventie of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels over valpreventie of weet dit niet'.

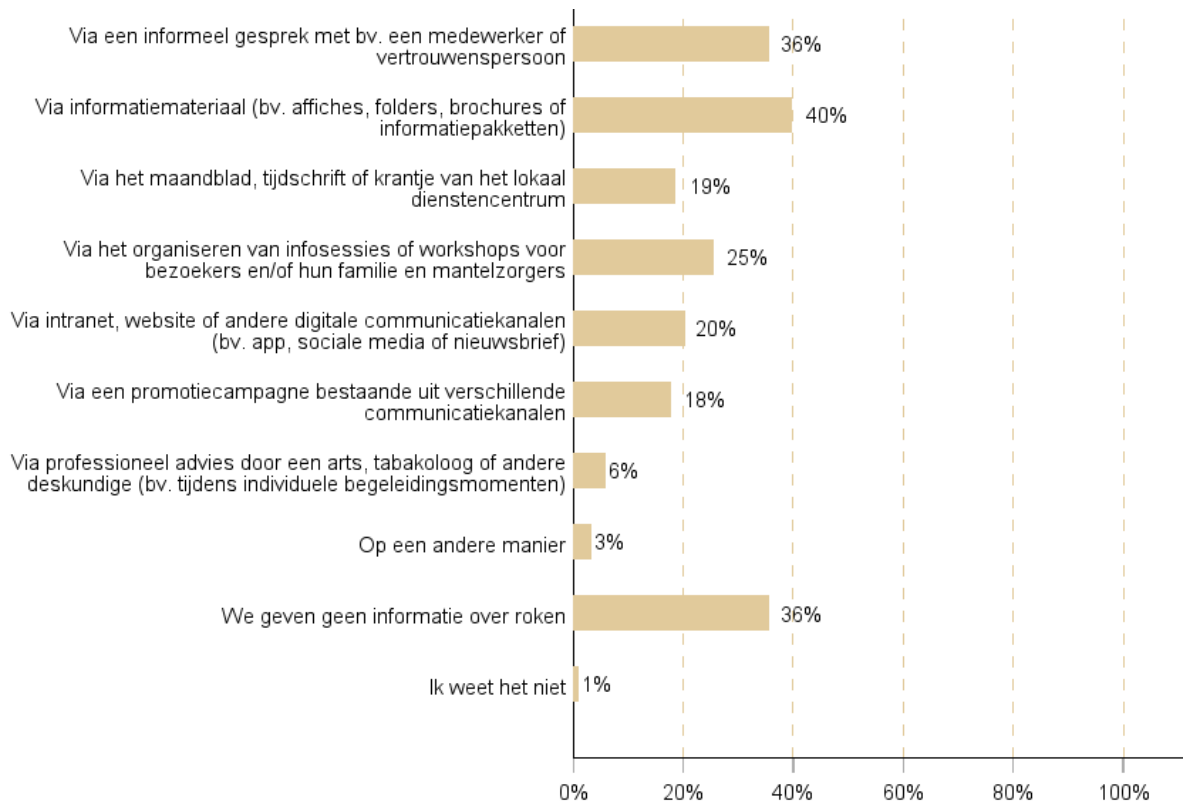
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

ROKEN

119 Op welke manier geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan de bezoekers over roken en stoppen met roken?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

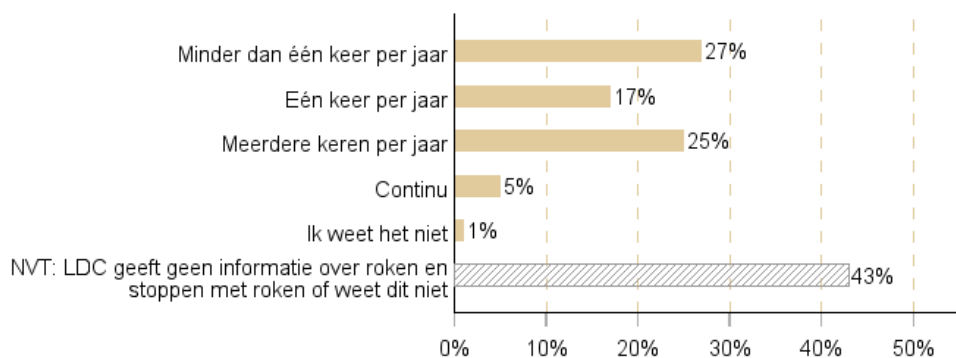

Totaal aantal respondenten: 118

120 Hoe vaak geeft jouw lokaal dienstencentrum informatie aan de bezoekers over roken en stoppen met roken?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen informatie te geven over roken en stoppen met roken of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC geeft geen informatie over roken en stoppen met roken of weet dit niet'.

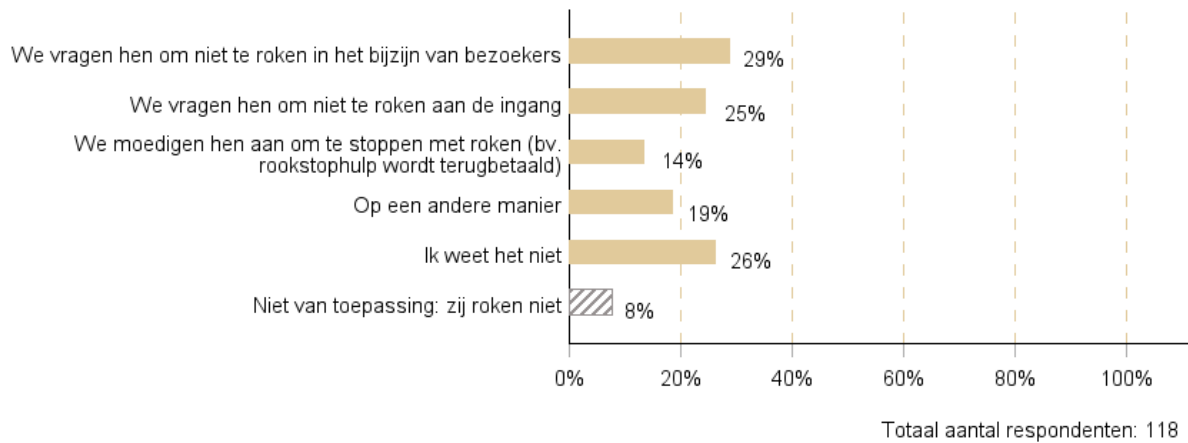
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

Totaal aantal respondenten: 118

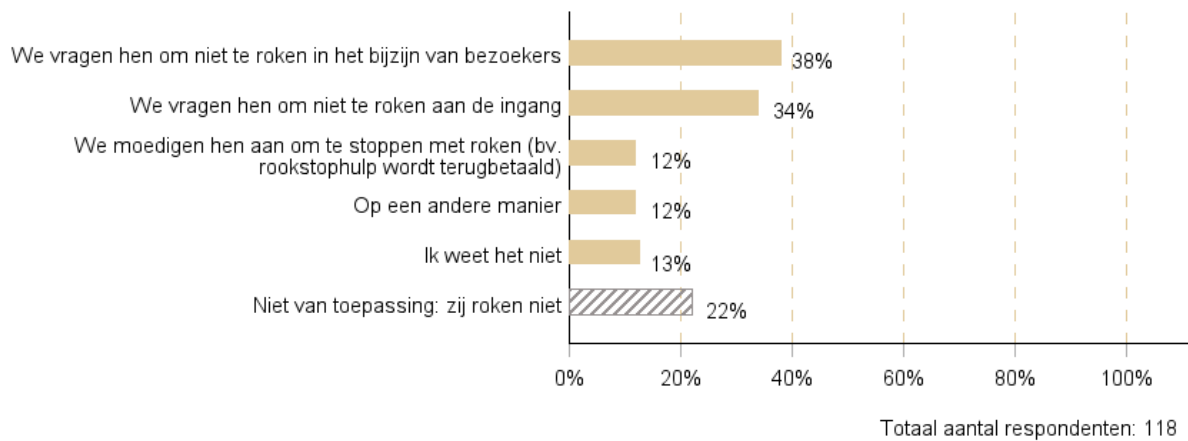
121 Welke maatregelen neemt jouw lokaal dienstencentrum om roken te ontmoedigen bij de bezoekers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

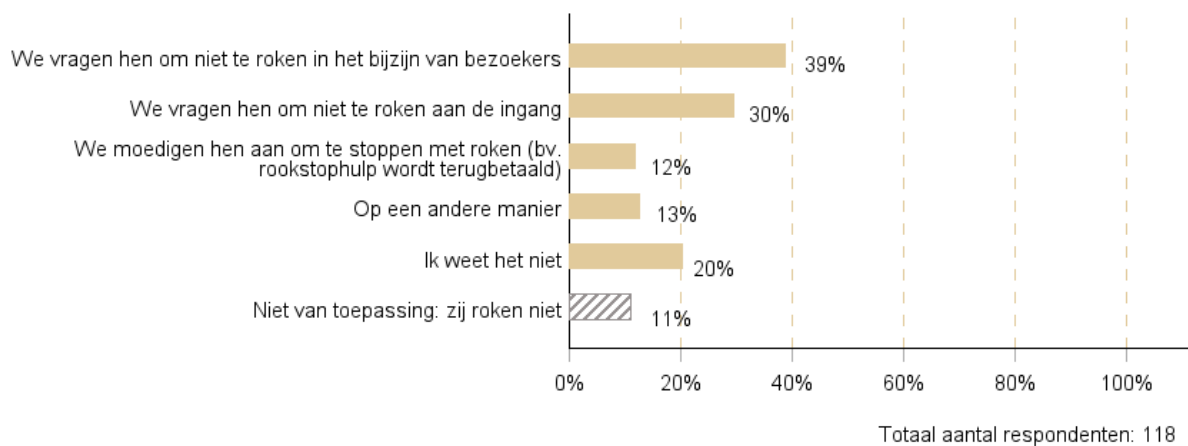
122 Welke maatregelen neemt jouw lokaal dienstencentrum om roken te ontmoedigen bij het personeel?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

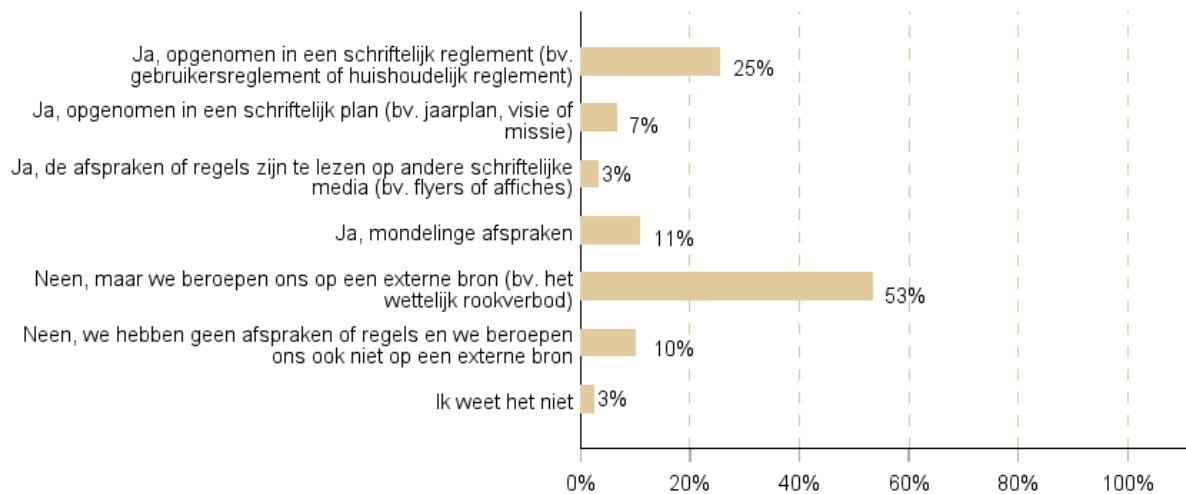
123 Welke maatregelen neemt jouw lokaal dienstencentrum om roken te ontmoedigen bij de vrijwilligers?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

124 Heeft jouw lokaal dienstencentrum afspraken of regels naar de bezoekers toe rond roken in het lokaal dienstencentrum (bv. in een rookkamer) of rond het lokaal dienstencentrum?

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

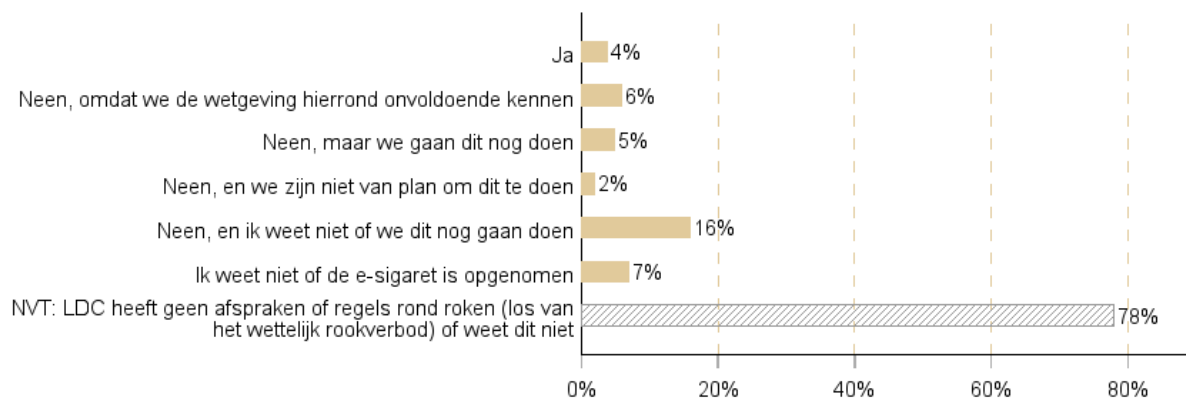

Totaal aantal respondenten: 118

125 Is de e-sigaret opgenomen in deze afspraken en regels?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond roken (los van het wettelijk rookverbod) of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond roken (los van het wettelijk rookverbod) of weet dit niet'.

De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

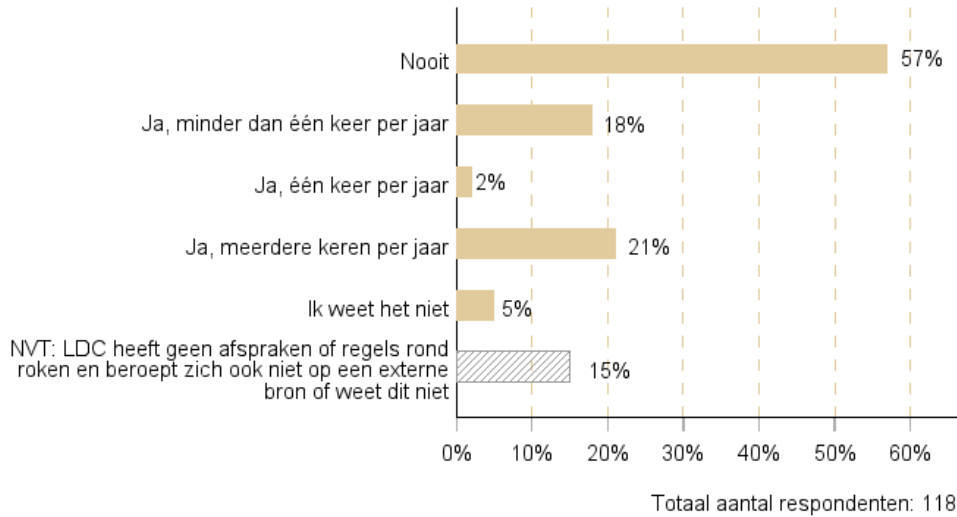

Totaal aantal respondenten: 118

126 Communiceert jouw lokaal dienstencentrum de afspraken of regels rond roken of het wettelijk rookverbod actief naar de bezoekers?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond roken en zich ook niet te beroepen op een externe bron (bv. wettelijk rookverbod), of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond roken en beroept zich ook niet op een externe bron of weet dit niet'.

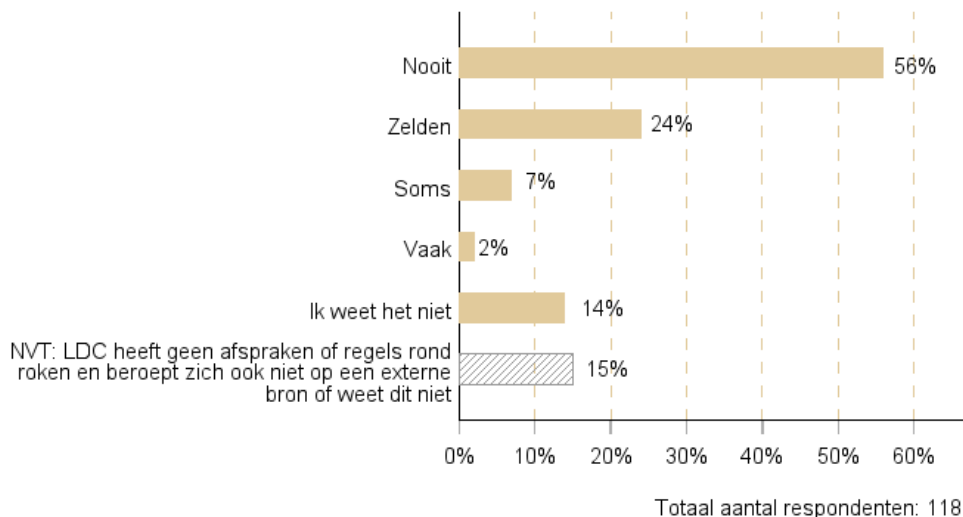
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

127 Kan je aangeven hoe frequent bezoekers de afspraken of regels over roken of het wettelijk rookverbod overtreden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond roken en zich ook niet te beroepen op een externe bron (bv. wettelijk rookverbod), of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond roken en beroept zich ook niet op een externe bron of weet dit niet'.

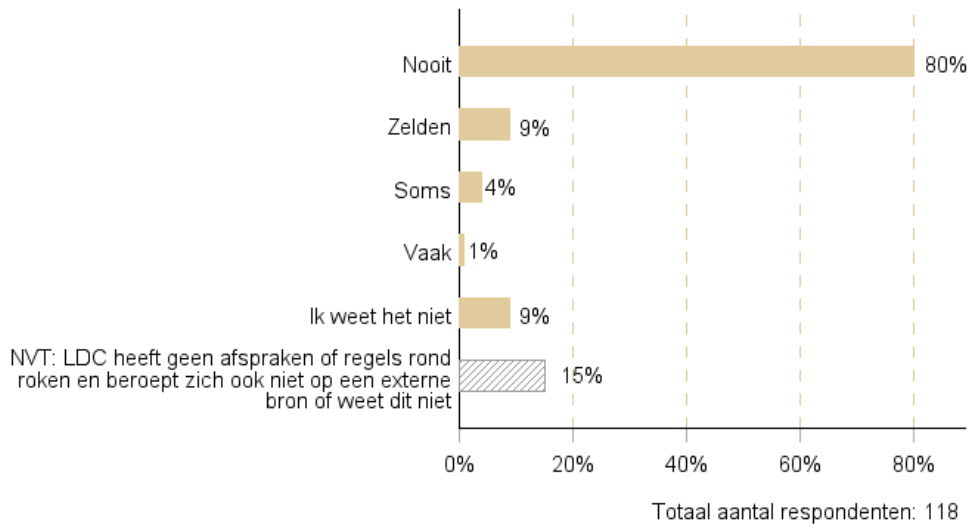
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

128 Kan je aangeven hoe frequent personeel de afspraken of regels over roken of het wettelijk rookverbod overtreedt?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond roken en zich ook niet te beroepen op een externe bron (bv. wettelijk rookverbod), of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond roken en beroept zich ook niet op een externe bron of weet dit niet'.

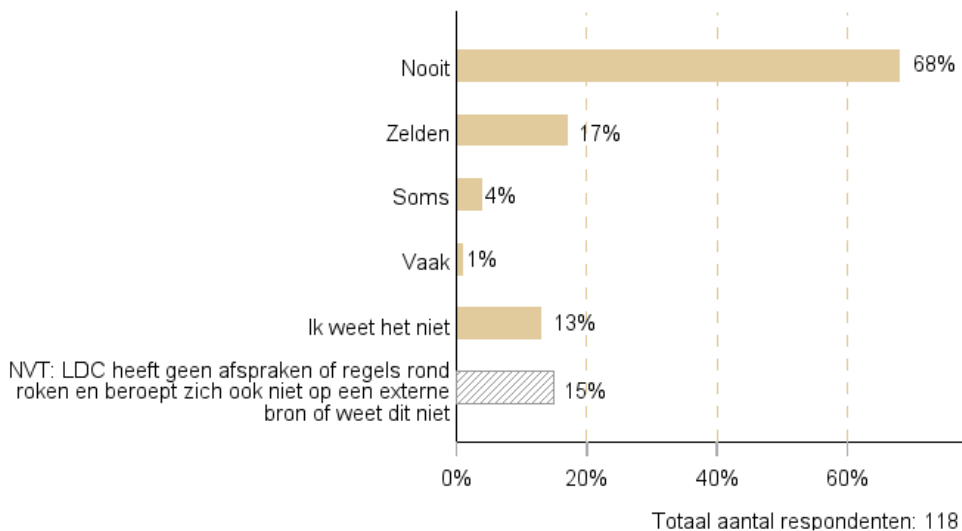
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

129 Kan je aangeven hoe frequent vrijwilligers de afspraken of regels over roken of het wettelijk rookverbod overtreden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond roken en zich ook niet te beroepen op een externe bron (bv. wettelijk rookverbod), of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond roken en beroept zich ook niet op een externe bron of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

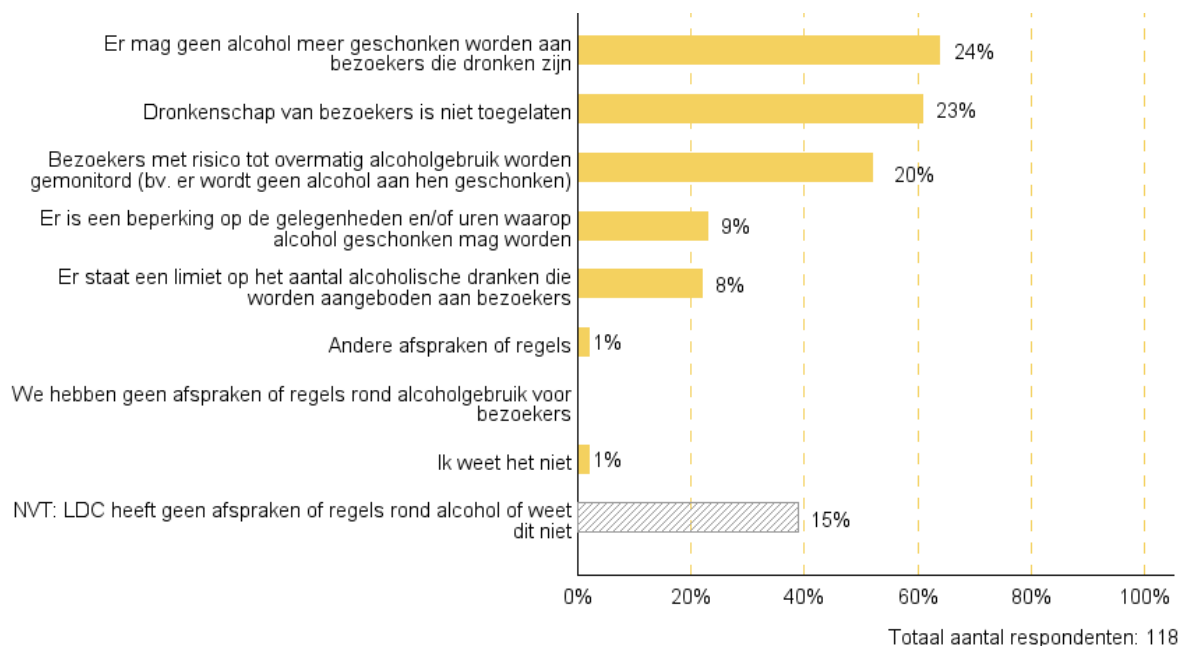

ALCOHOL

130 Wat stellen jullie afspraken of regels over alcoholgebruik voor bezoekers?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

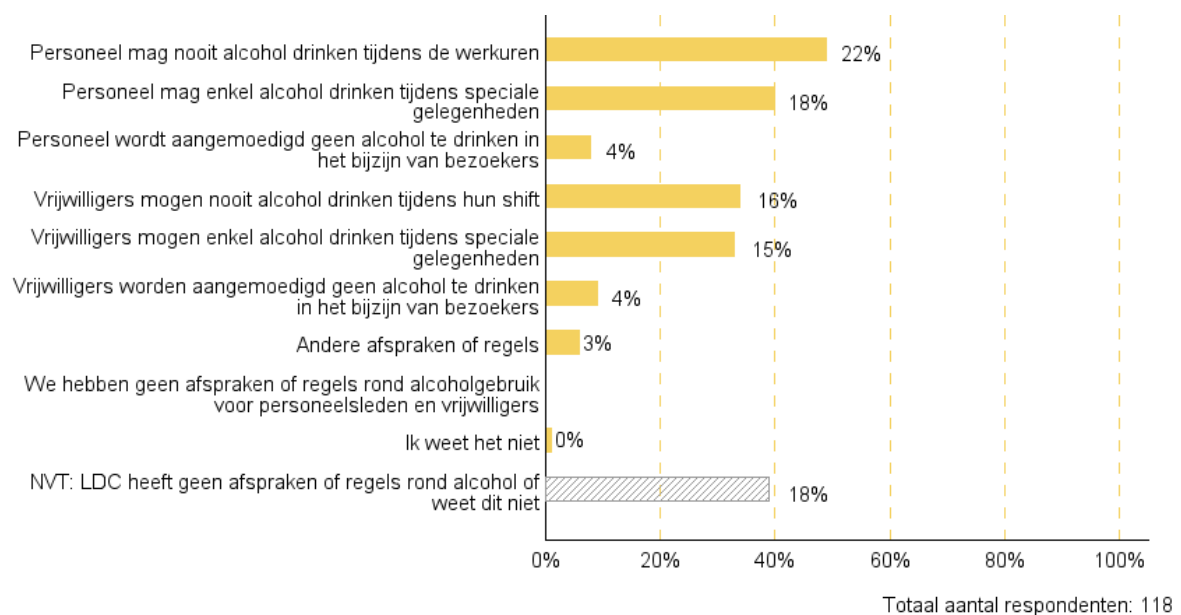
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

131 Wat stellen jullie afspraken of regels rond alcoholgebruik voor personeel en vrijwilligers?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

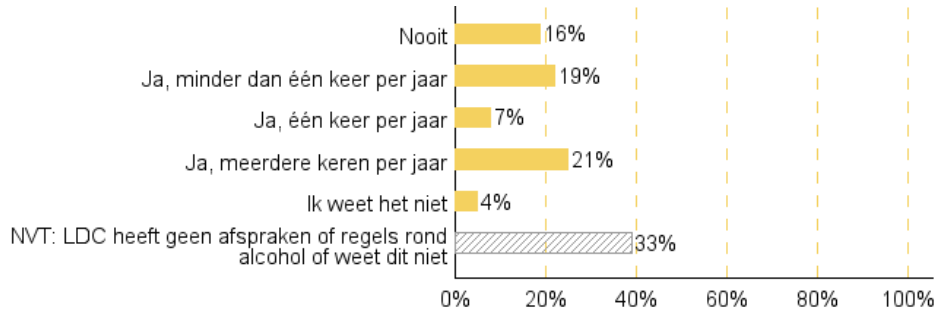
De respondent kon meerdere antwoorden selecteren.

132 Communiqueert jouw lokaal dienstencentrum de afspraken of regels rond alcoholgebruik naar de bezoekers?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

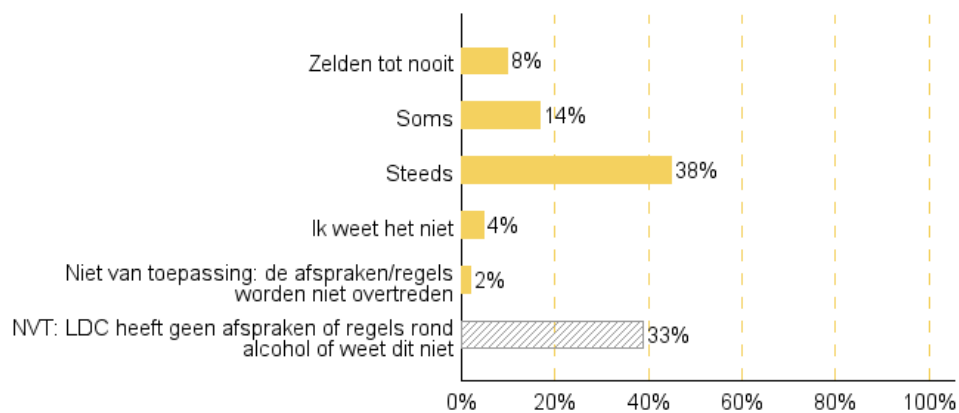

Totaal aantal respondenten: 118

133 Spreekt jouw lokaal dienstencentrum bezoekers erop aan als zij de afspraken of regels over alcoholgebruik overtreden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

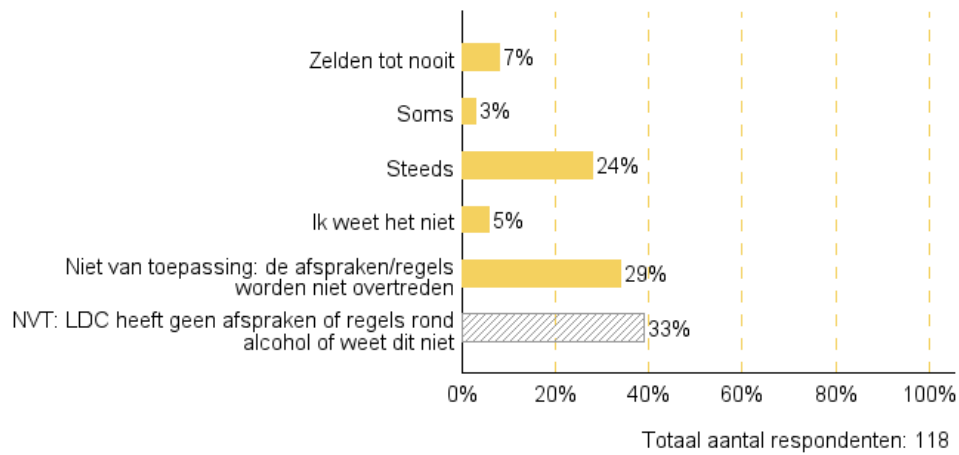

Totaal aantal respondenten: 118

134 Spreekt jouw lokaal dienstencentrum personeel erop aan als zij de afspraken of regels over alcoholgebruik overtreden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

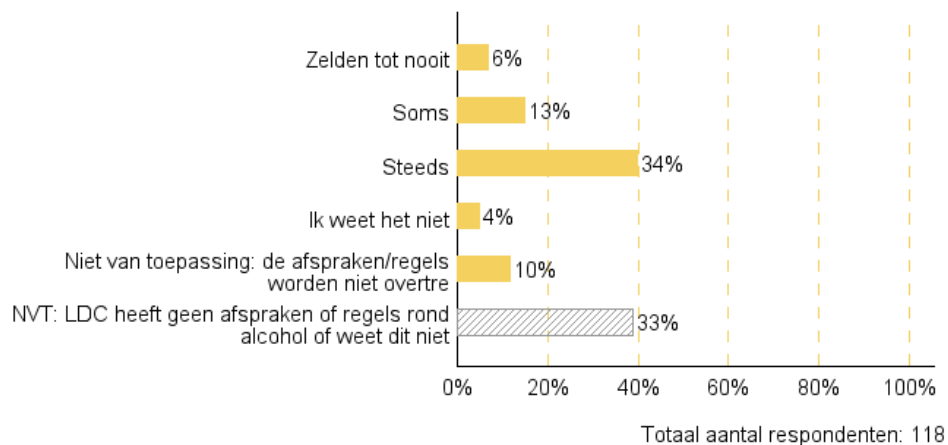
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

135 Spreekt jouw lokaal dienstencentrum vrijwilligers erop aan als zij de afspraken of regels over alcoholgebruik overtreden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

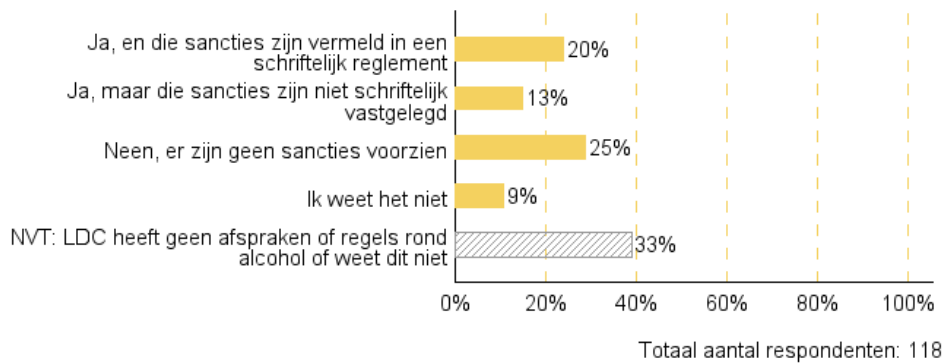
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

136 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum concrete sancties voor bezoekers die de afspraken of regels over alcoholgebruik overtreden?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

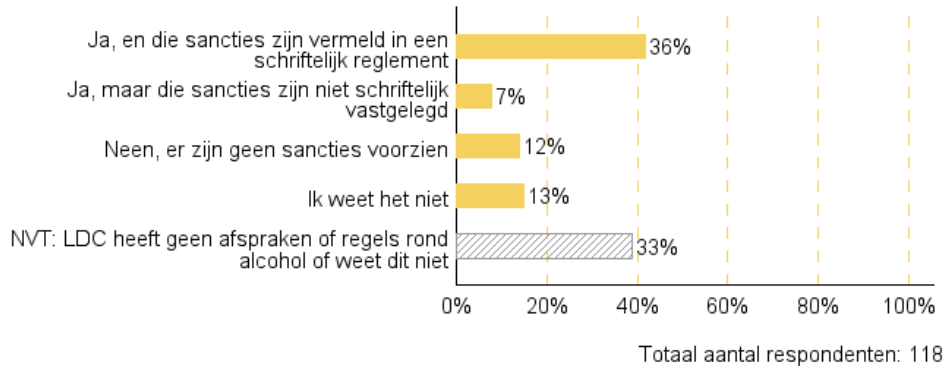
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

137 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum concrete sancties voor personeel dat de afspraken of regels over alcoholgebruik overtreedt?

Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

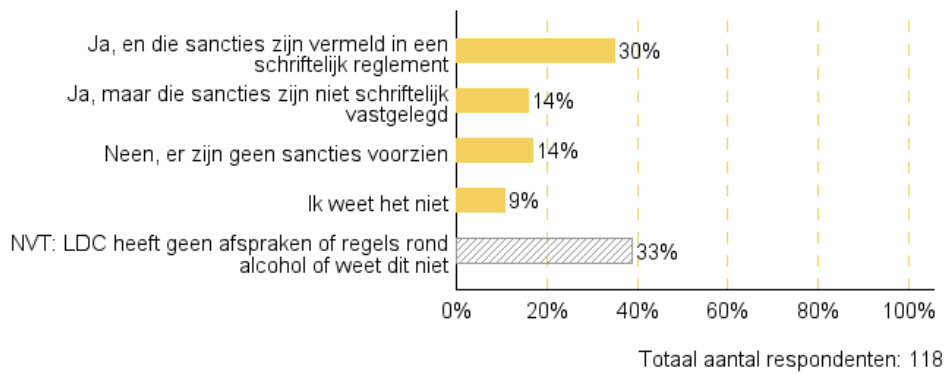
De respondent kon 1 antwoord selecteren.

138 Voorziet jouw lokaal dienstencentrum concrete sancties voor vrijwilligers die de afspraken of regels over alcoholgebruik overtreden?

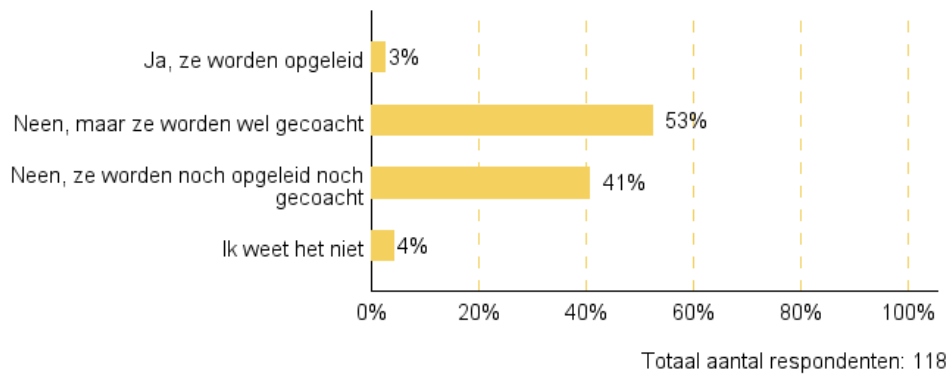
Respondenten die in de voorgaande vraag aangaven geen afspraken of regels te hebben rond alcohol of dit niet te weten, kregen deze vraag niet te zien. Deze respondenten worden in de onderstaande grafiek weergegeven als 'NVT: LDC heeft geen afspraken of regels rond alcohol of weet dit niet'.

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

139 Worden vrijwilligers opgeleid om bij bezoekers signalen van moeilijkheden het vlak van alcoholgebruik te herkennen?

De respondent kon 1 antwoord selecteren.

COLOFON

Deze publicatie is een realisatie van het [Vlaams Instituut Gezond Leven vzw](#) in opdracht van het [Departement Zorg](#). Meer informatie vind je op www.preventiepeiling.be of via preventiepeiling@gezondleven.be.

AUTEURS

Aafke Buyl, Dorine Vlassenroot, Barbara Willems (projectmedewerkers Preventiepeiling, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

MET DANK AAN

PROJECTMEDEWERKERS PREVENTIEPEILING

Lien Van der Biest – projectmanager
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

THEMA-EXPERTEN

Joyce Borremans – alcohol
(VAD)

Femke De Meester – lang stilzitten
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Sarah Dries – voeding
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Ruth Sederel – mondgezondheid
(Vlaams Instituut Mondgezondheid)

Sofie Sevenants – valpreventie
(Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen)

Veerle Soyez – mentaal welbevinden
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Ragnar Van Acker – beweging
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

Dries Vandenbempt – roken
(Vlaams Instituut Gezond Leven vzw)

DE LEDEN VAN DE PROJECTGROEP PREVENTIEPEILING

Pieter Debognies (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Hendrik Delagrange** (SERV), **Stefaan Demarest** (Sciensano), **Femke De Meester** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Roos Goemaere** (Logo Midden-West-Vlaanderen), **Joëlle Konings** (Departement Zorg), **Marie-Claire Lambrechts** (VAD), **Koen Milisen** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Sarah Reyntens** (Logo Gezondplus), **Ruth Sederel** (Vlaams Instituut Mondgezondheid), **Sofie Sevenants** (Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen), **Veerle Soyez** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Annelies Vandenberghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Laura Vandeweghe** (Vlaams Instituut Gezond Leven vzw), **Guido Van Hal** (UAntwerpen)

EINDREDACTIE EN LAY-OUT Vlaams Instituut Gezond Leven vzw

© 2023, Vlaams Instituut Gezond Leven vzw, All rights reserved

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor educatieve, pedagogische en sociale doeleinden die geen commercieel oogmerk hebben, mag al het materiaal vrij gebruikt worden mits correcte bronvermelding van deze publicatie. www.gezondleven.be

VLAAMS INSTITUUT
**GEZOND
LEVEN**

Valpreventie.be
Expertisecentrum Val- en fractuurpreventie Vlaanderen

